

CENTER

ŠKOLSKI LIST X. GIMNAZIJE "IVAN SUPEK", ZAGREB

TEMA BROJA:

Erasmus+ Priručnik za neodlučne, posrnule i loše čitatelje

Marin Ivanović Stoka i Mario Kovač
u novom kazališnom projektu

O pisanju i čitanju govore:

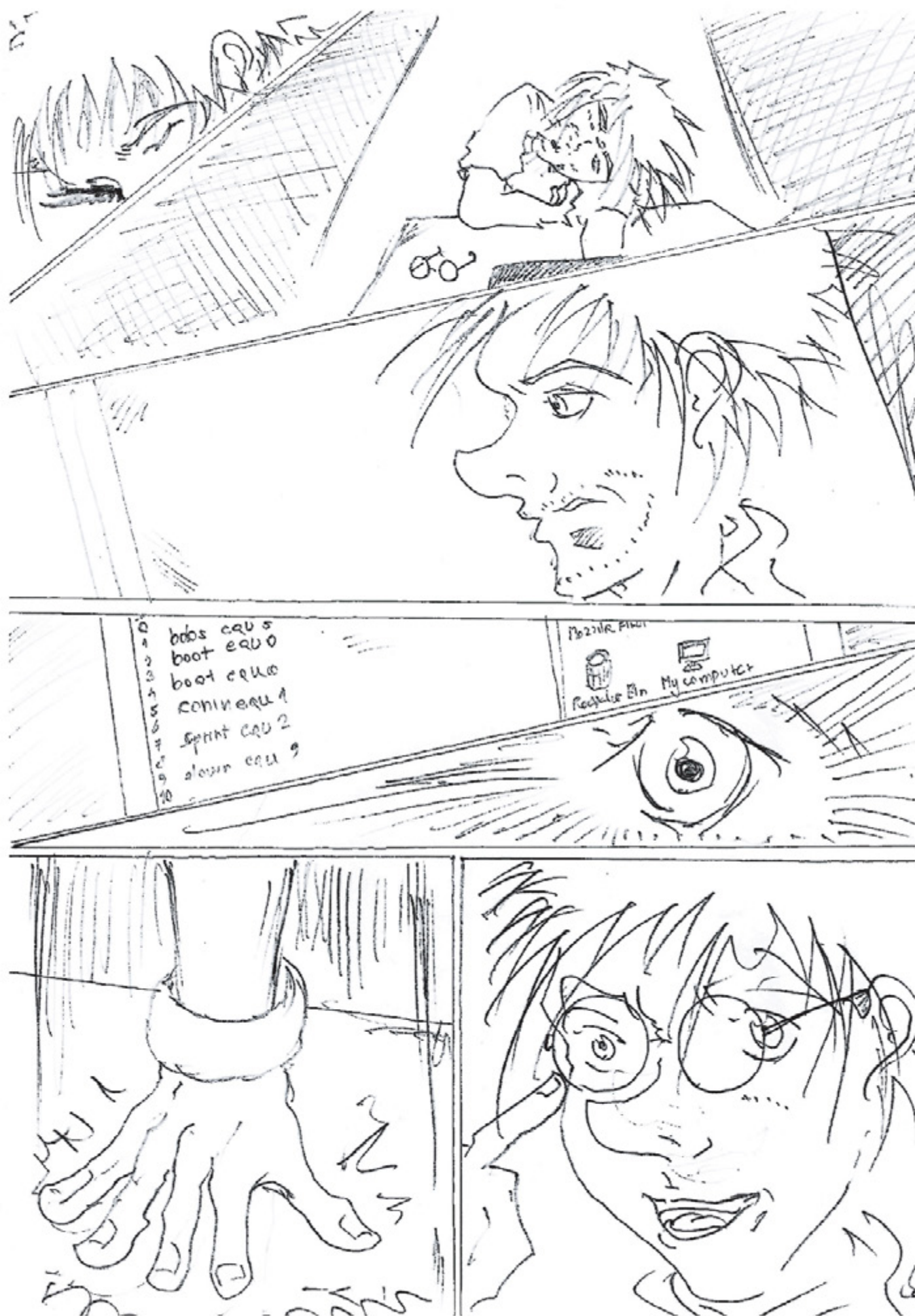
Dubravka Oraić Tolić i Kristian Novak

Osobe koje nas inspiriraju:

Darko Rundek

Veliki intervju s Ivicom Kostelićem

ZAGREB, SIJEČANJ 2018. GODINA XXII

Strip je nacrtao učenik 3. F razreda, Jere Rinčić uz pripovijetku Isaaca Asimova, Prava ljubav

X CENER

IMPRESUM

Nakladnik:

X. gimnazija „Ivan Supek“ Zagreb

Za nakladnika:

Željka Frković, ravnateljica

Lektorica:

Ružica Filipović, prof.

Urednica:

Karla Lemačić, 4.C

Suradnici:

Neli Mindoljević, prof., Željka Frković, prof., Jelena Crnek, prof., Marija Roth, prof., Silva Crnić, prof., Nataša Rudolf, prof., Vesna Hercigonja, prof., Frances Novosel, prof., Marina Džepina, prof., Maja Vuković, prof., Boris Beck, dr. sc. Jadranka Brnčić, dr. sc. Boris Beck i dr. sc. Luka Maršić

NOVINARSKA DRUŽINA:

Paula Perica, 1.J, Eva Juretić, 2.G, Ana Kovačev, 2.G, Martin Dragun, 2.D, Eva Magdić Govedarica, 2.D, Hana Grdan, 2.D, Vedran Odeljan, 2.J, Karlo Vešligaj, 2.J, Nika Vajdić, 2.A, Dominik Đurinić, 2.J, Roko Parlov, 3.E, Nina Čuljak, 3.G, Lucijana Karaljica, 3.J, Mirta Orlović, 3.K, Bruna Fember, 3.I, Gabrijela Čorić, 3.I, Ružica Kranjec, 3.I, Nika Pulig, 3.C, Paula Dodig, 3.G, Petra Rašperić, 3.G, Marko Josipović, 3.G, Fran Požarić, 4.F, Mia Glibota, 4.B, Dolores Domazet, 4.C, Leo Žunić Špigelski, 4.C, Vid Zavalić, 4.C, Klara Cvetković, 4.C, Lucija Ripa, 4.C, Karla Ravnjak, 4.C, Sara Radaković, 4.C i Karla Lemačić, 4.C

Strip: Jere Rinčić 3.F, tabla stripa uz pripvovjetku *Prava ljubav* Isaaca Asimova

Temu broja priredila profesorica Jelena Crnek

Voditeljica novinarske družine:

Ružica Filipović, prof.

Proslavili smo Novu godinu i dočekali novi broj školskog lista Cener X. gimnazije.

Naši učenici su, kao i proteklih godina, bili iznimno kreativni. I ove su godine putovali, sudjelovali u brojnim projektima, upoznali su i intervjuirali osobe s kulturne i javne scene.

UREDNIKA: Karla Lemačić, 4.C

Naša je škola 2016. g. prijavila projekt Erasmus+ pod nazivom „Priručnik za neodlučne, posrnule i loše čitatelje“ (Handbook for reluctant, struggling and poor readers). U temi broja pokazali smo što su sve tijekom godinu i po dana trajanja projekta sudionici projekta ostvarili. Učenici su proputovali dobar dio Hrvatske, od Zadra i Kornata, preko Plitvičkih jezera i Zagreba sve do Vukovara u sklopu teme Međukulturalni dijalog. Ljetne praznike ispunili smo učenjem njemačkog, a zimske latinskog jezika. U tjednu Ivana Supeka u našoj su se školi održavale radionice mode Renate Stoiber, u posjetu su stigli i učenici iz Virovitice. Sudjelovali smo na Festivalu svjetske književnosti gdje smo vodili razgovor s Oljom Savičević Ivančević, hrvatskom spisateljicom i autoricom romana *Pjevač u noći*. Družili smo se s profesoricom Dubravkom Oraić Tolić koja nam je predstavila rad Antuna Gustava Matoša. Naši zborashi nastupili su na Božićnom sajmu, Supekovim danima i na Trgu bana Josipa Jelačića, a ove godine celjska škola održala je nastup u našoj školi u sklopu eTwinning projekta. Dobili smo ekskluzivni intervju s jednim od najpoznatijih hrvatskih sportaša Ivicom Kostelićem te s jednim od najpoznatijih hrvatskih repera, Stokom, koji nam otkriva tamne strane ovisničkog života. Kao osvrt na temu ovisnosti donosimo tekstove psihologa Luke Maršića, oca našeg učenika Mislava Matije Maršića, u kojima progovara o problemima ovisnosti. Također smo razgovarali s hrvatskim piscem Kristianom Novakom o njegovom najpoznatijem romanu *Črna mati zemla*. Pogledali smo kako je izgledao Krležin stan u danas poznatoj ulici Krležin Gvozđ. Otputovali smo u Španjolsku na naturalno putovanje i naučili kako ponekad vrijedi riskirati. Smočili smo se na natjecanju zmajevih čamaca u sklopu Festivala zmajevih čamaca, a učenica Eva Magdić Govedarica podijelila je s nama doživljaje s festivala na kojima je sudjelovala. Donosimo i kratak pregled uspjeha u glazbenoj karijeri učenice Karle Ravnjak (4.C).

Požurite pročitati!

DANI IVANA SUPEKA

TEKST I FOTO: KARLA LEMAČ 4.C

Tijekom ožujka i travnja učenici i djelatnici X. gimnazije „Ivan Supek“ obilježili su Dane Ivana Supeka

Početkom ožujka, povodom desete obljetnice smrti akademika Ivana Supeka održana je tribina na kojoj su prisustvovali akademik Zvonko Kusić, predsjednik Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, akademik Ivo Šlaus, dr. sc. Zdravko Radman i dr. sc. Krunoslav Pisk.

Akademik Zvonko Kusić rekao je za akademika Ivana Supeka da je bio gigant hrvatske znanosti, umjetnosti i humanizma, da je zahvaljujući svom ugledu dao veliki doprinos međunarodnom priznanju Hrvatske, te da je bio među rijetkima iz Hrvatske koji su svojim djelovanjem postigli svjetsku popularnost kao i institucije koje je vodio, a to su Institut Ruđer Bošković, Sveučilište u Zagrebu i Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti.

Na završnoj svečanosti obilježavanja „Dana Ivana Supeka“ održanoj 6. travnja 2017. ravnateljica Željka Frković podsjetila je na važne datume koje Gimnazija obilježava tijekom ove školske godine te je spomenula 135. obljetnicu Prve obrtne

škole u Hrvatskoj i ovom dijelu Europe koja je osnovana 1882.g. Cijelo strukovno školstvo u Hrvatskoj i neke gimnazije među kojima je i X. gimnazija iz te škole vuku svoje korijene.

Ove školske godine obilježava se i sedam desetljeća od početka rada srednjih škola u zgradi u kojoj i danas djeluje X. gimnazija, na adresi Klaićeva 7, a prošlo je i punih 55 godina od prvog osnivanja X. gimnazije koja je počela s radom 1961. u Medulićevoj 33. Uvođenjem usmjerenog obrazovanja i osnivanjem obrazovnih centara, ukinute su gimnazije, tehničke i druge srednje škole i napravljen potpuno drugačiji programski i teritorijalni ustroj srednjeg školstva. Tako je 1975./76. X. gimnazija ukinuta, a osnovan je Ekonomski obrazovni centar. Ukinute su i sve ostale gimnazije, tehničke i obrtničke škole, te se njeno ime, kao ni imena drugih gimnazija ne koristi sve do 1991. kad je ponovno osnovana X. gimnazija koja danas s ponosom nosi ime akademika Ivana Supeka- podsjetila je ravnateljica te dodaje:

„Velika je obaveza i čast našoj školi nositi ime jednog od najvećih uzora u svakom pogledu. Našim učenicima nastojimo prenijeti znanje, ali i humanost i dobrotu. Ime Ivana Supeka svake godine ponese 1100 naših učenika koji odu u svijet kao trajni dokument i uspomena na velikana hrvatske misli.“

Profesori i učenici na predavanju o Ivanu Supeku

Zbor X. gimnazije "Ivan Supek"

SLOBODA NIJE SAMO ONO ŠTO JE SUPEK PROPOVIJEDAO, ON JE TU SLOBODU I DAVAO!

FOTO: DOLORES DOMAZET, 4.C

TEKST: DOLORES DOMAZET I KARLA LEMAIĆ, 4.C

Povodom Dana Ivana Supeka razgovarali smo s jednim od cijenjenih gostiju te važne manifestacije za našu školu, akademikom Ivom Šlausom, bivšim studentom Ivana Supeka

Koja je vaša poveznica sa akademikom Ivanom Supek?

Prvenstveno sam bio njegov učenik, a njegova dva djela Od antičke filozofije do moderne nauke o atomima te Teorijska fizika i struktura materije navele su mene i mnoge moje prijatelje na studij fizike. Knjiga Od antičke filozofije do moderne nauke o atomima napisana je tako da je u jednu ruku filozofska, a u drugu i popularna. Struktura materije je omogućavala nekome tko je gimnazijski odlikaš da počne čitati neke stvari.

"To je ono što je bilo bitno da ja počnem studirati fiziku!", izjavio je Šlaus.

Nakon smrti Supekovog asistenta te ujedno i njegovog bivšeg studenta Ivana Babića Gjalskog postajem asistent na jednom kolegiju zahvaljujući Supeku koji me je odabrao.

Supek tada odlučuje da me želi zadržati na Institutu Ruđer Bošković i ima viziju da me pošalje u inozemstvo da tamo doktoriram.

Kakav je bio kao profesor i po čemu ga pamtite?

Iako je to bilo vrijeme izgradnje instituta Ruđer Bošković gdje je on imao puno formalnih dužnosti, ja nisam izgubio nijedan sat njegovog predavanja.

Supek je smatrao da je predavanje svetinja i da ne postoji opravdanje za neodržavanje nastave. Druga svetinja mu je bila održavanje ispita (nije bilo otkazivanja ispita kao danas).

Što ste kod njega najviše cijenili?

Kod njega sam najviše cijenio slobodu koju je on ostavljao svima, smatrao je da svoje studente mora poticati do neke granice, do neke granice postavljati uvjete – ali da je izbor konačno njihov!

Ta sloboda je bila važna između Supeka i svih studenata, pa tako i mene. Bio sam suradnik na institutu do 1958. godine.

Moj zaključak o akademiku Ivanu Supeku je: "Sloboda nije samo ono što je Supek propovijedao, on je tu slobodu i davao!"

TREBA UĆI U BIT ZNANOSTI

TEKST: MARTIN DRAGUN, 2.D

Razgovarali smo sa znanstvenikom s Instituta Ruđer Bošković Nikolom Biliškovim. Razlog našeg razgovora je zbornik povodom 100.-te obljetnice rođenja Ivana Supeka „Preživljavati usprkos“. Zbornik je koncipiran tako da nakon predgovora nailazimo na razgovor s Ivanom Supekom, a nakon toga znanstvenici govore o nekom aspektu njegovog djelovanja

CENER: Glavna ideja koja se nameće je Supekova trinitas: znanost, umjetnost, filozofija. Što se tog tiče puno je filozofa kroz povijest govorilo o tim fenomenima o kultiviranju ljudskog duha. Recimo Hagel kaže da su tri manifestacije ljudskog duha: religija, filozofija i umjetnost. Međutim, danas se kao što ste spomenuli Liessmanna i njegovu teoriju neobrazovanosti s Bolognom taj trokut zaboravio u obrazovanju, a i u znanosti i neke druge vrijednosti su došle na njihovo mjesto. Za što se vi tu zalažete?

Ako polazimo od toga da kulturu shvaćamo onako kako je Supek govorio, dakle da je to trinitas umjetnosti, filozofije i znanosti onda je filozofija kao matica koja povezuje sve te različite djelatnosti. Prema tome, čovjek se izražava kroz umjetnost i kroz znanost. Ja smatram da se sve te djelatnosti koje se nekad smatraju odvojenima treba smatrati jedinstvenim manifestom ljudskog duha koji je nastojanje da se, kako sam i obrazlagao u tekstovima, očovječi društvo. Često se to zaboravlja i često čujemo u našim znanstvenim razgovorima da je umjetnost nešto manje vrijedno zbog toga što nije objektivni pristup svijetu, nego ono subjektivno, kako čovjek doživljava neku pojavu u prirodi, društvu i sl. Nažalost, u današnjem se obrazovanju znanstvenika velikim dijelom izgubila filozofija. Iako na nekim studijama postoji filozofija o znanosti npr. na fizici, to je marginalni predmet koji upisuju neki tu i tamo, a s vremenom će i to nestati ako ne napravimo neku oštru reformu. Danas se stalno govori da se ljudi trebaju obrazovati prema potrebama tržišta rada i naravno da ne smijemo zanemariti te realne potrebe društva, ali ne smijemo ni zanemariti onu želju čovjeka za ne-

kakvom spoznajom. Sad, hoćemo li do te spoznaje doći kroz znanost i umjetnost čini mi se problemom drugog stupnja. Bitno je da čovjek nešto želi učiniti sa sobom i za cijelo društvo.

TEORIJA NEOBRAZOVANOSTI

CENER: U razgovoru s mnogim pametnim ljudima, oni su imali poručiti mladima da su već dovoljno odrasli da znaju da svijet nije ružičast pa ako žele nešto napraviti neka rade sami na sebi. Još ćemo se jednom vratiti na tu Teoriju neobrazovanosti. Liessmann kritizira obrazovanje kakvo je danas upravo zbog te ideje praktičnosti obrazovanja, naime fakultativno znači slobodno i on će citirati mnoge druge autore, koji govore da pravo obrazovanje služi razvoju pojedinca dakle, razvoju njegovih duhovnih, intelektualnih i emotivnih potencijala. Kad govorimo o teoriji neobrazovanosti meni je najzanimljivije promatrati mlade ljude koji dolaze u znanost jer ja osobno, nažalost, nemam toliko dodira sa samim studentima budući da radim na Istraživačkom institutu i još nisam imao prilike prisustvovati nastavi iako bih volio jer mislim da je ta interakcija sa studentima dosta bitna. Ono što vidim kod mlađih ljudi koji dolaze u znanost je da su oni dobro obrazovani u svom području, da su stručni u tome i znaju jako dobro obavljati svoj posao, ali ni za što drugo ih nije briga. Ja kažem da oni nisu kompletni znanstvenici, nego su znanstvenici od devet do pet, dok im traje radno vrijeme. Prema mome dubokom uvjerenju, da bi se znanstvenik mogao nazvati kompletnim, da bi se mogao nazvati intelektualcem treba kritički pristupati svom radu, pitati koje su posljedice tog rada, koji je širi kontekst, gdje se to uklapa itd. Taj segment izostaje kod mlađih ljudi. Npr. organski će se kemičari vrlo dobro snalaziti u kemijskim laboratorijima. Sintetizirat će vrlo složene molekule, ali nešto šire, nažalost, izostat će kod njih.

INFANTILIZACIJA DRUŠTVA

CENER: Znači ipak se dogodilo ono što je Liessmann predviđao. Ali ne samo Liessmann već i filozofi frankfurtske škole predviđaju da će postati samo dvije suprotstavljene strane, krupni kapital i pojedinac. Osnovno područje aktivizma bit će suprotstavljenost krupnog kapitala i pojedinca. Radno

vrijeme će se povećavati, slobodnog vremena za promišljanje, filozofiju, književnost, dokolicu bit će sve manje, sve će se moći kupiti i društvo će ići ka infantilizaciji. Možemo li se tome suprotstaviti?

Ja mislim da se to događa, da toj infantilizaciji društva stvarno svjedočimo. Danas nam mediji i svo to šarenilo trgovačkih centara i slično nude „instant“ zadovoljstva tako da, što god mi poželi-mo, istog trenutka možemo dobiti. Pojedinaac koji vidi nešto više u čovjeku će se često osjećati vrlo izgubljeno u tom šarenilu. Naš je mozak, kad smo okruženi tim šarenilom i tom bukom zaokupiran time što se događa oko nas i nema kapaciteta da se okrene prema unutra. I sama brzina pritoka informacija je postala problem, budući da je teško odvojiti ono bitno od nebitnog. Svi imamo mobitele u džepovima i u bilo kojem trenutku možemo naći bilo koju informaciju, ali to nam ne daje vrijeme da to stvarno analiziramo tako da to sve vodi infantilizaciji. Da ne govorimo o televiziji koja je pretrpana reality showovima gdje nam se prikazuje život ljudi i tako im prolaze vlastiti životi što je apsurdno.

BIROKRATIZACIJA ZNANOSTI

CENER: Ali se znanost i umjetnost odvijaju u tom kontekstu, mi više ne možemo zanemariti kontekst u kojem živimo i pretvarati se da ga nema.

To je isto postalo prebrzo danas. Često možemo naći u analizama da se većina ljudskog znanja udvostučuje u roku od pet godina pa čak možda i manje. Ono što je i zanimljivo, Supek smatra da je to potpuno pogrešno jer se ne udvostučava ljudsko obrazovanje, nego količina informacija kojima čovjek raspolaže. Znanstvenici su sve više izloženi birokratizacijom znanosti i stalno se mijenjaju kriteriji za napredovanje te se svi kriteriji svode na scientometriju, dakle koliko smo znanstvenih radova objavili, koliko smo predavanja održali i sl., a u drugi plan pada ono bitno, a to je naš doprinos čovječanstvu u našim radovima.

CENER: Liessmanna se on našalio kako bi Kannt danas jako loše prošao u toj hijerarhiji jer je deset godina smišljao svoju Kritiku praktičnog uma i u deset godina ništa nije objavio..

Tu ste me zapravo podsjetili na Higgso koji je 1965. godine razvio teorijski model emitiranih čestica i ta je teorija nedavno potvrđena, on je u jednom intervjuu rekao da ga ne bi htjeli ni na jednom sveučilištu jer je on objavio svoju teoriju i nakon toga nije ništa objavljivao zato što je tu dosegao plafon. Postoje ljudi koji objave velika djela u malo riječi i to također treba vrednovati.

KEMIJA MATERIJALA

CENER: Zašto ste se uopće počeli baviti kemijom? Jeste li već u našim godinama znali što želite postati ili je ta ideja došla nenadano?

Nije došla nenadano, mene je već u osnovnoj školi počela zanimati kemija. Kad sam došao u sedmi razred ja sam jednostavno progutao tu knjigu iz kemije i poslije sam tražio još literature jer me kemija privukla, ali me privuklo i ono što privlači mnoge muške kemičare, a to je izradba raznih pirotehničkih sredstava.

CENER: Vi radite u kemiji materijala pa nam pojasnite što se zapravo tamo radi.

Kemija materijala je jedno područje anorganske kemije. Kad u inozemstvu govorimo da se bavimo kemijom materijala ljudi ostanu začuđeni jer se u zapadnim zemljama kemija materijala davno napustila. Ondje je i kemija i fizika materijala sintetizirana u znanost o materijalima. U kemiji materijala se prožimaju i kemija i fizika i nema neke granice i ne može je biti jer ti materijale radiš kako bi dobio neka svojstva, a to su fizikalna svojstva

tako da moraš dobro poznavati fiziku da bi uopće znao koji ti je neki kemijski cilj.

FOSILNA GORIVA

CENER: Koja su vaša zadnja istraživanja?

Ja se bavim konkretno materijalima koji služe za pohranu vodika u čvrstom stanju. Prošle sam godine objavio jedan rad koji je privukao puno pozornosti. Ideja je zapravo da se omogućí primjena vodika u različitim prijevoznim sredstvima umjesto fosilnih goriva zato što su fosilna goriva postala jedan od civilizacijskih imperativa iako ćemo ih teško napustiti. Poanta je da se energija pretvara iz solarne u korisnu, dakle električnu, a da se oni viškovi koji nastaju zbog toga što Sunce nekad jače sija i spremaju u npr. baterije ili vodik. Pokazalo se da je vodik puno efikasniji spremnik energije od baterija i zbog toga je to istraživanje pobudilo znanstveni interes. Ta je tema postala vrlo široka, ali uzbudljiva.

CENER: Koje je mjesto znanosti u današnjem obrazovanju?

Koliko se god činilo, kroz reforme obrazovnog sustava, da su kemija i prirodne znanosti u boljoj poziciji od društveno-humanističkih znanosti, ja mislim da su te prirodne znanosti izgubile više od društveno-humanističkih zato što su prirodne znanosti u svim reformama izgubile svoj temelj i veze s filozofijom. Danas se sve svodi na utrku za što bržom primjenom i za time da znanstvenici što prije dođu do nekakvih patenata. Gube se i ona fundamentalna istraživanja, raskinule su se veze među različitim ljudskim djelatnostima i to je vrlo opasno za nas kao čovječanstvo jer mi time gubimo svoju kulturu.

SVESTRANA LIČNOST

CENER: Usprkos tome što ste kemičar, objavili ste knjigu o Ivanu Supeku koji nije bio vezan uz vaše područje. Kako ste došli na ideju da objavite tu knjigu? Jeste li ga osobno poznavali?

Ivan Supek bio je i fizičar i filozof i književnik. A došao sam na ideju jer mi je Supek bio fascinantna ličnost iako ga nisam osobno poznao. Upoznao sam ga na nekim prosvjedima gdje je držao govor protiv rata u Iraku i raznih vojnih intervencija. Jednom smo organizirali Supekovo predavanje kod nas na Kemiji i on je došao i rekao da nam neće održati predavanje, nego da želi razgovarati s nama nakon čega je postavio nekoliko provokativnih pitanja i onda se stvorila jedna živahna rasprava. Ono što mi je isto bilo fascinantno kod njega je bila njegova svestranost i cijeloživotno zalaganje za mir, uključenost u različite mirovne pokrete u kojima su sudjelovali vrhunski intelektualci prošloga stoljeća.

Možemo reći da je kroz Supeka prošlo cijelo dvadeseto stoljeće jer je on sudjelovao u skoro svim važnim događajima. Održali smo jedan intervju s njim i taj je intervju dugo bio na jednom portalu u audio formatu u neslušljivom stanju jer je tada Supek već bio prilično star pa sam ja odlučio transkribirati intervju i našao sam na jednu njegovu izjavu u kojoj kaže: „Mi smo sanjali jedan bolji i pravedniji svijet, društvo utemeljeno na načelima humanizma. Pokušali smo to ostvariti, ali nismo uspjeli. Zato je čitav moj život više ili manje jedan promašaj. Ali vi mladi ako ste sve te ideje prihvatili morate ih i provesti. Nismo izgubili rat.“ Zapravo mene je ta izjava uzbudila zato što nikako nisam mogao zamisliti da netko tko je učinio toliko toga u životu mogao reći da je cijeli njegov život promašaj, a osim toga on kaže da su izgubili rat, ali ja mislim da nikakav rat nije izgubljen, nego samo jedna od bitaka, a čovjek se kroz cijelu svoju povijest zalaže za

neke dobre stvari. S druge strane, mi imamo mračnu stranu svoje prirode koja nas konstantno gura u te ratove. Zbog toga mi je sama ta izjava bila dovoljan poziv da nešto učinim. Tada sam mislio objaviti taj intervju, ali mi to nije bilo dovoljno jer on tu upravo poziva nas mlade da nešto učinimo. Tada smo se mi našli, podijelili teme i krenuli u pisanje te knjige. Na mladima svijet ostaje. Bitno je da mladi preuzmu odgovornost.

CENER: Imajući to na umu, imate li nešto za poručiti nama mladima?

Ja bih poručio mladima, ako ih zanimaju prirodne znanosti, neka ne proučavaju suvremena dostignuća, nego neka prouče i povijest tih znanosti i uđu u bit znanosti kako bi pronašli filozofske temelje, a otkrića dolaze sama od sebe. Danas u obrazovanju inzistiraju da se koncentriramo na trenutne potrebe tržišta rada, a i tržište se rada brzo mijenja te za pet godina neće bit ovakvo kakvo je danas, ali ono što ostaje je naše znanje. Uživajte u prirodi i u njenim manifestacijama, ali stavljajte to u malo širi kontekst.

MIT O SIZIFU

CENER: Ja sam naišao na pojam subjektivacije. Na sličan sam pojam naišao i kod Junga. On to zove pojmom individualizacije. Otkrio je promatrajući svoje pacijente da većina s 40 godina završil u nekoj vrsti neuroze ili infantilnosti ukoliko ne bi išli u smjeru propitkivanja svoje transcendentne svrhe. Ovdje vidim da se pod pojmom subjektivacije podrazumijeva i ljudsko razlikovanje dobrog od lošeg i vi po Etici filozofa Alaina Badioua promišljate što je to.

Alain Badiou u Etici poziva čovjeka da ubije životinju u sebi. Čovjek je, kao i sva živa bića na svijetu, jedan od produkata evolucije i ono što mi imamo u sebi je više milijarda godina borbe za opstanak. Ono što nas čini čovjekom je kultura i to je nešto što traje deset tisuća godina, a to je zanemarivo u odnosu na ono što je iza toga. Ubiti životinju u sebi je poziv Badioua da mi brinemo za tanku koricu kulture u sebi te da nadiđemo i pobijedimo sve ono što je proizašlo iz tih milijardu godina duge borbe za opstanak. Tek tada mi postajemo

čovjekom. Što se tiče same subjektivacije, mi njegoivanjem kulture, koja nije individualna, već pripada svim ljudskim bićima očovječujemo, ali i nadilazimo individualni karakter i otvaramo se prema čovječanstvu te djelujemo s njim. Tada se brišu se granice između nas kao subjekta i ostatka svijeta. U razgovoru s jednim prijateljem koji je isto trebao pisati za ovu knjigu, ali nije stigao, sam se podsjetio na Camusov mit o Sizifu. Sizif je morao gurati ogroman kamen na vrh brda nakon čega bi mu se vratio natrag, ali upravo u onom trenutku kada on silazi s brda i misli kako će učiniti taj svoj posao i odgurati kamen na vrh brda, koliko god zna da je to potpuno besmisleno i apsurdno, on je zapravo sretan jer u nastojanju nalazi svoje dostojanstvo. To je izravno suprotstavljanje onome čime je Supek završio svoj intervju te je iz neslaganja s tom Supekovom misli nastala ta knjiga.

ODGOVORNOST I AKCIJA

CENER: Tko su ljudi koji su aktivisti? Što se može postići ili promijeniti?

Aktivizam je u mnogim pogledima kao Sizifov posao i mi smo svjesni toga da mnoga naša nastojanja neće rezultirati ciljem koji mi želimo ostvariti, ali samo to djelovanje, da se ljudi okupe i javno protive nekoj nepravdosti je samo po sebi velika pobjeda. Čovjek bi trebao biti aktivan ako ima odgovornost prema sebi ili društvu te kroz svoj oblik aktivizma može učiniti puno toga. Bez obzira što smo u svojim borbama bili poraženi, vidjeli smo da mnoge građanske inicijative koje nastaju nakon naših kampanja nas pitaju za neke savjete.

CENER: U kojim ste akcijama wsudjelovali?

U Zagrebu sam sudjelovao u Varšavskoj akciji i akciji Cvjetni trg i u nekoliko kampanja koje je vodila Zelena akcija gdje sam kao kemičar više mogao doprinijeti. Osobno sam vodio manju borbu u našoj četvrti protiv izgradnje na livadi gdje su se djeca igrala i sad u zadnje vrijeme dajem veliku podršku ekipi koja vodi borbu u Savici za park.

ŠTO BI BILO KAD BI ALAN FORD POSTAO IZBORNA LEKTIRA

TEKST: IVAN CULJAK, 1.B

Prošlo je više od 40 godina od prvog objavljivanja „Alana Forda“ u Hrvatskoj, jedinoj zemlji u kojoj je strip doživio istinski kulturni status

Ostvarena je i teatarska verzija u produkciji Zagrebačkog kazališta mladih. Tom se prilikom pokušalo ući u duh jezika i smisao grotesknog humora njegovih tvoraca Magnusa i Maxa Bunkera kako bi se progovorilo o mistifikaciji pojmova bogatstvo i siromaštvo.

Živeći u vremenu u kojem se na duhovnom planu sve više propagira potrošačka ekspanzija kao imperativ i svojevrsna diktatura proletarijata, alanfordovska satira je i danas aktualna. Tako dugo dok je novac kanonska vrijednost sustava i siromašni i bogati zapravo robuju istom bogu, jednako su smiješni i jednako vrijedni satire. Prof. Ružica Filipović predložila je učenicima da po vlastitom izboru obrade jednu epizodu Alana Forda. Evo, što je pronašao učenik Ivan Culjak.

Učenik Ivan Culjak pronašao je elemente satire i ironije u epizodi Broj 1.

SATIRA: Primjer satire u stripu "Broj 1" sam zapazio u rečenici Bob Rocka: "Sad je trenutak velikih odluka! Bolje živjeti sto godina kao milijunaš nego sedam dana u bijedi." Većina ljudi teži materijalnom bogatstvu i većina bi htjela živjeti sedam dana kao bogat čovjek nego se mučiti sto godina za malu plaću i loše životne uvjete. Ovom izrekom Bob Rock izokreće stvarnost i nekakvu ljudsku normu tj. običaje u društvu i izruguje se bogatstvu.

IRONIJA: Primjer ironije u stripu je razgovor između doktora Cracka i pacijenta. "Trbuh me jako boli." Gle, gle što se sve nakupilo. Odsjecite mu nogu!" "Ali mene boli želudac... što stime ima moja noga?" "U redu onda mu odsjecite želudac." Iz ovog dijaloga mogu zaključiti da se doktor uopće ne brine o svojim pacijentima i da se na neki način želi riješiti posla. Da je pacijent rekao da ga boli srce Crack bi vjerojatno odgovorio sa: "Dobro izvadite mu srce!" Još jedan primjer pojačane ironije odnosno sarkazma je Bob Rockov odgovor na paniku stanovnika. "Upomoć! U pomoć! Tornado! Bura!" "Glupani u New Yorku smo, ne u Senju!" Rock se na jedan grub način izruguje neznanju stanovnika iz geografije jer nisu prepoznali razliku između tornada i Grunfovog stroja za usisavanje stvari.

Akademik Zvonko Kusić govori o važnosti Supekovog djela

DANI OTVORENIH VRATA HRVATSKE AKADEMIJE ZNANOSTI I UMJETNOSTI 2017.

TEKST I FOTO: KARLA LEMAČIĆ, 4.C

U Zagrebu 9. i 10. svibnja 2017. u Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti organizirani su Dani otvorenih vrata. Tijekom tradicionalne manifestacije Dana otvorenih vrata Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti zabilježen je velik interes građana, posebno učenika i studenata, koji su u palači HAZU sa zanimanjem razgledali njene reprezentativne salone, Baščansku ploču, Strossmayerovu galeriju starih majstora i izložbu Muzejski vremeplov

Zbirka narodne medicine bila je okosnica izložbenog postava prvog hrvatskog muzeja medicine koju je organizirao Hrvatski muzej medicine i farmacije HAZU. U sklopu Dana otvorenih vrata obilježena je i deseta godišnjica smrti nekadašnjeg predsjednika HAZU akademika Ivana Supeka, u suradnji s X. gimnazijom "Ivan Supek". Naši učenici održali su prigodan glazbeno-scenski program tijekom kojeg su čitali ulomke iz Supekovih intervjua i književnih djela. Svoja sjećanja na Supeka iznio je jedan od njegovih asistenta akademik Ksenofont Ilakovac, a na Supekove zaslu

podsjetio je i predsjednik HAZU akademik Zvonko Kusić koji je istaknuo da se radi o jednom od najvećih znanstvenika, filozofa i polihistora 20. stoljeća. „Rijetko je tko u povijesti hrvatske znanosti i umjetnosti u jednoj osobi sjedinio toliko puno biografija kao da se radilo o više osoba, a ne o jednoj“, rekao je akademik Kusić. Podsjetio je da je u razdoblju Supekovog vođenja Hrvatske akademije od 1991. do 1997. povećan broj njenih znanstvenih vijeća, osnovan Razred za tehničke znanosti i uvedene nagrade HAZU. Spomenuo je i važnost osnutka Instituta Ruđer Bošković za razvoj hrvatske znanosti, kao i osnutak Zavoda za povijest znanosti i filozofije HAZU te Supekovo trajno zalaganje za mirotvorstvo. „Hrvatska akademija je ponosna što je Ivan Supek bio njen član i predsjednik“, poručio je akademik Kusić. Ravnateljica X. gimnazije Ivan Supek Željka Frković kazala je da bi Supek danas bio sretan zbog uspješnosti i kreativnosti učenika gimnazije koja nosi njegovo ime. „Godišnje 1200 učenika dobije svjedodžbe gimnazije s imenom našeg velikana i time će njegovo djelo trajno živjeti“, rekla je Željka Frković.

U sklopu programa Dana otvorenih vrata HAZU u salonima palače HAZU u srijedu je organizirano i čitanje poezije u kojem su sudjelovali akademici Jakša Fiamengo, Dubravka Oraić-Tolić i Luko Paljetak. Iznimno posjećena bila je radio-

Učenici naše škole su uz pomoć gospođe Snježane Paušek Baždar i svojih mentorica profesorica Alme Zubović i Andree Kosović pripremili program koji su izveli na Danima otvorenih vrata Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti.

Ulomke iz intervjuja Bojana Pečnika s Ivanom Supekom pročitao je Marko Marijan iz 1.i i Rea Bilić iz 2. i razreda. Kanon u D-duru Johanna Pachelbela odsvirao je trio flauta u sastavu Ana Knezović iz 2.a, Ana Kovačev iz 2.g i Karla Vlašić iz 3.e razreda.

Rečenice akademika Ivana Supeka na temu Hrvatski i svjetski intelektualni obzori 20. i 21. stoljeća i ulomak iz teksta Od analitičke filozofije do moderne nauke o atomima pročitala je Arna Grabar učenica 1. g razreda, a ulomak iz teksta Ruđer

Bošković vizionar u prijelomima filozofije znanosti i društva Iva Turudić, učenica 2.i razreda. Allemandei Gigue iz 2. partite u d-molu Johanna Sebastiana Bacha odsvirala je Karla Ravnjak iz 3.c razreda na violini.

Rečenice akademika Ivana Supeka na temu Znanost i ljudske vrednote i ulomak iz romana Heretik pročitala je Iva Turudić, učenica 2. i razreda, a ulomak iz romana Buna Jannusa Pannoniusa Arna Grabar iz 1.g razreda.

Pjesmu Alfija Kabilja Neka cijeli ovaj svijet iz mjuzikla Jalta, Jalta otpjevao je Pjevački zbor X. gimnazije „Ivan Supek“. Solistice su Leonarda Radoš iz 4.f i Sara Radaković iz 3.c razreda. Na sintesajzeru pratila ih Josefina Matea Krtalić, učenica 4.e razreda.

nica Svakodnevni život starih Hrvata koju je vodio upravitelj Antropološkog centra HAZU prof. dr. sc. Mario Šlaus.

Predstavljena je i knjiga Narodna medicina: izvori i istraživanja urednika akademika Marka Pečine i prof. dr. sc. Stelle Fatović-Ferenčić, a održana su i tri predavanja o jezičnim temama – Izglose refleksa jata na tronarječnome karlovačkome području dr. sc. Marine Marinković, Korpusna istraživanja frazema i mogućnosti za leksikografiju dr. sc. Ivane Filipović Petrović i Ludbreški doprinos hrvatskoj kajkavskoj književnosti dr. sc. Jele Maresić.

U Knjižnici HAZU najveći interes je izazvala edukativna multimedijaska radionica Tragovima Fausta Vrančića voditeljica dr. sc. Marijane Borić i Vanje Flegar koju su posjetile brojne skupine učenika. Akademik Mladen Žinić održao je predavanje Vladimir Prelog, znanstveni dosezi i utjecaj na razvoj hrvatske organske kemije i farmaceutske industrije. U Arhivu HAZU interes je izazvala izložba Orijentalne zbirke HAZU, uz stručno vodstvo njene voditeljice dr. sc. Tatjane Paić-Vukić, dok je Od-

sijek za povijesne znanosti HAZU priredio dvije tematske radionice: Križarski protuturski ratovi u 15. stoljeću (dr. sc. Goran Budeč) i Dokolica akademske mladeži u Zagrebu krajem 19. stoljeća. (dr. sc. Tihana Luetić).

Na Odsjeku za arheologiju održana je radionica Jelo i piće u Rimskom Carstvu uz predstavljanje rimske kuhinje i običaja vezanih uz načine prehrane.

U Zavodu za povijest hrvatske književnosti, kazališta i glazbe uz izložbe Povijest Društva hrvatskih književnika 1900.–1971. Milan Ogrizović i kazalište te Boris Papandopulo u HAZU održano je i predavanje Kristine Repar Uglazbljene pjesme hrvatskih književnika. U Gliptoteci HAZU organizirani su Dani stećaka uz razgled stalnog postava stećaka koji su lani uvršteni na UNESCO-ov Popis svjetske baštine, kao i radionica za izradu stećaka i maketa nekropola. U Hrvatskom muzeju arhitekture HAZU mogla se razgledati izložba povodom stote godišnjice rođenja arhitekta Nevena Šegvića i Ivana Vitića, a u Kabinetu grafike HAZU izložba radova iz grafičke mape Kristine Restović.

Pjevački zbor X. gimnazije „Ivan Supek“

SILUETA STRAVE

TEKST: ROKO PARLOV, 3.E

Zamršenost i struktura Crnoga mačka E. A. Poea osnovom su snažnih osjećaja koje izaziva u štiocu, i upravo ona nit koja dijeli ostale romantičare od njega

Edgar Allan Poe svakako je najuočljiviji predstavnik američkoga romantizma. Svojim je književnim novinama utro put kriminalističkom romanu i analitičkoj književnoj kritici. Stvarao je u prvoj polovici 19. stoljeća, koje je, razvojem industrije, u SAD-u posebice, silno utjecalo na razvoj i oblikovanje romantičarskoga književnog smjera. Vrijeme je to iznimnih društvenih raslojavanja i političkih nemira, nacionalnih revolucija i burnih promjena, utječućih na oblikovanje novoga umjetničkog uporišta otkrivenog u isticanju osjećaja, slobode i individualizma. Na američkom je kontinentu, zbog političkih okolnosti, snažnije izražen na jugu gdje stvara i Poe.

DUH NASTRANOSTI

Opusa Poeova što se pak tiče, uz Ubojstvo u ulici Morgue i liriku, naj je zorniji primjer njegova romantičarskog diskursa upravo fantastična novela Crni mačak. Predstavljeni ulomak očituje kompozicijsku srž novele kroz koju autor, tumačeći duh nastranosti kao filozofsku kategoriju, progovara o nadljudskim, iracionalnim silama kojima se djelujući čovjek ne može oduprijeti. Trenutak u kojemu iracionalna bujica zahvati pripovjedača i u njemu pokrene promjenu osobnosti vrhunac je središnjega dijela. Može se promatrati kao zasebna epizoda u kojoj, proizlazeći iz duha neumjerenosti, duh nastranosti izaziva nasilje. Sve se zgodilo onda kada je mačak ugrizao gospodara.

Sakaćenjem mačka utjelovljen je taj zloduh nastranosti, ovdje u službi izvorišta radnje. Poe nastavlja: „Kad sam s jutrom povratio razum – snom odagnavši pijanstvo prethodne razvratne večeri – oćutjeh napola jezu, napola kajanje zbog počinjenog zločina, ali, bijaše to u najboljem slučaju tek slabašno i neodređeno čuvstvo, koje moju dušu ganulo nije.“ U pripovjedaču se, dakle, izmjenjuju suprotni osjećaji, jeza i kajanje, to dokazuje kako se u njemu ipak nalaze ostatci razuma i ljudskosti, ali stupnjevanjem posljedaka duha nastranosti nastavkom novele, i posljednja će obilježja čudoređa ispariti iz pripovjedačeve osobnosti. Poe zaključuje: „Ovaj duh nastranosti, rekoh, uzrokovao je moju konačnu propast.“

KONAČNA KOB

Kompozicijski oblik znakovita je odrednica Crnoga mačka. Njegova su zamršenost i struktura osnovom snažnih osjećaja koje izaziva u štiocu, i upravo ona nit koja dijeli ostale romantičare od Poea. Poe smatra kako književno djelo mora nastajati u koracima, smisleno i ciljano, valja promišljati o svakoj riječi te se pri početku upitati koji to učinak djelo mora proizvesti. To je u suprotnosti s romantičarskim načelom kako umjetnost proizlazi iz spontanosti i višnjega nadahnuća. Kratkoća novele prva svjedoči kako je dojmljivost teksta njezin osnovni cilj iz kojega proizlazi njezina cjelovitost. Učinak sam već spomenuo, strah su i nemoć oni koji ne smiju izostatiti u čitatelju poslije zatvaranja stranica ove Poe-

ove novele. Nadalje, ton je više-manje ravnopravan znakovitosti samoga učinka i čini onu oscilacijsku nit između iracionalnoga i racionalnoga, a to pak predstavlja temeljni odnošaj ovoga djela.

Zaključno dolazi osnovni motiv prožimajući duh pripovjedača – crni mačak. On je referentna točka ove novele, koju je Poe vješto odabrao traživši odskočnicu za željeni učinak. Mačak, i to crni, predstavlja stereotipnu sliku mitskog straha koji proizlazi iz praznovjerja uz tu životinju vezujućega, i nadasve nazvan Plutonom. Mačak zapravo, što god on bio, jer ni u jednom trenutku ne možemo, odmićanjem radnje, znati postoji li, očituje siluetu strave koja pripovjedaču, strašnim jaukom, određuje konačnu kob. Makabristički je učinak svršetka u znaku te „grozne zvijeri“ u potpunosti postignut.

KONCENTRACIJA UŽASA

Duh nastranosti imanentna je sastavnica ove fantastične novele. Medij kojim se pojavljuje u pripovjedaču ovdje je crni mačak. Ta filozofska kategorija, prama Peou, zanemarena, upravo je najuočljivijom osobitošću njegovog romantičarskog izričaja, u ovoj se književnoj ostvarbi u punini očitovala i dokazala samostalnost piščeva diskursa unutar romantizma. Kao takva dopisana je obilježjima romantičarske književnosti. S načelom po kojemu čovjek opačine i budalaštine čini samo zato što ne bi smio, osobno se ne slažem. Možda to i je povezano s duhom nastranosti, ali ostaje mi neuvjerljivo. Smatram kako čovjek neke stvari čini zbog njih samih, zato što mu odgovara, a njihova društvena odobrenost ili zabrana, dakle što smijem – što ne, usputna je okolnost, za svaki slučaj posebna.

Držim kako je najvrjednije obilježje Crnoga mačka njegov kompozicijski okvir, pomno smišljen i određen. Na taj je način Poeovu učinku – stravi omogućena potpuna uočljivost, ogrnuta odnošajem iracionalnog i racionalnog. „Racionalno viđenje neke iracionalne sile – to je najveća koncentracija strave.“

(E. A. Poe)

Izložba povodom stote godišnjice rođenja Maka Dizdara koju je priredila prof. Maja Vuković.

SMRT NIJE KONAČNA

TEKST: RUŽICA FILIPOVIĆ, PROF.
FOTO: KARLA LEMAIĆ, 4.C

Naslov i velik broj stihova zbirke pjesama Maka Dizdara „Kameni spavač“ inspiriran je medijevalnim bosanskim fenomenima, u prvom redu stećcima

Prvo izdanje zbirke objavljeno je 1966, kao izdanje izdavačke kuće Veselin Masleša iz Sarajeva, drugo izdanje objavila je 1970. godine ista izdavačka kuća, a neposredno pred smrt pjesnik predaje Prvoj književnoj komuni, mostarskoj izdavačkoj kući rukopis inačice Kamenog spavača. To je izdanje objavljeno 1973. godine, dvije godine nakon pjesnikove smrti. Sva tri izdanja smatraju se autoriziranim jer ih je za tisak priredio sam autor. Povodom stote godišnjice rođenja Maka Dizdara u Sarajevu je 2017, nakon niza kasnijih izdanja objavljeno još jedno izdanje Kamenog spavača kojemu je priređivač

i autor pogovora Sanjin Kodrić, a urednik i autor predgovora Gorčin Dizdar.

TAJNA POD PLAŠTEM

Zbirka kazuje o perenijalnim pitanjima pri čemu se izrazom naslanja na srednjovjekovne zapise. Autor, prema vlastitim riječima, još od ranog djetinjstva upija doživljaj fantastičnih fenomena s mramornih nadgrobnih spomenika: „Godinama me muči fenomen srednjovjekovnog čovjeka Bosne (zbog kojeg su anđeli pocrnjeli, a Satanel dobio nove bore). Satima sam stajao pred stećcima nekropola ove zemlje, smještenim pod noge prastarih šuma. Sa kamenih gromada ulazili su u mene raznoliki simboli sunca, isprepletenog bilja i ispruženih ljudskih ruku. Noću sam opkoljen zapisima sa margina starih knjiga čiji redovi vrište upitnicima apokalipse. U pohode mi tada dolazi spavač ispod kamena. Njegove blijede usne od miljevine otvaraju se da bi njegov nemušti jezik postao zvučan. U njemu prepoznajem sebe, ali još nisam siguran da sam na putu skidanja plašta sa ove tajne...”

RAB BOŽJI

Univerzalna simbolika solarno-lunarnih motiva i motiva križeva pokazuje koliko su stećci u sve tri svoje konfesionalne verzije pripadali srednjovjekovnom shvaćanju smrti (D. Lovrenović, Stećci, str.359, Ljevak, 2013). Dok su iz sfere vi- soke kulture, u natpise stećaka prodirale crkvenoslavenske

stilske figure, npr. apostolska svetopisamska sintagma rab Božji uz koju obično dolazi ime pokojnika, tekstovi su često usvajali leksik i izražajne forme narodne deseteračke poezije. Svojim tonom i načinom promišljanja epitafi čine dio velike teme umiranja koja je zavladała srednjovjekovljem i na istoku i na zapadu.

BESMRтна USPOMENA

Zbirka je pokušaj da se pojmi božanska stvarnost u temelju svijeta stvari, života i umova. Na fenomene života i smrti autor ne daje odgovor, ne imenuje ih, nego o njima pjeva arhaiziranim jezičnom ekspresijom. Epitafi se svrstavaju u dominantni žanr srednjovjekovnog literarnog izraza. Stećci se isto tako mogu razumjeti i kao pokazatelj umjetničkog ukusa i moralnih shvaćanja širih slojeva konfesionalno različitog stanovništva. Od dekorativnih motiva najviše je korištena povijena lozica s trolistima, od simboličnih/reliгиозnih motiva motiv križa, polumjeseca, zvijezda (rozeta) i štitova s mačevima, dok od figuralnih predodžbi najviše ima pojedinačnih figura ljudi i životinja, scena lova na jelene, kola i borbi (turnira). Zanimljivo je da nema motiva pogreba, oplakivanja pokojnika, pogrebnih povorki. Očito, stećci nastali da besmrtnom učine uspomenu na pokojnika, odražavaju beskonačnost ljudskog bivanja.

NEISTRAŽENA PODRUČJA

Dizdar spomenicima pristupa kao pjesničkim simbolima. O tome kaže: „Valjalo je kroz davno opustošena i još neistražena područja pisane riječi krčiti put do zlatnog slova, korak po korak, stepenicu po stepenicu, stranstvovati tako po tamnim vjekovima da bi se moglo komunicirati s ljudima iz drevnih vremena, zakopanih u fragmentima pergamentskih svitaka, listovima uništenih knjiga i jedva vidljivim slovima sa nadgrobni kamenova. I ne bez čuđenja i čuda – kontakt je nađen i iz dubine stoljeća sinule su misli o životu i smrti, nekad mudre, a ponekad samo bolne...“

OTRGNUTOST OD NEBA

Egzistencijalnom iskustvu „bačenosti na zemlju“, „otrgnutosti od neba“, zarobljenosti u ljudskom tijelu suprotstavljena je čovjekova težnja za oslobođenjem od ograničenosti tjelesnog postojanja. U tekstu pjesme Zapis na dvije vode univerzalno iskustvo života i smrti se iz dvaju paralelnih pravaca sažima u katarzičnu točku završetka pjesme. Kompozicijsko-smisaoni okvir pjesme razlomljen je u dva dijela: 1) Život Radojice Bjelića; 2) Život nakon života - molba s „one strane“.

U kvantitativnoj dimenziji kompozicijskih sastavnica odnos velikog slova i izostanak interpunkcija sugerira početak ciklusa, ali i beskonačnost ciklusa života i ciklusa smrti. Lirski početak pjesme daje emocionalni ključ za čitanje prvog dijela pjesme: „U ovom dobrom u radosnom u bijelom u svijetu/ dobri radojica bjelić vavijek se radovao“ – prevladavajuća, „osjećajuća misao“ je radost.

PONIZNA MOLBA

Nijedan dvostih u pjesmi ne ostaje usamljen, svakome se pridružuje sljedeći, a veza stihova u dvostisima se zapečakuje rimom. Njihovo uzajamno semantičko odzrcaljivanje omogućuje proces stvaranja novih smislova. U trećem se dvostihu uvodi prijelaz iz stanja života u stanje smrti čime se najavljuje drugi segment pjesme. Sintagma „sunčana po-

Pjesmom Zapis na dvije vode pjesnik u neposredan odnos dovodi „dvije vode“, vodu života i vodu smrti.

ZAPIS NA DVIJE VODE

1.

U ovom dobrom u radosnom u bijelom u svijetu
dobri radojica bjelić vavijek se radovao

i u tome kratkom u ljetu i kad je cvijetje brao
i kad je ratio i kad patio vazda je zvijezde krao

na putu kroz žitije sije on bugario nije
put žarka sunca gledao je i modra neba

i kad obvlada ga brijeme stade u vrijeme
na tom putu pade dosegašći tamu samo svoga greba

sada mu nitkor sadar mu ništor više ne treba
u sjenci tog vječno plavog hlada

ne treba mu više ni vina ni hljeba
jer sitosti tu nije niti glada

ni sunca nit kiše

ne treba mu ništa
do sunčanih počivališta

2.

Oprostite mi
što ipak vas molu

i bratiju i družinu i gospodu
do vratiju mojih da dođu da me pohodu

molju i kume i prije i strine i nevjeste
da me ne minu već da me kad pominu da se kad sjete

jer ja sam bil kako vi sada jeste
a vi ćete biti kako sada jesam ja

čivališta“ označava drugi svijet; vječnu svjetlost, blaženstvo za čiste i pravedne. Drugi dio pjesme započinje poniznom molbom onima koji ostaju: „Oprostite što ipak vas molju (...)“ Postupkom gradacije molba se pretvara u zaklinjanje. Semantička konačnost koju smo na početku analize označili katarzičnom zapravo je epitaf uklesan na desetine srednjovjekovnih bosanskih spomenika: jer ja sam bil kako vi sada jeste/a vi ćete biti kako sada jesam ja.

Njegov sadržaj poznat je još iz antičkog doba, a u raznim varijantama se pojavljivao u eurposkoj književnosti sve do Shakespearea. Kraj pjesme zatvara krug pjesme. Iako se čini da je smrt konačna, niti život završava smrću, niti smrt dokida život.

KRAJOLICI SVETIH I DRUGIH KNJIGA

RAZGOVARALA: KARLA LEMAIC 4.C
FOTO: LEO ŽUNIĆ ŠPIGELSKI 4.C

Književna povjesničarka i teoretičarka 2. lipnja 2017. održala je u 3. c razredu predavanje o A. G. Matošu i njegovu odnosu prema ženama. Na Danima Otvorenih vrata HAZU, uz Luku Paljetka i Jakšu Fiamenga pročitala nam je ulomke iz svojih knjiga

CENER: Zašto ste odabrali baš Matoša?

S velikom sam radošću prihvatila poziv da održim predavanje u vašoj školi. Mogla sam odabrati više zanimljivih tema o Matošu, primjerice – Matoševi gradovi, Matoš i nacija i sl. Odlučila sam se za temu Matoš i žene iz dvaju razloga: s jedne strane rodna je problematika danas vrlo aktualna, a s druge strane željela sam ukloniti neke predrasude o Matoševu antifeminizmu.

FEMINIZAM I DOMOLJUBLJE

CENER: Što vi mislite o Matoševu ambivalentnom odnosu prema ženama?

Matoš je izricao mišljenje o svim pojavama moderne kulture na prijelomu 19. i 20. stoljeća, pa i o prvome valu feminizma. Iz svjetonazorske vizure Matoš je bio ambivalentni antifeminist. Katkad je žestoko napadao feminizam, a katkad je govorio pozitivno o emancipaciji žena. To dvojstvo može se tumačiti poslovičnom kontradiktornošću, ali i povijesnim okolnostima u kojima se izjašnjavao o feminizmu. Matoš je odbacivao feminizam kao domoljub zabrinut zbog demografskoga stanje nacije koja „stradava od nerađanja“ i tadašnjega „strašnog iseljavanja u Ameriku“. Istodobno kao liberalni mislilac i kulturni Europljanin vidio je u feminizmu jedno od „najvažnijih socijalno-ekonomskih pitanja“ i priznavao ravnopravnost žena „u duhu Stuarta Milla i inih pobornika ženske moderne emancipacije“. U Ženevi, gdje se kretao u druš-

Dr. Oraić Tolić govori o Matošu u učionici 423 X. gimnazije “Ivan Supek”

tvu studentica i intelektualka, oduševljeno je pisao da će se i naši krajevi uskoro moći ponositi „prvim svojim domaćim ženskim liječnikom“. Sve to govori o tome da je Matoš bio ne samo veliki esteta i umjetnik nego i mislilac koji raspravlja o svim problemima svoga, ali i današnjega doba. To je Matoš: pun nerazrješivih protuslovlja po kojima je aktualan i danas.

CENER: Kada se javio vaš interes za književnost?

U osnovnoj školi! U ta daleka vremena nisam imala puno dječjih knjiga, ali sve su bile otrcane od čitanja i prelistavanja. Sjećam se kako smo pisali domaću zadaću o zimi i kako sam bila ponosna kada sam napisala pjesmicu u kojoj sam „otkrila“ banalnu rimu: „Pao je prvi snijeg. / Djeca se sanjkaju niz brijeg.“ Sve je dakle počelo od dječjih knjiga, zime i – rime.

DJETINJSTVO S IVANOM

CENER: Je li vaše rodno mjesto, Slavonski Brod, utjecalo na vaš doživljaj književnoga stvaralaštva? Naime, znamo da je u Slavonskome Brodu boravila nakon udaje i Ivana Brlić Mažuranić.

Na neki neobičan, dubinski način – da. Ja sam rođena u Slavonskome Brodu, a odrasla sam u selu Donji Andrijeveci kod Broda. Moja mama išla je prije Drugoga svjetskog rata u brodsku gimnaziju i često susretala Ivanu Brlić Mažuranić na javnim događanjima. Nakon rata radila je u prodavaonici obuće „Borovo“ u Andrijevcima i jednom mjesečno redovito odnosila u brodsku banku izvješće o stanju robe – „inventuru“. Uvijek me je vodila sa sobom.

Bila je to za mene prava svečanost. Doručkovale smo u hotelu „Park“ kakao sa svježom zemljom. Nikada poslije u životu nisam pila tako zanosan kakao i kušala tako dobru zemlju. Kad bi mama „obavila“ banku, prošetale smo korzom do Save. A na desnoj se strani nalazi velika žuta zgrada u kojoj je živjela Ivana Brlić Mažuranić. I mama mi je uvijek tiho pričala o toj „divnoj i tajanstvenoj dami“. Moje najizlizanije dječje knjige bile su Priče iz davnine i Šegrt Hlapić.

Kada smo u školi priređivali predstavu o šegrtu Hlapiću, glavna je uloga pripala momu budućem suprugu. Ja sam silno željela biti Gita, ali učiteljica je za Gitu odabrala moju najbolju prijateljicu. Ona je bila sitnija od mene, pjegava i imala je kovrčavu kosu. Tako su kakao i hotel „Park“, zemlja, šetnje korzom, mamine priče o čudesnoj brodskoj dami i uloga Gite, koja će se poslije ostvariti udajom za Hlapića, postale moj brodski izvor na kojemu se napajam cijeli život.

PRVA KNJIŽEVNA LJUBAV

CENER: Kako je Antun Gustav Matoš ušao u vaš život i je li ga promijenio?

Matoš je moja prva književna ljubav. Zavoljela sam ga još u srednjoj školi kada smo interpretirali pjesme Srodnost i Jesenje večer. Matoša sam odabrala i kao temu svoga magistarskog rada. Možda upravo zbog tih dviju pjesama tema je bila Pejzaž u djelu A. G. Matoša. Moj mentor, profesor Ivo Frangeš, elegantan gospodin u svakome pogledu, pustio me je da radim na miru i samo me povremeno pitao: „Mladosti, kako ide?“ Puna Matoša i svoje teme poletno sam došla na obranu. A kad tamo – iznenađenje. Profesor Frangeš postavio mi je najjednostavnije i najdobronamjernije pitanje na svijetu: „Zašto ste odabrali upravo temu krajolika kod Matoša?“ Ja sam očekivala neko teško, stručno pitanje, zbulnila sam se i odgovorila: „Zato što volim krajolik“. Odgovor

je bio prihvaćen, ali ja sam bila duboko nesretna jer sam znala da to nije znanstveni odgovor. Katkada mislim da sam se cijeli život bavila Matošem samo zato da odgovorim na to pitanje.

OTVORENO ZA ČITANJE

CENER: Vaše bavljenje Matošem rezultiralo je knjigom Čitanja Matoša. Sugerira li naslov mogućnost različitih interpretacija Matoševih djela ili raznovrsnost čitanja Matoševa opusa?

Da, moja knjiga već i svojom strukturom govori o različitim čitanjima. Podijeljena je u dva dijela: Stara i Nova čitanja. U Starim čitanjima (do 2000.) promatram Matoša iz stilističke vizure metodama Zagrebačke književnoznanstvene škole toga doba. Tu su me zanimali spojevi idile i groteske, prvih znakova avangarde u poemi Mõra i kasnijega esteticizma, umjetnička proza i putopis Oko Lobora kao Matošev Gesamtwerk – sveukupna umjetnina. U Novim čitanjima nakon desetgodišnje stanke (od 2010.) u prvome je planu kulturološka vizura. Tu su me zaokupljale Matoševe imaginacije gradova, njegova rodna antropologija, poetika sna, pojam i fenomen moderne nacije. Književna su djela otvorena uvijek za nova čitanja. Čim promijenimo teorijske naočale, isto djelo i istoga pisca možemo vidjeti na nov način. To se dogodilo i meni u knjizi koja u naslovu svjesno ima čitanja u množini. U tome je ljepota i izazov književne znanosti.

CENER: Bili ste profesorica na Filozofskome fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Razlikuje li se vaš pristup predavanju na fakultetu od pristupa predavanju nama srednjoškolcima?

Ne, ne razlikuje se. Ono što želim reći nastojim izreći na što jednostavniji način, tako da to mogu jednako pratiti i srednjoškolke i srednjoškolci, kao i studentice i studenti. Srednjoškolke i srednjoškolci za mene su buduće (vrlo blizu!) studentice i studenti.

U SVETOJ ZEMLJI

CENER: U prosincu 2016. godine u nakladi Ljevak objavljena je vaša knjiga Peto evanđelje: Sedam dana u Svetoj Zemlji. Možete li nam reći nekoliko riječi o toj knjizi, hodočašću, stvarnom i simboličnom prostoru Svete zemlje...?

Knjiga je nastala kao rezultat čudesnoga susreta sa Svetom zemljom i suvremenim Izraelom. Za razliku od blagdana i slavlja, koji su izdvojeno („sveto“) vrijeme, hodočašća su kretanja prostorom u potrazi za svetim. Mogu biti izvanjska (kretanja stvarnim mjestima koja simboliziraju sveto) ili unutarnja (simbolična putovanja prostorima duše).

Mene su u Svetoj zemlji fascinirala tri fenomena. Prvi je fenomen začudno podudaranje biblijskih tekstova (likova, priča, prispodoba) i materijalnih tragova zabilježenih u arhitekturi. To je ujedno smisao Renanova glasovitog citata peto evanđelje kojim sam naslovima knjigu. Peto evanđelje znači upravo to čudesno čitanje Biblije iz kamenih slojeva arhitekture. Drugi je fenomen povijest neprestanoga građenja, rušenja i ponovnoga građenja na istim mjestima. Riječ je o arhitekturi ne jedno pokraj drugoga, nego jedno iznad drugoga. Na taj način sačuvala se kroz duga stoljeća uspomena na biblijske događaje.

I napokon treći, možda najsnažniji dojam, bilo je isprepletanje svih triju abrahamskih monoteističkih religija, judaizma, kršćanstva i islama, na istome mjestu – u Jeruzalemu. Simbol je toga isprepletanja Hramsko brdo u središtu

staroga Jeruzalema. Tu su nalazi brdo Morija na kojemu je Abraham pošao žrtvovati svoga sina Izaka, ali ga je Bog odvratio od toga nauma. Na toj je stijeni stajao židovski Hram, a danas stoji muslimanska svjetinja Kupola nad stijenom.

U JERUZALEMU

Svi današnji prijeponi u Jeruzalemu i Izraelu izviru iz polaganja prava na ista sveta mjesta. Slično je i na Sionskoj gori, u sklopu Bazilike Marijina usnuća. Tu se doslovce na istome mjestu nalaze židovska svjetinja Davidov grob, simbol utemeljenja kršćanske euharistije Dvorana Posljednje večere i minaret negdašnje džamije. U malome trokutu staroga istočnog Jeruzalema natiskala se cijela povijest svih triju monoteističkih religija. U tome je čar i duboka uznemirenost Svete Zemlje.

CENER: Ekumenizam?

Kod toga pitanja dolazimo do jednoga od najljepših paradoksa suvremene religijske kulture. Nigdje na svijetu ekumenizam danas nije živ tako snažno kao u nemirnome Jeruzalemu. Nakon višestoljetne borbe između različitih kršćanskih crkava i grabeža za sveta mjesta uspostavljen je među kršćanskim crkvama status quo koji je zaledio zatečeno stanje vlasništva nad svetim mjestima. Tako se u samome Svetom grobu točno zna gdje stoje čije svijeće i kada ih tko smije paliti. Naš vodič, jeruzalemski student fra Antonio Šakota, na svim se svetim mjestima grlio s pripadnicima svih kršćanskih crkava koje je upoznao u vrijeme studija: franjevcima, Grcima, Armencima, Sirijskima, Koptima. Bili su to prizori ekumenizma kakvi se ne mogu vidjeti nigdje drugdje osim u središtu triju abrahamskih religija – Jeruzalemu.

ČITA SE VIŠE NEGOT PRIJE

CENER: Danas se puno govori o tome kako se sve manje čita. Mislite li da je riječ o stvarnom stanju ili svojevrsnoj propagandi kojoj je cilj provesti „reformu“ školstva?

Ne znam je li tu riječ o propagandi, ali znam da to nije točno. Istina je samo da se knjige manje kupuju jer su postale „luskuz“, ali je isto tako i istinita činjenica da se knjige danas čitaju, možda još i više nego prije. Nedavno sam željela posuditi u Knjižnici Bogdana Ogrizovića knjigu Alenke Mirković Glasom protiv topova kako bih provjerila jedan citat i – knjige nije bilo. Mjesecima je rezervirana za čitanje.

CENER: Vaše stajalište, kao iskusne profesorice, o aktualnim pitanjima reforme školstva?

Mislim da je to pitanje nepotrebno (ili zlonamjerno) ispolitizirano. Trebalo bi prije svega pročitati sve recenzentske primjedbe koje su vrhunski stručnjaci u svim područjima iznijeli tijekom javne rasprave, pa vidjeti što je tu rečeno i uvažiti sve opravdane primjedbe. Kada je o književnosti riječ, nije mi jasno kako je iz obvezne lektire mogla biti isključena Biblija, kako je „ispao“ Marulić i zašto se umjesto pridjeva „hrvatski“ za jezik najčešće rabi pridjev „naš“.

PREPORUKE ZA ČITANJE

CENER: Nekoliko naslova knjiga koje biste preporučili današnjim gimnazijalcima?

Iz beletristike preporučila bih polifonijski multikulturni roman Kristijana Novaka Ciganin, ali najljepši (OceanMore, 2016.) te knjigu Jasne Horvat Atanor s enciklopedijom citata iz književnosti i kulture (Ljevak, 2017.). A od stručne literature veliku monografiju Krešimira Nemeca o Ivi Andriću Gospodar priče (Školska knjiga, 2016.) i malu knjižicu Terryja Eageltona Kultura (Ljevak, 2017.).

EUROPSKI PARLAMENT MLADIH

TEKST I FOTO: SARA RADAKOVIĆ, 4.C

Europski parlament mladih, odnosno European Youth Parliament je jedna od najvećih platformi za političku debatu, međukulturne susrete, međunarodni dijalog i razmjenu ideja mladeži u Europi. Aktivno djeluje u više od 40 država, organizirajući preko 500 događaja godišnje

Europski parlament mladih djeluje i u Hrvatskoj. Poslala sam kandidaturu za članstvo putem online obrasca te sam bila odabrana uz nekolicinu učenika naše škole i još pedesetak mladih iz Hrvatske. Moje prvo, odnosno 9. regionalno zasjedanje EYP-a u Hrvatskoj održavalo se u Zagrebu 24.-26. veljače 2017. Cjelokupno zasjedanje održavalo se na engleskom jeziku.

UPOZNAVANJE I IZGRADNJA TIMA

Prije sudjelovanja dobili smo materijale na određene teme koje smo trebali proučiti kako bismo se pripremili za sudjelovanje. Moja tema bila je politika ribarstva EU-a. Kako se s tom temom nisam ranije susretala, proučavala sam publikacije i stajališta EU-a te druge izvore informacija na internetu tjedan dana prije susreta. Ostale teme bile su: ravnopravnost spolova i ženska prava, zatim klimatske promjene, zaštita okoliša uz javno zdravstvo i sigurnost hrane te zapošljavanje i zeleno gospodarstvo.

Prvi dan zasjedanja održao se u 16. gimnaziji u Zagrebu, a tema je bila međusobno upoznavanje i izgradnja tima (eng. teambuilding). U mojoj grupi sudjelovalo je 11 članova od kojih su dvoje bili voditelji.

DEBATE, DEBATE

Drugi dan zasjedanja održao se u našoj školi. Cijeli dan bio je posvećen razradi teme i diskusijama, odnosno razvijanju teza ili ključnih stavova na temu ribarstva u EU. Govorili smo o problematici i stanju ribarstva u smislu zaštite vodenog ekosustava, kvotama za izlovljavanje ribe, flotama brodova i načinima ribarenja, financiranju ribarstva i industriji prerade ribe te nelegalnom ribarenju.

Treći dan zasjedanja održala se Glavna skupština EYP-a u prostorima Veterinarskog fakulteta u Zagrebu. Zadaća naše grupe kao i svih drugih delegata koji su obrađivali ostale teme, bila je iznijeti i obraniti stavove, mišljenja i preporuke pred ostalim delegatima, a zatim odgovarati na postavljena pitanja iz publike od strane članova drugih grupa. Izlagalo je ukupno 5 timova po prethodno spomenutim temama. Svaki

tim bio je organiziran na način da članovi tima imaju određene uloge: iznošenje stavova, uvodni govor i obrana teza, odgovaranje na pitanja u cilju poentiranja ispravnosti zaključaka, vođenje nekoliko krugova debata i donošenje zaključaka. Ja sam u svom timu "PECH" sudjelovala u trećem krugu debate.

PREDIVNO ISKUSTVO

Nakon izlaganja svih delegata održana je završna ceremonija uz prigodno druženje. Osim što je zasjedanje bilo jako uspješno zaslugom svih delegata, ovo je bila prigoda za zajedničko učenje o aktualnim gospodarskim i društvenim temama EU-a, a time i Hrvatske. Na kraju programa, nakon "Ode radosti" svi smo se spontano zagrlili u veliki krug i otpjevali "Imagine" Johna Lennona.

Meni je ovo bilo jedno predivno iskustvo, upoznala sam mnoge drage ljude s kojima sam mogla konstruktivno razmijeniti mišljenja, družiti se. Ujedno sam i poboljšala svoje komunikacijske vještine i poznavanje engleskog jezika. Više o zasjedanju pogledajte na Facebook stranici RegionalSessionsof EYP Croatia. I dalje namjeravam sudjelovati u volonterskom radu u okviru organizacije EYP Hrvatska kao aktivni član, jer mi je čast i zadovoljstvo predstavljati svoju školu i Grad Zagreb.

LATINSKIM SMO ISPUNILI PRAZNIKE

TEKST I FOTO: ROKO PARLOV, 3.E

Zahvaliti mi je našoj dragoj magistri, profesorici Tajani Matasović na pruženoj prilici i dobroj volji, u ime svih nas: „Magistra, od srca Vam hvala!“

Bio je petak, 23. prosinca 2016., odzvonio je kraj i posljednjega sata i svi smo se, uzajamno si poželjevši radostan i sretan Božić, razišli svojim domovima. No, nisu upravo svi otišli kućama imavši na umu kako se dajbudi za neko vrijeme ne će vraćati u školu. Tu smo skromnu manjinu, predvođenu našom magistrom, profesoricom Tajanom Matasović, činili: Nera Paraman(2.a), Dorotea Prvonožec(2.e), Katarina Ceković(2.a), Josip Mikulić(2.e), Sven Bartol Sorić(2.c) i ja. Kako rekoh, bili smo manjina, zapravo rijetki spremni žrtvovati praznike radi vježbe za natjecanje, i to još iz latinskoga jezika! Odlučno smo se odlučili uhvatiti u koštac s gramatičkim vježbama, prijevodima (uh!) i obilježjima rimske civilizacije, ali sve to znajući kako hrvatski školsko-natjecateljski sustav loše utječe na živce i samopouzdanje.

KONJUNKTIVI, INDIKATIVI...

Sve u svemu, po svetomu Stjepanu, okupili smo se u školskoj knjižnici. Dok smo u jutarnjim satima(!) lijeno plovili niz veliki školski hodnik, na sebe smo privlačili poglede radnika(ličili su zidove) i spremačica, poglede prožete pitanjima ta što mi radimo u školi kad već oni moraju...Tako prebrodivši prvu „prepreku“, smjestismo se za uglasti stol pod prozorom koji je tako postao mjesto našega okupljanja idućih tjedana. Druga je pak prepreka bila znatno teže svladiva, a ona se očitovala u činjenici kako je bilo potrebno razvrstati, sistematizirati, uskladiti i snaći se u gomili listova što nas tako revno okruživahu tih dana.

Profesorica Matasović, Nera Paraman, 2.A, Dorotea Prvonožec, 2.E, Katarina Ceković, 2.A, Josip Mikulić, 2.E, Sven Bartol Sorić, 2.C i Roko Parlov 2.E

Iz toga mora posvuda posijanih listova, kao hridi, provirivali su silini rječnici, a oni pak kao da su nam se podsmijevali svojim, za nas, nedohvatljivim leksičkim korpusima i pravilima. Kroz retke konjunktiva, indikativa ter inih glagolskih oblika, začinjnih nebrojenim česticama, prijedlozima, priložima, a i ostalim članovima morfološke i sintaktičke obitelji, nastojali smo prokrciti kakvu stazu koja bi nas dovela dajbudi na županijsku razinu natjecanja.

ZNANJE I VJEŠTINE

Sve je to dosljedno bilo popraćeno smijehom (više profesoričinim, nego našim), ali i radošću konstruktivno provedenih praznika. Cijelo je to radosno ozračje plesalo u surječju želje za znanjem, možda dobro potisnute i zakopane suvremenim „težnjama“, no ipak tinjajuće želje u ovakvim okolnostima progovarajuće. U nekih veće, u nekih malo manje, ali želje za znanjem. Ishodi natjecanja bili su, više-manje zadovoljavajući, ipak smo dospjeli do županijske razine. Prema mojemu mišljenju ipak smo možda mogli i malo više, no to ostaje temom za neku drugu priliku...

Kako bih zaključio ovaj mali osvrt ter mu tako utkao posljednju nit koja će ga obilježiti uočljivim i na svojevrsan način poučnim, pozvat ću svu hrvatsku mladež i učenike, ne odustati i ne prestati ustrajno se baviti onime što je u žarištu njihove(naše) pozornosti i nastojanja. Zato što su znanje i vještine upravo i jedino ono što nam nitko ne može oduzeti. Nadam se kako je i ova naša mala latinistička zajednica to uspjela pokazati trudeći se svladati zadano gradivo. Vjerujem kako će upravo kruna tih stremljenja postati šire poznavanje latinskoga jezika, polazišta i jednoga od temelja većine europskih jezika i cjelokupne europske kulture.

NIŠTA BEZ SREĆE

Ovdje pak valja zaključiti sve, a zaključak je kako nijedan predmet, a ni cjelovitija materija nisu nikada same sebi svrhom, već se kroz učenje, za koje je neophodna skromnost, čovjek duhovno gradi i odgaja. Zahvaliti mi je našoj dragoj magistri, profesorici Tajani Matasović na pruženoj prilici i dobroj volji, u ime svih nas: „Magistra, od srca Vam hvala!“ U tomu svjetlu, hvala i mojim suučenicima na uzajamnoj potpori i društvu jer hrabre prati sreća-fortes Fortunaiuvat!

PUSTOLOVINA ZVANA UČENJE NJEMAČKOG JEZIKA U NJEMAČKOJ

Stipendisti Goethe-Instituta su ukratko opisali svoje doživljaje. Nadamo se da će ova pozitivna iskustva potaknuti brojne učenike da se ubuduće prijave za sudjelovanje na ovakvom tečaju njemačkog jezika!

TEKST I FOTO:

NINA ČULJAK, 3.G, LUCIJANA KARAJICA, 3.J, VEDRAN ODELJAN, 2.J, KARLO VEŠLIGAJ, 2.J, MIRTA ORLOVIĆ, 3.K

Zahvaljujući stipendiji Goethe-Instituta učenici naše škole dobili su priliku i 2017. godine sudjelovati u kampu ljetnog tečaja njemačkog jezika u Njemačkoj. Trodnevni kamp okupio je sudionike iz gotovo cijelog svijeta. Namjena kampa bila je učenje njemačkog jezika te upoznavanje njemačke kulture. Kako bi sudionici što bolje usvojili jezik, profesori njemačkog jezika održavali su nastavu gotovo pet sati svaki dan (8:00-13:30 – 14:00-15:30). Nakon nastave bile su organizirane razne aktivnosti, svaki sudionik imao je mogućnost pronaći nešto što ga zanima. Vikendi su bili namijenjeni za posjet gradovima koji se nalaze u blizini kampa.

NINA ČULJAK, 3. G - DUDERSTADT

Mene se najviše dojmila zadnja večer. Kao vrhunac našeg zajedničkog druženja u protekla 3 tjedna, zadnja večer je bila predivno organizirana. Večer je započela raznim prezentacijama, plesovima i pjesmama drugih sudionika tečaja. Nakon toga smo imali zabavu u posebnoj prostoriji (takozvani „disco“) gdje su nas čekale pizze i pića. U toj prostoriji također su složili jedan pano sa zasebnom kuvertom na kojoj je bila slika svakoga pojedinca i svi smo mogli napisati nekome poruku ili želju da ostane kao uspomena. Naposljetku smo mogli ostatak noći, do polaska u zračnu luku, provesti svi zajedno u prostoriji gdje smo svi donijeli poplune i jastuke. Tamo smo se družili, smijali, plakali i tješili do rastanka. Zadnja večer je ujedno bila najljepša večer, ali ujedno i najteža večer zbog rastajanja sa svim polaznicima.

LUCIJANA KARAJICA, 3. J - DRESDEN

Ovo ljeto provela sam tri tjedna s još 57 polaznika tečaja iz 13 različitih zemalja u ljetnom kampu u Dresdenu. Tijekom tečaja puno smo toga napravili, vidjeli i doživjeli, išli smo na razne izlete (Berlin, Sächsische Schweiz,...), razgledavali Dresden, imali puno sportskih i kreativnih aktivnosti, ali uz svu tu zabavu imali smo i nastavu gdje smo usavršavali njemački jezik. Jedan od zanimljivijih događaja bila je večer država, gdje su svi trebali pripremiti nešto o svojoj državi i predstaviti drugima. Bilo je jako lijepo i naučili smo puno o kulturama i ljudima drugih zemalja. Cijeli boravak u kampu pamtit ću kao jako lijepo iskustvo i preporučila bih ga svima koji su željni znanja, druženja i novih doživljaja.

VEDRAN ODELJAN, 2. J - DUDERSTADT

Prije nego što sam uopće krenuo u Njemačku na ljetni tečaj njemačkog jezika u Duderstadtu, bilo me strah kako ću s ljudima komunicirati, hoće li me razumjeti i ja njih, kako ću razgovarati s voditeljima... Ali, odlučio sam krenuti u pustolovinu, pa što bude da bude. Prvih nekoliko dana bilo mi se teško snaći jer nije nimalo lako priviknuti se na to da je sve oko tebe na njemačkom. Shvatio sam da je i drugim vršnjacima problem govoriti na njemačkom pa mi se strah smanjio. Nakon četvrtog dana sam se „skompao“ s cimerima iz sobe, s frendovima s nastave i pronašao se u svemu tome. Lijepo je to što smo se svi držali zajedno, kao obitelj. Zajedno smo išli na razne izlete

Stipendisti Goethe-Instituta u Njemačkoj na učenju njemačkog jezika

(posjet Wolfsburgu u kojem je sjedište poznate njemačke marke Volkswagen i tamo se nalazi muzej automobila svih vrsta – od Fiće do Bugattija, zatim Erfurt i Claustal) i organizirali razne igre (boćanje, slankline, CASINO, prskanje s vodom, odlazak na bazene i još puno toga). Na kraju, ta tri tjedna proletjela su u trenu. Meni je ovo bio do sad najzabavniji izlet koji bih vrlo rado htio ponoviti.

KARLO VEŠLIGAJ, 2. J - SCHWÄBISCH HALL

Kao prvo, nije mi moglo biti dosadno niti u jednom trenutku jer smo u slobodno vrijeme imali organizirane različite aktivnosti. Najzabavnija od njih bila je odlazak na bazen gdje je bilo mnoštvo tobogana, a bilo je i skakaonica gdje doslovno bilo tko može obuzdati svoje strahove i skočiti s 10m. U slučaju da vam se to čini previše, možete skakati i s visine od 7 te 2.5m. Također su nas Nijemci vodili i na kuglanje gdje smo mogli pokazati razne vještine. U kampu su se odvijale razne aktivnosti, svatko je bez ikakvih problema uvijek pronašao nešto za sebe. Osim toga, niti nastava nije bila dosadna jer je bila jako primjerena ljetnom tečaju – usvajali smo jezik kroz razne igre.

MIRTA ORLOVIĆ, 3. K - DUDERSTADT)

Kao i ostali stipendisti Goethe-Instituta, ovo ljeto imala sam priliku provesti tri tjedna u Njemačkoj. Da, tri tjedna na prvu zvuče dugo razdoblje. No, meni su proletjeli jer sve što je lijepo kratko traje. Sigurna sam da će mi ta tri tjedna dugo ostati u sjećanju. Najbolji događaj ovog kampa zaista nije lako izdvojiti. Za sebe bih rekla da sam veliki germanofil, stoga moram reći da sam sretna što sam imala priliku razgovarati na njemačkom jeziku s izvornim govornicima i ljudima iz cijelog svijeta. Zahvaljujući toj komunikaciji, njemački puno tečnije govorim. Više ne moram smišljati rečenicu u glavi, nego bez ikakvih problema i straha slobodno govorim. Moram reći da sam ovim kampom potaknuta biti voditelj kampa za mlade u nekoj bliskoj budućnosti. Svima, pa čak i onima kojima njemački i nije jača strana, a žele ga poboljšati, svakako preporučam sudjelovanje na ovakvom kampu.

PAPIRNATA MODA

U tjednu Ivana Supeka od 3. do 6.4. u našoj su se školi održavale radionice mode Renate Stoiber. Po-nedjeljak i utorak bili su rezervirani za učenike naše škole, a srijeda i četvrtak za učenike iz Virovitice

TEKST I FOTO: EVA MAGDIĆ GOVEDARICA, 2.D

Model: učenica Hana Grdan, 2.D

Renati Stoiber kostimografkinji iz Münchena glavni je zadatak bio potaknuti kreativnost i maštu sudionika radionice. Osim likovnog izražavanja, sudionici su dobili priliku protegnuti svoje jezične mišiće jer se komunikacija između učenika i voditelja radionice odvijala na njemačkom jeziku. Tako su prvog dana prilikom upoznavanja iznijeli svoje (ne)sposobnosti i interese.

KREATIVNI PROCES

Kreativni proces započeo je izradom grupnog kolaža s tematikom kravate. Članove grupe taktički je izvukao ždrijeb kako bi se što prije upoznali s nepoznatim licima. Učenici su zatim dobili priliku dizajnirati odjevni predmet putem skice koji je morao zadovoljavati 2 uvjeta: kreacija je morala biti u crvenim, bijelim i plavim tonovima, a kao detalj trebalo je ukomponirati kravatu. Skica je vrlo brzo oživjela pomoću krep papira i jedne dobro poznate plavuše- barbrike. Sudionici su se zatim okušali u crtanju portreta jedni drugih. Zadnji zadatak tog dana bio je izrada kostima od novinskog papira. Učenici su se podijelili u grupe od troje. Dvoje je radilo na kreaciji, a treći, sretni dobitnik, prošetao ju je na onome što bi se moglo nazvati modnom pistom.

Idući je dan bio rezerviran za izradu raskošne haljine od papira, no prije toga učenici su vježbali percepciju precrtavanjem slike okrenute naopak. Prilikom izrade završne haljine novopečeni su modni dizajneri šivali, crtali i hrvali se s danim materijalom. Svoja su remek djela međusobno analizirali i izložili na trećem katu. Kreacije su, između ostalog, svoje predstavljanje doživjele i na Danima Ivana Supeka.

PREVIŠE KATOVA

U razgovoru s učenicima iz Virovitice saznali smo da su oduševljeni radionicom na kojoj su stekli nova poznanstva i probudili svoje kreativne strane. Na pitanje zašto su se uključili u ovaj projekt odgovorili su nam da su željeli sudjelovati u ovakvim radionicama i unaprijediti svoje znanje jezika. Uz to su naučili nove modne izraze i da neki nisu rođeni za crtanje. Oduševljeni su Zagrebom, a i našom školom. Jedina im je zamjerka broj katova koji krase X. gimnaziju.

JE LI HRVATSKO DRUŠTVO MODERNO ILI POSTMODERNO?

ODGOJ JE NAJSIGURNIJI PUT

Hrvatske škole trebaju odgajati učenike i učiti ih izgradnji uzajamnih odnosa. Sva se proza čita samo zbog proučavanja odnosa pa valja učiti od književnosti, a ne o književnosti. Put u budućnosti mora biti put ljudskosti, a ne put popuštanju teroru strojeva

TEKST: DR. SC. SREČKO LISTEŠ

Danas se nije popularno baviti projekcijama hrvatskoga školstva; priče polako odumiru unutar sukoba različitih društvenih grupa- cija kojima, zapravo, odgoj i obrazovanje nije temeljna djelatnost i o njoj previše ne vode računa. Tako se javljaju glasovi kako uče- nici trebaju početi zaključivati (kao da dosad to nisu radili), ali društvene su mreže još uvijek oduševljene zapamćivanjem važnih podataka kakve pamte pobjednici u kvizu Potjera. U Hrvatskoj se stalno govori o postmodernističkomu društvu. Istina je nešto drukčija. Naime, modernizmu je temelj materijalni napredak, tehničke inovacije, ljudski standard koji se popravlja udobnijim životnim uvjetima. Postmodernizmu je, naprotiv, temelj izgradnja drukčijih društvenih odnosa jer je, u svojoj biti, postmodernizam naslijedio modernizam i njegovu težnju za materijalnim. Čini se da smo u našem društvu zajednički naslijedili strast za mate- rijalnim posjedom, a za nemogućnost stjecanja optužuje se za- jednica.

Osvrnemo li se malo i pogledamo u retrovizor, vidjet ćemo svoje pretke kako grade mostove i prijelaze za životinje, kamene zido- ve i ograde, tvrđave, staze i putove... Komunalno, zajedničko im je bilo osobito važno jer su shvaćali kako je egoizam poguban za ljude i njihov život bez obzira na prirodne uvjete i mogućnosti, kli- matske dobrobiti, pojedinačne sposobnosti i motivaciju da se živi

drukčije ili sigurnije u različitim aspektima. Imali su velik broj dje- ce; smrtnost je bila veća ako ju usporedimo s današnjom, ali cje- lokupno je stanovništvo bilo zdravije nego danas. Prije nekoliko desetljeća mnoge kuće i stanovi u Europi nisu imali priključke na gradske vodovode i kanalizaciju, mnogi su stanovi bez kupaonice ili telefona. Čak je i James Bond, bez obzira na brze automobile i osobnu imperijalističku aroganciju, telefonirao iz crvene komu- nalne govornice.

Dakako, smiješno je što je u nekim filmovima uspijevao komuni- cirati sa satelitima i tako spašavao čovječanstvo. Zamislimo bon- dovske školarce: pripadnici su baby boom naraštaja. Ime govori da ih je bilo puno. Njihovi su roditelji također puno radili. Oče- vi su redom zaposleni, a veliki postotak majki odgajao je djecu i obavljao kućanske poslove, bez zaposlenja i stalnih prihoda. Raz- vijajući kulturu samorazumljivosti rada, obveza i odgovornosti, Europljani su podizali osobni i društveni standard. Stizali su sve- raditi, odgajati djecu, zabavljati se, posjećivati susjede i prijatelje, putovati... – bez automatizacije koja bi upravljala njihovim životi- ma. Stoga se pitamo jesu li „primitivni“ ljudi manje radili nego mi danas, a ipak uspijevali u svemu.

Zašto su zajednice, pa tako i školstvo, bili uspješniji nego danas? Oduzima li ručno pranje odjeće ili posuđa više ili manje vremena

nego pranje perilicom? Piše li čovjek kemijskom olovkom sporije ili brže nego rabeći stvarnu tipkovnicu ili samo palčeve na mobilnom uređaju? Po kojim se obilježjima razlikuje razgovor u četiri oka od onoga uporabom elektroničkoga medija? Zašto ljudi prije nekoliko desetljeća nisu toliko rasipali i dijelili djeliće osobnih života kao što to čine danas rabeći društvene mreže na bilo kojoj platformi i uporabom bilo kojega softvera? Čovjek druge dekade dvadeset prvoga stoljeća mora raditi duže za manje materijalne sigurnosti od svojih roditelja. Pohlepne mu korporacije grade okvire u koje on dragovoljno ulazi i plaća skupe namete: perilica se kvari točno onda kad joj prestaje jamstvo, automobil za tri do pet godina postaje neprihvatljiv oku, iako je potpuno učinkovit i vrijedan, softver za praćenje svakog čovjekova pokreta je poželjan itd. Ne samo da više ništa ne moramo memorirati iz neposredne okoline, nego ubrzano gubimo značajne vještine. Čovjek više ne zna čitati tekst jer se prosječna osoba može usredotočiti na naslov, nadnaslov, podnaslov i reklamu neke (polu)gole osobe koja s okolnim tekstom nema nikakve logične veze.

Stoga vjerujem o školu odgoja i obrazovanja, ali prije svega odgoja. Ne vjerujem u strojeve jer ćemo njihovom uporabom izgubiti ljudskost. Kad to dizajnerima prosvjetne politike postane jasno, i shvate da su izgubili vrijeme na loše planiranje, tko će odgovarati? Kad izgubi na ljudskosti i svoje živote prepusti strojevima, hoće li čovjek uopće morati zaključivati?

Bojim se da ne će i da će to umjesto njega raditi oni s više novca i materijalne moći. Je li se krug se zatvorio?

VESELJE ZA MALE BOLESNIKE

Projekt „Princeza Pričalica“ nastao je kao ideja profesorice Nikoline Alfirević Talargić i učenika X. gimnazije „Ivan Supek“

TEKST I FOTO:

BRUNA FEMBER, GABRIJELA ČORIĆ, RUŽICA KRANJEC, 3.I

Projekt je zamišljen je kao volonterski rad učenika koji se žele društveno angažirati unutar svoje zajednice. Odjeveni u kostime likova iz bajki; prinčeve i princeze, mi učenici smo izabrali pomagati djeci i donositi im radost u bolnicu. Održavamo kratku polusatne predstave u kojima kroz igrokaz djeci pričamo kratku priču ili bajku. Mali pacijenti interaktivno sudjeluju u izvođenju predstave, te ih dodatno motiviramo krunama, čarobnim štapićima i igračkama da sudjeluju u predstavi. Nakon svake predstave planirano je petnaest minuta veselog druženja s djecom. Cilj projekta je pokušati malim pacijentima uljepšati boravak u bolnici i ispuniti im dan maštom i veseljem, a nama „velikim“ učenicima osvijestiti potrebu pomaganja i širenja pozitivne energije. Mislim da je prekrasno vratiti se iz bolnice i znati da smo ostavili puno osmijeha na licima djece. Nama ne znači puno otići i biti tamo sat vremena tjedno dok njima to donese veselje tijekom cijelog boravka u bolnici. Na kraju im još dajemo i diplome da se mogu sjetiti da su sudjelovali u predstavi. Broj učenika koji pomažu svaki dan raste. Iako tamo idemo s ciljem da djeci uljepšamo dan, na kraju oni nama uljepšaju dan. Lijepo je pomagati onima kojima je to najpotrebnije.

Voditelj projekta: profesorica Nikolina Alfirević Talargić

Suradnici: profesorice Andrea Kosović, Marija Roth

Partner: Klinika za dječje bolesti Zagreb-KDB „Klaićeva“

Bruna Fember, Gabrijela Čorić, Ružica Kranjec 3.I

Učenici X. gimnazije dobili su Povelju za uspješno provedenu NAJ-AKCIJU 2017. pod nazivom Princeza Pričalica.

MASKE NE NOSIMO SAMO ZA MASKENBAL

Karla Ravnjak, 4. c

U sociologiji postoji teorija odnosno objašnjenje kako u našem ponašanju postoji takozvani "prednji plan" u kojem stvaramo sliku o sebi. Nastojimo prikazati sebe u što boljem svjetlu. Pod tim podrazumijevamo ponašanje, govor i odjeću. Iako je znanstveno definirano, rijetko koji čovjek sam sebi prizna da nosi "masku".

Razne maske

Razmišljajući, shvatila sam da ta maska ima i dobre i loše karakteristike. Ta maska može biti maska ljubavi, maska dobrote, maska nježnosti ili maska samopouzdanja. Postavlja se mnogo pitanja. Zašto nosimo maske? Što nam se dogodilo da ih nosimo? Što prekrivamo maskama? Maske nosimo kako bi prekrili svoje slabosti. U našem društvu vrlo često možemo uočiti masku moći. Govoreći i ističući kako znamo puno poznatih i utjecajnih ličnosti stvara se maska da smo i sami utjecajni i moćni, a u suštini ništa nismo samostalno postigli. Uz navedeno, može se naći i pojedinaca koji nose masku duhovnosti pa tako tvrde da novac uništava ljude, da nije dobar, a u stvarnosti nisu sposobni, vrijedni i uporni kako bi si privrijedili stvari za koje govore da su loše.

Meni maska pomaže u trenucima kada se ne osjećam dobro, a ne želim da drugi to zamijete. Pred nastup često me uhvati velika trema. Obuzme me strah pa maskom mira nastojim sakriti ono što osjećam. Masku nosim i u školi. Ponekad je ona maska znanja, a nekad nezainteresiranosti. Mislim da je pri odabiru životnih maski vrlo važno uzeti maske koje nas upotpunjuju i čine boljima kao osobom.

Nevidljivo i zanimljivo

Nisu maske posve loše, ali treba biti umjeren. Preporučam korištenje do te mjere da se izvorne osobine čovjeka mogu prepoznati, a opet one koje trebaju poboljšanje, poboljšati. Izbor je uistinu golem, a vrsta bezbroj.

Maske su nevidljive, nepredvidive, ali i zanimljive. Kakve god one bile, na kraju dana one padaju u vodu, a onda ostajemo sami sa svojim manama koje niti jedna maska ne može sakriti.

KAKO JE KRATKA LJUBAV, A KAKO DUG JE ZABORAV

Karla Imaić, 4.C

Tema vidljiva u samome naslovu česta je tema svih oblika umjetnosti. Mogu reći da je i vrlo znanstvena tema jer je ljudski um koji je sposoban voljeti, zaboravljati, prisjećati se vrlo složen sustav kojeg mnogo ljudi ne razumije, a mnogo i ne pokušava razumjeti objašnjavajući „to je oduvijek tako“ ili „to je u prirodi stvari“ kao što je govorio i Aristotel.

Mnogi književnici bave se temom ljubavi i zaborava i svaki od njih kroz svoja djela iznosi svoje teze. No, avangarda i njezini podpravci (futurizam, dadaizam, nadrealizam...) pokušavaju svoja razmatranja i teze o ljubavi, melankoliji, osjećajima prenijeti na čitatelje koristeći čak novu tehniku pisanja. Primjerice, proza se defabularizira, pjesme se pišu slobodnim i eliptičnim stihom, u futurizmu se čak zabranjuju glagoli koji nisu u infinitivu, pridjevi, veznici pa i vlastito „ja“, a sve kako bi se istaknula neodređenost, nestalnost, maglovitost, prolaznost i borba protiv tradicije i najtežeg

trenutka koji je vladao svijetom pod imenom Prvi svjetski rat. Ono što mnogi od njih govore u svojim djelima je da nikada ne smijemo izgubiti vjeru u ljubav, što i nije tako lako, ali samo upornošću pobjeđujemo sebe i sve prepreke.

Ono što ja mogu reći o ovoj temi je da volim i ne odustajem od ljubavi bez obzira što sam i ja žrtva kratke ljubavi i dugog zaborava kao i, pretpostavljam, mnogo tinejdžera, a jedino što dobivamo kao odgovor i savjet iskusnih „ljubavnika“ je: „Sve što je lijepo, kratko traje...“. Ta običajna poslovice... Izgleda da bih i ja bila dobra avangardna spisateljica. Volim njegovati običaje, ali ne volim zastarjele načine razmišljanja ako se to uopće može nazvati razmišljanjem ili spontanom izjavom.

Možemo li, uistinu zaboraviti? Teško. Kao što se junak Combraya Marcela Prousta prisjetio svog djetinstva po okusu mirodija čaja i kolača tako se i mi prisjetimo ljubavi koje smo imali po primjerice mirisu parfema. No, onda se prisjetimo da život ide dalje i da sve što nam ostaje su sjećanja i uspomene.

BLAGO ONOM...

Blago onom kom se snivaju
snovi što tmurnu stvarnost skrivaju,
snovi što laticama umivaju,
blago onom kom se snivaju.

Blago onom kom se snivaju
oni koji su od trena kraći,
oni koji su od misli jači,
blago onom kom se snivaju.

Blago onom kom se snivaju
ljubavi jače od gorućeg pakla,
ljubavi što sijeku poput stakla,
blago onom kom se snivaju.

Blago onom kom se snivaju
sjedni prami one njegove kose,
sjedni prami što svijetu prkose,
blago onom kom se snivaju.

Blago onom kom se snivaju
serafi što oko njega kruže,
da serafi, moj nepoznati druže,
blago onom kom se snivaju.

Blago onom kom se snivaju
u očima biseri rose i kiše,
u snovima oni kojih nema više,
blago onom kom se snivaju.

Leoni Miklečić 3.D

MIA GLIBOTA, 4.B – DVA RAZMIŠLJANJA

BIG BROTHER

U današnjem društvu susrećemo razne fenomene. Jedan od njih je svakako smanjena privatnost pojedinca. Danas se o svakome može saznati bilo što u samo par klikova kompjuterskim mišem. Naša intima je toliko izložena, a da toga nismo ni svjesni. Postali smo hodajuće reklame samih sebe. Cilj je oduvijek bio predstaviti se u najboljem svijetlu, ali danas to prelazi sve granice. Gdje je nestala potreba za privatnošću i zašto toliko želimo podijeliti sebe sa ostatkom svijeta?

Jedan od razloga je sigurno napredak tehnologije i razvoj medija. Ljudi su oduvijek žudjeli za pažnjom javnosti, a današnjim medijima im je to višestruko omogućeno. A što je najgore, svi se slijepo pokoravamo tom tehnološkom napretku i gubimo neke osnove moralnosti i humanosti. Internet ne poznaje granice. Najbolji primjer su društvene mreže. Ključan dio upoznavanja kod mladih je detaljno proučavanje nečijeg profila i svih mogućih poveznica sa tom osobom. I to je potpuno prihvaćeno! Dapače, osoba se čak smatra sumnjivom ako ne sudjeluje u nekoj društvenoj mreži. Tako je barem među mladima. Tehnologija nam dakle nudi neiscrpne izvore informacija koje ne moraju nužno biti dobre za nas. Zapravo, danas se ni ne razmišlja koliko je nešto dobro. U fokusu je zadovoljstvo, i to privremeno. Veličaju se isprazne vrijednosti koje se šire medijima poput zaraze.

Drugi razlog je vjerojatno glomaznost današnjeg društva. Pojedina se utapa u moru jedinstvenih osobnosti gdje svatko želi biti primijećen. Naše vlastite misli i ideje čine se beznačajnima nasprem kolektivnom umu društva. U toj masi individualaca sve je teže biti originalan i zamijećen. To dovodi do borbe za isticanjem, što može rezultirati i nekim oblikom otuđenja od društva. Te čudnovate potrebe za pažnjom treba utažiti na druge načine. Trebamo se okrenuti nama dragim osobama i možda otići na čašicu pravog razgovora, umjesto upornog analiziranja nečijeg profila. Prisjetimo se one ljepote misterioznosti koče. Onog osjećaja znatiželje i konačno, zadovoljstva kada napokon spoznamo nečiju bit. Možda živimo u svijetu u kojem je sve dostupno i gdje su naši životi previše izloženi javnosti, ali mi se sami moramo oduprijeti i čuvati naš unutarnji svijet. Jer ipak, to je toliko dragocjen i neponovljiv dio nas i ne zaslužuje ga svatko vidjeti.

SVIJET (NI)JE OTUĐENO MJESTO

Puno se može reći o današnjem svijetu. Ponekad ima više negativnih nego pozitivnih činjenica. Češće se dosjetimo neke kritike nego pohvale na današnje stanje u svijetu. Je li zaista sve tako sivo? Kažu da se društvo promijenilo, da ljudima više nije stalo jednima do drugih i da smo izgubili smo taj osjećaj ljudskosti. Kažu da previše mislimo, a premalo osjećamo.

Kako čovjek može voljeti i biti voljen u takvom društvu? Još važnije, kako izgraditi svoju osobnost u takvim uvjetima? Konstantan strah od tuđeg mišljenja i neprihvaćenosti koči našu slobodu i kreativnost, ne dopuštajući nam da u potpunosti izrazimo svoju individualnost. Ima li nade za društvo koje osuđuje i najmanji pokušaj isticanja?

Veliki problem jest potreba za otuđenjem. Nitko se po prirodi ne otuđuje, već ga svijet natjera na to. Svijet u kojem nedostaje ljubavi i prihvaćanja. U kojem ljudi čeznu za razumijevanjem i iskrenom komunikacijom. Do toga nas je jednim dijelom do-

vela stalna želja za napretkom. Društvo je izgubljeno u silnoj tehnologiji gdje nestaje ljudska toplina. Ono potiče mlade na površnost, na zaborav nekih osnovnih ljudskih vrijednosti. Zaboravljamo težiti nekom višem cilju, ne samo količini lajkova na nekoj slici ili izboru haljine za izlazak. Upornost i stalna potraga za pravim vrijednostima ono su što nas gura naprijed. Usprkos hladnoći današnjeg svijeta, još uvijek postoje ljudi koji teže prema boljem sutra. Ali ne boljem u smislu napretka, nego u pronalasku svog mjesta u ovom društvu, bez odbacivanja i neprihvaćenosti.

Moramo početi od sebe i promijeniti svoj pogled na svijet i odnos prema drugima. Društvo žeda za promjenom. Jedino preko sebe možemo spriječiti sve češću otuđenost i učiniti ovaj svijet ljepšim mjestom.

TRI ZAPISA O SAMOĆI

JESENJE VEČE

Paula Perica 1.B

Večer je, hodam cestom i pljušti kiša. Mislim da bi logičan slijed bio da sada kažem kako sam umorna i smrknuta kao i ova jesen, ali nije tako.

U posljednje vrijeme razmišljam kako bih trebala biti zahvalna. Ljudima raspoloženje često podsvjesno ovisi o situaciji u kojoj se nalaze ili čak i o godišnjem dobu, ali ja pokušavam ići protiv toga. Zašto bih bila tužna i „nikakva“? Imam obitelj koja, naravno, nije savršena, ali bar imam nekog tko bi za mene dao sve. Imam i prijatelje koji su uvijek uz mene. Idem u školu, što bi u ovom svijetu siromaštva trebala biti povlastica. Kad bolje razmislim, sama je povlastica što sam živa. Imam mogućnost slušati kako pada kiša. I gledati ljude kako, svatko u svom svijetu, žure na meni nepoznatu destinaciju. Mogu i skakati po lokvama i tako zaprljati svoje skupe tenisice. I pustiti da me zalije autobus ili automobil. Mogu i nazvati voljenu osobu i reći joj da mi znači, i tužnoj osobi popraviti raspoloženje, i pomoći starici da prijeđe cestu. Mogu i stati na trenutak, te pogledati svijet oko sebe. Shvaćam da nam je cijeli život napravljen od rutina, ali odbijam se pomiriti s tom činjenicom. Mislim da svaki dan trebamo napraviti nešto što nikada nismo, ili nešto što ne priliči tome danu.

Zaključujem da je život pun mogućnosti, zašto bih onda odabrala tugu? Danas ću ići na sladoled s tatom iako je hladno i nismo u dobrim odnosima. Nadam se da će i Vas ovaj tekst potaknuti na to da danas napravite neočekivane stvari ili promijenite svoju rutinu za bar jedan sitan detaljić kako Biste bili sretniji.

SAMA?

Nika Pulig, 3.C

Čekala sam u redu.

Iz slobode vlastitih misli najednom me trgnuo neočekivani trenutak dodira. Skrenula sam pogled do svoga ramena, još ustreperenog od kontakta. Okrenula sam se. Bila sam posljednja, iza mene su još uvijek stajale samo praznine.

Pokušala sam se pronaći u sadašnjosti. Ubrzo sam ponovno plovila bezrepm sjećanjima, sama, tiha.

Ipak, moje su misli sad bile usmjerene na njega. Moje rame već se umirilo, a tijelo nastavljalo klonuti u čekanje.

MI I ON

Nika Pulig, 3.C

Zimska noć, a mojom llicom korača stranac. Doplovio je iz gorčine vlastite usamljenosti. Promrzao, nesiguran, plah. Polagano izvlači ruku iz džepa; sporo, kao da mu njegovo tijelo ne dopušta doticaj sa zimom. Na zagrebački je beton spustio svoju torbu, svoje dvije vreće života i granulu dostojanstva. Pogledom zamrznutim u prošlosti upijao je grad. Osvrtao se i sporo primicao zgradi. Boko-
kom je neprimjetno tonuo u zid. Sad je samo disao. Ništa više. Ipak, svi smo osjećali koliko nemoći sačinjava svaki njegov izdisaj, svaki trenutak zraka koji je od sebe odbacivao u beskraj.

Bili smo u tramvaju. Sjedili i čitali portale, upijali intrigantne zanimljivosti, za nas izrazito važne nebitnosti. Njegova je ruka i dalje putovala; tonula u koš. Ona ruka kojom je nekoć izgrađivao svoju pojavu, ovdje, nama pred očima, sezala je u naše odbačene sjene.

Još se uvijek ogledavao, provirivao iz svijesti, pokušavao pobjeći u nevidljivu tamu zida.

Okrznuli smo ga pogledom, trepnuli i pobjegli vlastitim svjetovima.

Njegova ruka ponovno dotiče koš... Hoće li nas dosegnuti?

DRUŠTVENE MREŽE – ROBOVI ILI NE?

Dolores Domazet 4.C

Ponekad svatko pokušava uljepšati sliku o samome sebi, ali ono što danas plasiramo na društvene mreže više ne odaje sliku naših stvarnih života. U vremenu modern tehnologije postali smo robovi društvenih mreža koje kreiraju naše živote. Mnogi od nas pretvorili su se u sakupljače lajkova, postali profesionalci u uređivanju slika i korištenju puno efekata kako bi slika izgledala što primamljivije i ljepše, pritom ne razmišljajući da na toj slici uopće ne izgledamo kao u stvarnom životu. Da li je stvarno potrebno podijeliti svaki trenutak naše privatnosti sa društvenom internet zajednicom? Ili to činimo samo da se svidimo drugima, dok su naši životi nešto potpuno drugačije, neusklađeno s onime što dijelimo na mrežama svakog dana?

Postoji velika "lepeza" mreža, koje su specijalizirane za određene oblike komunikacije. No s obzirom da su ljudi robovi navika, ne žele tek tako mijenjati mrežu gdje su svi prijatelji ili zatvoriti profil i ne koristiti više tu društvenu mrežu. To je postala ovisnost koje se teško riješiti, skoro pa i nemoguće. Ipak, najveći značaj stekao je e-mail, koji je danas jedan od najkorištenijih usluga društvenih mreža. Mreže stalno napreduju dajući korisnicima nove mogućnosti. Pojavljuju se i nove mreže s novim mogućnostima. Te mreže, uz prvobitnu ulogu komunikacije imaju i ulogu marketinga, promovirajući druge web stranice i niz različitih usluga. Među najpopularnijim modernism sustavima za komunikaciju na internet su i Facebook, WhatsApp, Viber, Twitter, You Tube, Instagram, Skype i drugi.

Definitivno tvrdim da smo postali robovi društvenih mreža jer niti jedan dan ne možemo izdržati da ne posjetimom neku internet stranicu. Problem mlađih generacija je da se sve prije počinju koristiti internetom te provode svoje djetinjstvo kod kuće sjedeći ispred kompjutera ili televizora. Postaju asocialni i teško stvaraju prijateljstva u stvarnom životu jer su previše uživljeni u svijet igrica i imaginarnih likova.

Mislim da bi se trebalo razgovarati o tom problemu i poduzeti neku akciju po pitanju toga, ali kao što sam već prije rekla ljudi su robovi navika te je taj problem teško iskorijeniti.

DVA RAZMIŠLJANJA O BIG BROTHERU

CIJELI NAŠ ŽIVOT JE

PREDSTAVA U PREDSTAVI

Na spomen Big Brothera svima prvo padne na pamet realityshow. U realityshowu ljudi se nalaze u određenoj prostoriji, kući, dvorištu gdje su okruženi kamerama. Ostali ljudi ih promatraju preko malih ekrana. Zašto ljudi imaju želju znati što se događa u tuđim životima i je li realityshow samo ono što "mi" gledamo na televiziji?

Žalosna istina je što svatko od nas glumi u svojem vlastitom realityshowu. Svačiji život promatraju kroz povećalo vlada, drugi ljudi i Bog. Koliko god mislili da u nekim trenucima imamo privatnosti, uvijek će nas netko promatrati. Gledajući druge ljude preko televizije kako izvode smiješne stvari i grubo rečeno, prave budale od sebe samo kako bi na sebe privukli pažnju, mi promatrači im se smijemo misleći kako smo bolji od njih. No, jesmo li uistinu bolji? Kako možemo biti sigurni da nas netko ne promatra i ne smije se nama? Uostalom, mnoge stvari koje ljudi rade na televiziji i koje smatramo nemoralnima, radimo i mi u stvarnom životu. No je li televizija uistinu ono što vidimo? Ili je ona nečija vizija koja je dio velike iluzije? Podsvijest nas tjera da radimo stvari koje ne želimo. Cijeli naš život je ustvari predstava u predstavi. Mi promatramo druge ljude, ali i drugi ljudi promatraju nas. Jesu li onda naši postupci svjestan čin našeg djelovanja ili su uvjetovani postupcima drugih ljudi? Postoji li uopće stvarnost ili je ovaj svijet još jedna veća iluzija?

Vjerujte u što god želite, ali...vjera? Postoji li uopće vjera i je li suludo vjerovati u nešto što je prividno, što fizički ne postoji? Toliko pitanja, a nigdje odgovora. Vjerojatno mislite da sam malo odlutala od teme, no jesam li?

GLAD ZA PAŽNJOM

Mia Glibota, 4.C

U današnjem društvu susrećemo razne fenomene. Jedan od njih je svakako smanjena privatnost pojedinca. Danas se o svakome može saznati bilo što u samo par klikova kompjuterskim mišem. Naša intima je toliko izložena, a da toga nismo ni svjesni. Postali smo hodajuće reklame samih sebe. Cilj je oduvijek bio predstaviti se u najboljem svjetlu, ali danas to prelazi sve granice. Gdje je nestala potreba za privatnošću i zašto toliko želimo podijeliti sebe s ostatkom svijeta?

Sumnjiva osoba

Jedan od razloga je sigurno napredak tehnologije i razvoj medija. Ljudi su oduvijek žudjeli za pažnjom javnosti, a današnjim medijima im je to višestruko omogućeno. A što je najgore, svi se slijepo pokoravamo tom tehnološkom napretku i gubimo neke osnove moralnosti i humanosti. Internet ne poznaje granice. Najbolji primjer su društvene mreže. Ključan dio upoznavanja kod mladih je detaljno proučavanje nečijeg profila i svih mogućih poveznica sa tom osobom. I to je potpuno prihvaćeno! Dapače, osoba se čak smatra sumnjivom ako ne sudjeluje u nekoj društvenoj mreži. Tako je barem među mladima. Tehnologija nam dakle nudi neiscrpne izvore informacija koje ne moraju nužno biti dobre za nas. Zapravo, danas se ni ne razmišlja koliko je nešto dobro. U fokusu je zadovoljstvo, i to privremeno. Veličaju se isprazne vrijednosti koje se šire medijima poput zaraze.

Drugi razlog je vjerojatno glomaznost današnjeg društva. Pojedina se utapa u moru jedinstvenih osobnosti gdje svatko želi

biti primijećen. Naše vlastite misli i ideje čine se beznačajnima naspram kolektivnom umu društva. U toj masi individualaca sve je teže biti originalan i zamijećen. To dovodi do borbe za isticanjem, što može rezultirati i nekim oblikom otuđenja od društva.

Unutarnji svijet

Te čudnovate potrebe za pažnjom treba utažiti na druge načine. Trebamo se okrenuti nama dragim osobama i možda otići na čašicu pravog razgovora, umjesto upornog analiziranja nečijeg profila. Prisjetimo se one ljepote misterioznosti osobe. Onog osjećaja znatiželje i konačno, zadovoljstva kada napokon spoznamo nečiju bit. Možda živimo u svijetu u kojem je sve dostupno i gdje su naši životi previše izloženi javnosti, ali mi se sami moramo oduprijeti i čuvati naš unutarnji svijet. Jer ipak, to je toliko dragocjen i nepopuljiv dio nas i ne zaslužuje ga svatko vidjeti.

NAŠE PRIČE: OTIĆI ILI OSTATI

MAJKA, KĆI, SESTRA

Lucija Ripa, 4.C

Godina je 1994. Rat. Olga munjevito vozi svoj stari crveni bicikl njemačkim ulicama. Osjećaj blage udarce unutar svog velikog trbuha. Pokušava se fokusirati na te udarce svoje kćerkice. Ali riječ se vraća – rat. Opet kasni, a njena šefica je alergična na kašnjenje. Sama pomisao na šefičin izraz lica kad ju dočeka sa satom u ruci, natjera Olgu da brže okreće pedale.

Moja mama je zbog rata u Bosni morala pobjeći u Njemačku. Educirana, među najistaknutijim studentima MPF-a, radila je kao čistačica njemačkih bogataša. Čim se stanje na Balkanu smirilo, ona i moj tata, su tražili što bolje poslovne prilike kako bi pružili meni i mojoj sestri što bolju budućnost. Ilegalno su živjeli u Njemačkoj, tako da se što brže mogu preseliti u Hrvatsku. Oboje su našli uspješne poslove, ali tuga i nostalgija za svojim rodnim selom ih je pratila svaki dan poput sjene.

2017. godina. Mama naručuje kavu s mlijekom, a ja cedevitu. Svaki put kad odemo u „fensi“ gradski kafić, ima ozbiljna pitanja. Nervozno me upita: „Jesi li se odlučila za fakultet?“ Shvaćam zašto je nervozna. Svaki put joj uputim iste odgovore poput: „Joj, pa ima vremena da odlučim...“, ili, „Amm... ne da mi se sad o tome...“

Ovaj put joj odlučim skratiti muku.

„Hm, da. Razmišljala sam o ... psihologiji.“

Slijedi očekivana reakcija.

Mama zakoluta očima, pa uzdahne: „Zašto uvijek biraš stvari za koje nema budućnosti u Hrvatskoj? Ako odlučiš studirati psihologiju radit ćeš u osnovnim školama s klincima koji su ne kulturni i bezobrazni, koji bacaju petarde u susjedna dvorišta i jogurte na djevojčice iz razreda. O groznoj plaći neću ni pričati!“

Eto. I dođe mi da ju zapitam – što da drugo radim? Kao da ikakav drugi fakultet (osim, naravno onih prirodoslovnih...) nudi neki veći raspon poslova u Hrvatskoj. Međutim, koji god fakultet izaberem, namučit ću se. Vjerojatno ću i tokom studiranja od stresa pokupiti neku bolest, tipa gastritis.

„Lucija, pa ti znaš njemački! Položit ćeš C1 certifikat bez problema! Daj odi sa mnom studirat u Berlin, bilo bi bru-tal-no!“ Moja prijateljica Lea mi to izdiktira svaki put kad se vidimo. I priznajem, zvuči vrlo primamljivo. Ja to vizualiziram kao keks

od vanilije i čokolade, ali točno u sredini je odvratna, suha višnja. Površno gledajući, čini se divno. Ali kad bolje razmislim ideja me prestane mamiti. Mislim da nikad neću biti psihički i emocionalno spremna otići. Otići od mame i njene odlične sarme, od tate i njegovih svakodnevnih komentara o mojoj šminki: „Isuse, izgledaš kao panda s tim crnim oko očiju!“ Otići od prijatelja, zagrebačkih kava i divnih božićnih dekoracija.

Otići – koliko se god bajkovito čini, koliko god plaća bila, mene neće ispuniti puno na skali sreće.

Ostati – nije toliko primamljivo kada se sjetim da neću ni sebi ni svojim potomcima osigurati budućnost, no opet, riskiram svoju sreću

Nakon takvih misli uvijek zaključim isto. Nije pravedno. Koliko god se ja trudila na svome fakultetu, koliko god on meni znanja i muke pruži, neću imati nimalo sigurnu i stabilnu budućnost u pogledu karijere.

Moja starija sestra me prije par godina upitala za savjet: „Ostati ili otići? Ne znam da li da treću godinu studija provedem u Njemačkoj. Ne znam da li da ostanem tamo... Kako bi ti postupila?“

Isto pitanje me neki dan upitala, da li da živi tamo nakon fakulteta. Ona i dalje ne zna odgovor na svoje pitanje, a bome ni ja. Što vi mislite? Otići ili ostati?

OTIĆI ILI OSTATI

Klara Cvetković, 4.C

Otići ili ostati? Mislim da se upravo s tim pitanjem mladi ljudi najčešće susreću zadnjih godina. Živimo u državi od 4,253 milijuna stanovnika, koju je u zadnjih pet godina napustilo oko 150 tisuća mladih ljudi. Dok kolone mladih i visokoobrazovanih Hrvata napuštaju Lijepu našu u potrazi za boljim životom, sigurnim poslom i dobrom zaradom, naše političare brine hoće li prodati HEP, kupiti INU, ili pak koja će stranka većinski pobijediti na lokalnim izborima. Takve stvari se ne mijenjaju godinama, niti će se promijeniti u skoroj budućnosti. Razmišljajući o fakultetu koji ću morati upisati za manje od dvije godine često se pitam hoće li mi odabrano zanimanje ostaviti dovoljno prostora da se „ostvarim“ u državi u kojoj sam rođena, u kojoj sam odrasla, u kojoj sam se školovala i u kojoj želim ostati. Mladi ljudi završavaju neke od najboljih fakulteta i nakon toga najčešće ne mogu pronaći posao, što zbog nezaposlenosti, a što zbog naredbe s „vrha“ da se zaposli neko od rođaka naših političara. Ako niste jedan od tih sretnika da vam je ministar stric, ujak ili bratić, preostaju vam dvije mogućnosti: ostati u Hrvatskoj i boriti se s realnošću ili otići van u bolje sutra. Ne mislim da je vani sve savršeno, dapače smatram da je jako teško otići iz domovine, odvojiti se od obitelji i prijatelja, u potpuno novu sredinu i krenuti od nule. Ali kada vam se pruži prilika otići van i raditi posao u koji ste uložili godine truda i napora, uz plaću kakva je u Hrvatskoj prava rijetkost, kako reći: „Ne, ostat ću ovdje“?! Ako bi se ukazala prilika za posao nakon završetka školovanja, većina mladih bi bez razmišljanja u potrazi za boljim životom napustilo rodni grad. To je trenutno naša realnost, dok je možda baš u tih 150 tisuća mladih koji su otišli iz Hrvatske bilo nekoliko ljudi koji bi pronašli način kako mlade zadržati u domovini. U mom slučaju, sigurna sam da ću ostati ovdje, nadati se i pokušati svojim doprinosom promijeniti neke stvari u državi prepunoj talentiranih i ambicioznih ljudi, kojima se ne pruža prilika da daju ono najbolje od sebe.

VIZUALIZACIJA I «OVISNOST»

TEKST: DR. SC. LUKA MARŠIĆ

Danas smo svjedoci čovjekove pretjerane vizualizacije koja se nameće elektronskim medijem, rekao nam je dr.sc. Luka Maršić, dugogodišnji stručnjak iz zagrebačke Vinogradske bolnice, antropolog sa silnim iskustvom u radu i liječenju ovisnika, otac našeg maturanta Mislava Maršića (4. c)

U širokoj lepezi kognitivnih mogućnosti koje su temelj razvoja čovjeka kao bića što promišlja svoja akciju na neku reakciju u kontekstu onog neočekivanog (nepredvidljivoga) za on što se trži od njega ili on sam traži od sebe, on danas promišlja i reagira, nažalost, očekivano, predvidljivo. Na očekivanost (predvidljivost) određene ljudske reakcije leži cijela marketinška industrija modernoga doba, a na takav način i rapidno smanjenje mogućnosti da se bude (pluralističniji) drugačiji, manje uniformirani u bilo kojoj ljudskoj sferi djelovanja, življenja.

POSVUDAŠNJI MARKETING

Polupismenost proizlazi iz činjenice da knjige i ozbiljne pisane medije čita oko 18% populacije, a ostali se educiraju, odnosno informiraju putem televizije. Vizualizacija i velika količina pokretnih slika u malom vremenu uz bombardiranje informacijama dovodi čovjeka do umne zasljepljenosti. Njegov um i moć prosudbe pada u nižu sferu sadržajnoga promišljanja i mogućnosti ocjenjivanja bitnoga od nebitnoga, dovodeći ga u zabludu i pasivnost. Gubi se kreativnost vlastitih ideja koja bi se trebala realizirati kroz slobodu odluke, provučenu kroz fin filter dugotrajnog promišljanja naših objektivnih potreba.

Konkretizacija stvari nedostaje u zasljepljenosti predodžbama, smisao naših potreba je zatopljen simbolima koji se konstantno ponavljaju u cjelokupnosti marketinške scene. Izdvojiti neki konkretan potez, neku novu, nametnutu potrebu postaje sve teže, te je sam marketing suočen sa činjenicom da postaje neprepoznatljiv, «običan». Gledatelj ga postupno doživljava poput hrpe «smeća» ali i dalje ga prati, zadržan brzom izmjenama

«pokretnih slika» koje postaju same sebi svrha u cilju otupljivanja svijesti. Početni cilj šokiranja i navođenja na «novo ponašanje» odnosno kupovinu konkretnog proizvoda, zamijenjena je sa samodostatnošću ponašanja – promatranja imaginarnog svijeta slika koja postaje nadomjestak za prazninu koja je nastala nakon što nam je oduzeto pravo na vlastitu maštu.

GUTAČI REKLAMA

Sintagma bajke, koja proždire naše snove na taj način se ostvaruje u sve bržem, frenetičnijem ubrzanju samih slika. «Može li još brže, još brže za istu cijenu?» Netko tko je izvan procesa, postaje sve udaljeniji od samog medija pokretnih slika, jer sam ritam ubrzanja strancu postaje iritantan. Zbog toga je samom mediju nužno da konstantno drži pozornost, zadrži svoj utjecaj na svoje «žrtve».

Medij nije ograničen na neku konkretnu TV postaju. Iritiran gledatelj se više ni ne veže za konkretan sadržaj i informaciju koja se emitira na jednoj postaji, već vrlo često mijenja programe (sindrom daljinskog upravljača). Na taj način daljnje ubrzava tempo promjena pokretnih slika, postaje objekt marketinga. Odluka «promijeniti ću program, na ovome nema ništa» dovodi ga u situaciju da na taj način još intenzivnije bude izložen propagandnim porukama. Na programu I reklama je sad, na programu II reklama je za 20 sekundi kasnije – na taj način uz te vremenske pomake gleda pretežno samo – reklamne poruke, gledatelj je izložen njima kraće i na taj način one imaju intenzivnije djelovanje u smislu produbljivanja ovisnosti o mediju. Taj «Pavlovljevi refleksi» je sličan procesu podizanja doze lijekova (droge) kako bi se postigao isti efekt. Proces ide uz daljnje mentalno i emotivno nazadovanje te emotivnu prazninu, budući da gledatelj kao subjekt ne može sam osmisliti vlastito maštanje i vrijeme. Gledatelj kao subjekt, kao i u svakoj ovisnosti, pretvara se u puki objekt, odnosno u ispostavu «gutača reklama». Pasivizirajući se, otklonio je mogućnost izbora, a time i konkurentnosti za ozbiljni život.

UKIDANJE DUHA

Čovjek je svom duh biće samosvijesti, on sve pojave koje okružuju njegov duh ili mu se otvoreno (nabacuju) nude po-naosob mora staviti u kontekst svoje subjektivne koncepcije mogućnosti ulaska u objektivno razumijevanje same stvari, odnosno datosti koju on mora dovesti u smisao za iskorak prema slobodi. Sloboda odluke, danas, za razliku od vremena kad je znanje tretirano kao vrlina koja je u svojoj biti donosila univerzalne principe pomaka, iskoraka prema «boljem», jasnijem, stvara kočnice prema mogućnosti otvorenosti ulaska u znanje, odnosno u znanost koja donosi parcijalne istine uokvirene u poluistine, a plasirane kroz razne medije kao forma ugođe gdje je sve jasno i istinito, sve sumnje i propitivanja, ruše se već sutra novom istinom reciklirana po identičnom obrascu kao i ono jučer.

Na takav način moderni čovjek ne uspijeva selektirati i prepoznavati distinkcije između onog bitnog i ne bitnoga, gdje njegova kognitivna i rasudbena snaga uma kao preduvjet za ulazak u objektivno znanje biva poništena i stavljena u servis profita i reciklaže jednostavnih ideja koja su okrenuta prema animalnoj strani naše osobnosti i samoga duha. Moderni marketinško obrađeni čovjek ukida svoj apsolutni duh, koji mu je vjekovima služio kao trezor u kojem je čuvao svoje mogućnosti uma za bolje, a možda pravednije sutra.

BOMBARDIRANJE NEBITNIM

Bombardiranjem nebitnim podacima i perifernim potrebama čovjek je doveden na razinu kratkoročnog pamćenja koje ne može dovesti same predodžbe do nivoa subjektivnog konteksta kao preduvjet za dublju i pojmovnu spoznaju što stvara konstantne i univerzalne principe, stavljajući ih u trezore duha kao neprocjenljivo bogatstvo prema budućnosti, dajući ljudskoj samosvijesti ulogu sidra što ga održava na površini za moguće isplavljenje prema potpunoj istini.

HRANA KAO BOLEST ILI LIJEK

TEKST: DR. SC. LUKA MARŠIĆ

Nagon za jelom kao jedan od primarnih nagona, povezan je s užitkom, odnosno sa žudnjom u psihološkom i mentalnom konstruktu ljudske potrebe za opstankom

Sve što naš mozak fiziološki bilježi kao samodržavajući akt, na razini psiholoških normi očituje se kao samo određujući pokušaj iz kojeg izlazi točno određena žudnja kako bi se pokrila glad ili napetost, te razvili postupci, ili prirodni algoritmi koji nesvjesno i intuitivno zahtijevaju uvijek potpuno identičnu radnju. Sve te radnje se događaju kako bi se uravnotežili biokemijski resursi nužni za samoodržanje, odnosno stvaranje energije koja je potrebna u fizičkom i psihičkom održavanju cjeline i samog konteksta žudnje. Iz takve žudnje je i izašla potreba da se manipulira, odnosno misli, stvarajući egzistenciju i apstrakciju kao jedinstveni aparat svojstven ljudskom mozgu, da od svega može napraviti gozbu, tj. kreirati samu hranu u konstruktivni kulturno-običajni čin.

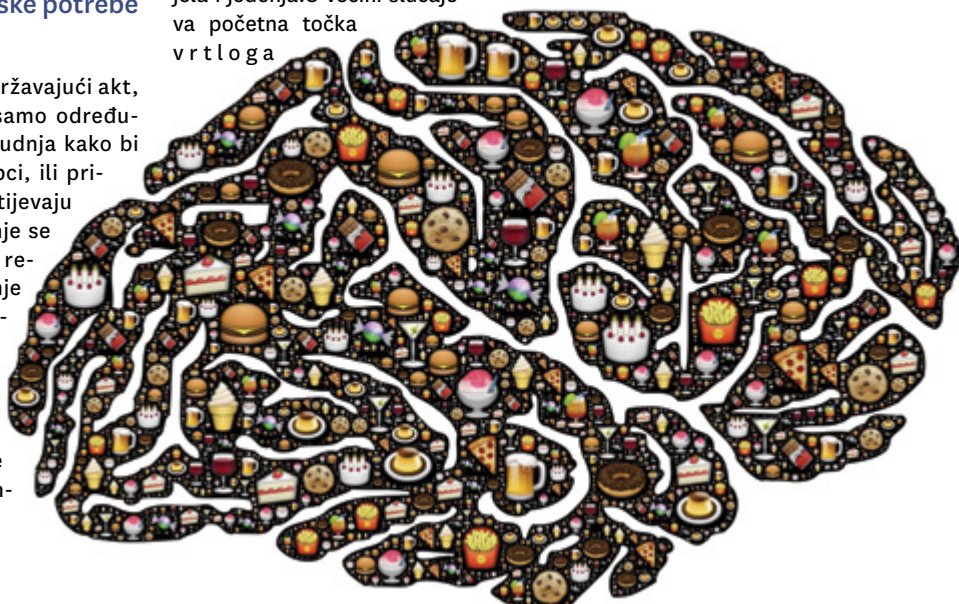
SIGURNOST I MOĆ

Hrana, tako, postaje simbol koji ima viši smisao od samog go-log preživljavanja. Nakon psihološke obrade hrane, probavno-digestivni trakt će je svojim biokemijskim sustavom deformirati i destruirati kroz formalnu potrebu za užitkom. Slijedom toga hrana završava na našim nepsima, nošena puninom žudnje i emotivnog ushita, osjećajući savršenstvo ukusa i okusa i onda negdje već na bazi jezika poprima svoju bezličnu, destruiranu formu koju naše tijelo prepoznaje kao puku molekulu, formulu. Tako hrana potpuno objektivno i nesvjesno ulazi u općenitost fiziološke zadanosti koja donosi energiju za sustav kojeg zovemo, široko kazano, život. Sva specifičnost hrane koja pripada našem okusu i ukusu nestaje i postaje jedno s našim organizmom koji autonomno distribuira po pravednosti i logici određene stanice količinu esencijalne tvari stvarajući pokret, energiju....Hrana sama po sebi trebala bi završiti kao energetski pokretač, gorivo koje omogućava i stvara uvjete opstanka tijela ili nekog sustava s kojim mi na razini svjesnosti u principu ne bi trebali imati neki veliki problem. No, stvari su prešle davno zacrtanu liniju da jedemo onoliko koliko nam je istinski potrebno, odnosno da je unošena hrana ekvivalent potrošenoj energiji koju koristimo za nekakav rad i održavanje samog fiziološkoga sustava što svoju samo-regulaciju ima u pojavnosti gladi ili sitosti.

Pojam gladi ili sitosti odavno je preskočio granice samog pojma hrane kao esencijalnog faktora koji drži život na okupu te biva njegov pokretač ka djelatnostima, radnjama koje će omogućiti siguran dotok hrane u nizu onoga sutra. Našem umu sama hrana predstavlja izraziti asocijativno-nagonski refleksni luk iz kojeg izlazi i sama apstrakcija koja raciju nalaže da shvati da će i sutra, nanovo, biti gladan, omogućujući psihološkom i emotivnom aparatu potrebu za skupljanjem i skladištenjem hrane donoseći sigurnost i moć.

UM BEZ RAVNOTEŽE

Zbog jednostavnosti dolaska do hrane, njenog skladištenja, dostupnosti, ona prestaje biti glavni egzistencijalni i esencijalni pokretač, koji stvara žudnju usmjerenu na potrebu za hranom rađajući, kad je nema, napetost, fizičku bol, psihički nemir, a kad je ima, ugodu, izvjesnost otvarajući prostore za druge složene procese u stvaranju novih (mentalnih, psihičkih, kulturnih) potreba i njihovo konzumiranje po principima i zakonitostima jela i jedenja. U većini slučajeva početna točka vrtloga

žudnje za ugodom kreće iz destabiliziranih mentalnih procesa kod čovjeka gdje kroz hranu koja nema samo fiziološku determinantu, već i kulturološku, običajnu notu postiže ne samo punina želuca, već i psihološku i emotivnu ravnotežu.

No, vrlo često dolazi do neravnoteže u idiličnom odnosu nas i hrane u korist same hrane koja vremenom kontrolira nas, a ne mi nju. Kako smo godinama egzistencijalno i esencijalno postajali sigurniji, a biološki stariji, naš mozak i biokemijski sustav i dalje nas markira i tjera zbog svoga vlastitog samoodržavajućeg sustava da jedemo jednako, ako ne i još više, dok se naš kineziološki obujam, a i racionalni drastično smanjuje, dajući hrani prostor koja ona obilato koristi kao naša dobra služavka koja donosi i fiziološki i psihološki mir. Sredstvo, u ovom slučaju hrana subjektivno mijenja percepciju, stavljajući je u poziciju fikcijskog transcendentnog odnosa sa stvarnošću u kojoj jedina veza sa svijetom ostaje samo tijelo kao ekstenzivni komunikator pridržavajući se nužno u čistom fiziološkom kontekstu (kroz jelo) za ovaj svijet, dislocirajući um od realnosti. Pomaknut u biokemijskoj ravnoteži, um ugrađuje u sebe metafizičke principe odvajanja tijela od duha u prostore koji ne mogu postići općenitost i jednoznačnost istine u pojavnosti tog istog novo-stvorenog, pomaknutog, egocentričnog svijeta osobe koja je sad postala emotivno slaba i snishodljiva prema hrani, ponašajući se kao "pseudo- ovisnik".

LIJEK ZA DUŠU

Zbog toga ona unosi i žudi za još većom količinom hrane koja se pojavljuje u novoj ulozi kao lijek za dušu, a smrt za tijelo. Iako, kako mnogi suvremeni autori navode kao što su Patricia Smith Churchland i Terrence J. Sejnowski, za rad našeg uma nije uopće bitno stanje neurobiološkoga statusa otvarajući vječitu dualističku teorijsku borbu o mentalnim fenomenima materijalnog i duhovnog ispreplitanja u našem umu i razmišljanju. Jedno je sigurno da um koji je biokemijski tretiran sa stvarnim, ili metafizičkim požudama, ugodama stvara i vidi različitu realnost u istome. Tako hrana jednome postaje izvor života, a drugome siguran put u probleme.

ŠVEDSKI STOL U KAZALIŠTU

Jedan od najzanimljivijih kazališnih ljudi govori za Cener o svojim projektima i suradnji s Marinom Ivanovićem Stokom

RAZGOVARALA: HANA GRDAN, 2.D

CENER: Kako je došlo do suradnje s Marinom Ivanovićem, odnosno tko je prvi došao na ideju da zajedno napravite predstavu? Marin je pristupio meni sa idejom o predstavi. Nas dvojica se poznajemo od ranije iz nekih televizijskih suradnji i kako smo si tada "kliknuli" prvenstveno kao ljudi, logično je bilo da to nekako pretočimo i u kreativnu suradnju.

CENER: Koji je koncept predstave?

Za sada još nemamo čvrst okvir već isključivo nabacujemo ideje na jednu veliku hrpu iz koje ćemo kasnije, po principu "švedskog stola", skupljati ono najbolje i uobličiti to u predstavu. Predstava će biti monodrama ispovjednog karaktera i vjerojatno puna repanja, vještine koja je usmjerila Marinov život u kreativne vode.

SKRETANJE S PUTA

CENER: Kakvoj je publici prvenstveno namijenjena ova predstava?

Ciljana publika su srednjoškolci koji se nalaze u fazi života kada donose važne životne odluke i odabire. Marin je u životu donio neke krive odluke, prvenstveno vezane uz nekontroliranu uporabu opijata, i htio bi svoje iskustvo podijeliti sa mladima jer je takve stvari bolje učiti na tuđim nego na vlastitim greškama. Osim mladima, mislim da će se ova predstava obratiti i roditeljima koji najčešće ne primijete na vrijeme kako je njihovo voljeno dijete možda već dobro skrenulo sa pravog puta. Ono što nam je bitno je da predstava ne soli pamet i ne docira mladima već im samo iskreno i bez dlake na jeziku iznosi Marinovu priču pa neka sami za sebe iz toga izvlače zaključke.

CENER: Kada možemo očekivati premijeru?

Vjerojatno na jesen. Ovih dana zatvaramo produkcijsku konstrukciju priče pa ćemo unutar toga definirati i preciznije datume.

ODGOJ I KAZALIŠTE

CENER: Vi ste više puta radili predstave po djelima s popisa srednjoškolske lektire, npr. Ilijadu, a prošle godine i Prokletu avliju Ive Andrića. Aktivni ste i na smotri Lidrano kao dramski pedagog. Znači li to da osjećate potrebu da kroz vaš kreativni rad odgojno djelujete na mladež?

Na pozornici pokušavam, prije svega, uprizoriti djela koja su na mene pozitivno utjecala u mladosti a Ilijada je definitivno jedno takvo djelo baš kao i Prokleta avlija. Pokušavam raditi predstave koje sam želio gledati u tim godinama a temeljene na kvalitetnim klasicima. Ako te predstave usput i odgojno djeluju, sjajno!

CENER: Mislite li da smo kao društvo zaboravili odgajati mlade, mnogi govore o pedocentrizmu kao odgojnom pristupu koji za pravo šteti mladom čovjeku?

Današnjim pedagogima je sigurno znatno teže odgajati nove generacije mladih ljudi nego što je to bilo nekoć. Internet, koji je sjajno zamišljen i revolucionaran izum, ipak sa sobom donosi i negativne aspekte nefiltrirano izlažući mlade potencijalno štetnim sadržajima i to je nemoguće kontrolirati. Nova vremena donose i nove izazove pa me je sve strah u kojem se to smjeru može razvijati. No, nije sve tako crno, svaka generacija u sebi sadrži sasvim dovoljan broj mladih, kreativnih ljudi koji se dignu iznad prosjeka. Zbog takvih se isplati raditi sa mladima.

ZATVORI U GLAVI

CENER: Prokleta Avlija kao metafora za ljudsko stanje?

Naravno, i metaforički i doslovce. Uz fizički zatvor, kao mjesto radnje, Andrićev roman progovara i o zatvorima koje si sami postavljamo u glavi. Naša predstava još je dodala, u sjajnoj dramatisaciji Sibile Petlevski, i žensku stranu priče kroz metaforu harema – tog mitskog mjesta koje zapadnjaci doživljavaju kao rajske dvore, a ženama tog vremena je bio zapravo tek ulickana tamnica.

CENER: Vratimo se još malo predstavi Prokleta avlija. Otkud odabir Andrićeve Proklete Avlije za kazališnu predstavu?

Rijetka su djela napisana na ovom području koja su svjetski relevantna. Uz Andrića, Ivanu Brlić Mažuranić, Fausta Vrančića, Nikolu Teslu i Marka Pola (za kojeg nismo ni sigurni da je "naš" pisac) gotovo nitko više nije ostavio neki značajniji trag u svjetskoj književnosti. Stoga nam je želja bila podsjetiti gledatelje na tog malo zapostavljenog pisca čije priče su veće od života.

UDAHNUTI SVJETLA POZORNICE

CENER: U čemu je specifičnost rada s glumcima iz Kazališta slijepih?

O tome bi se dala napisati knjiga. Zapravo, već sam je i napisao, haha. Moj doktorski rad na temu rada sa slijepim i slabovidnim osobama je izašao krajem prošle godine pod naslovom "Udahnuti svjetla pozornice" i govori upravo o tim specifičnostima rada. Kazalište Novi život je najstarije svjetsko kazalište tog tipa te je zanimljivo da slijepi kazalištarci te stručnjaci iz područja edukacijske rehabilitacije iz cijelog svijeta dolaze kod nas na festival BIT (Blind In Theatre) učiti o njihovom radu. Kao relativni malobrojan narod, trebali bi se ponositi činjenicom da smo u nečemu pioniri pa stoga apeliram na sve javne i školske ustanove i institucije da podrže rad Novog života redovitim posjetama njihovim predstavama. Novi život treba prestatu gledati isključivo kroz karitativnu ili medicinsku prizmu već im odati priznanje kao istinskim i ravnopravnim umjetničkim stvarateljima.

ANTROPOLOGIJA OVISNOSTI

TEKST: DR. SC. LUKA MARŠIĆ

Filozofsko promišljanje čovjeka predstavlja umno traganje za sveukupnošću, krećući se od samoga rođenja pa do njegove smrti. Čovjekova uronjenost u sam život i njegovo prihvaćanje biološke konačnosti dovodi ga u poziciju da pokušava razumjeti procese prije same fertilizacije i procese poslije same fiziološke smrti. Između ta dva ljudska ekstrema utisnuta je ljudska potreba za stvaranjem smisla i pronalaženje odgovora na pitanje što je to u biti čovjek i koje se granice njegove slobode

TRAGANJE ZA RAZUMIJEVANJEM

Pojam ovisnost je vezana za slobodu, pa stvaranja realnog i živog pojma slobode putem filozofijskih istraživanja daju odgovore na pitanje bitstva i porijekla nužnosti za idealni i formalni pojam samorazumijevanja «datosti», «egzistencije» bitsva slobode.

Traganje za razumijevanjem današnjeg čovjeka i njegove ovisnosti u ovom israživanju polazi od Sokrata, Platona, Aristotela, Augustina, Schellinga, Hegela, Kanta kroz njegovu trostrukost slobode (causa prima formalis, causa prima efficiens, causa prima finalis) Heideggera pa sve do Jaspersa, Devereuxa, Frankla, Froma, Ivančića.

Temeljna postavka čovjeka jest njegova žudnja. Žudnja koja se manifestira kroz različite ustrojbene fiziološke, duhovne, psihičke, kognitivne mehanizme u želji da se procijene kapaciteti vlastitih mogućnosti u procesu razumijevanja ostvarivanja subjektivnih i objektivnih realizacija ljudskih blaženstava što ga donosi kako kaže Heidiger sama bačenost u život.

BIĆE SAMOSVIJESTI

Predmet iz okvira osjetilnosti odnosno zapažanja prelazi u viši stupanj kad ja znam za njega i kad nije u okviru ili dosegu moje posredne vizualne, slušne, ili bilo koje druge osjetilnosti. Ono je potisnuto u moje ja, u neposrednost mog gledanja, slušanja. Hegel kaže da: «Stvar je Ja; u ovom je beskonačnom sudu stvar zapravo ukinuta; ona nije ništa po sebi; ona ima značenja samo u odnosu, samo pomoću Ja i njegova odnosa spram nje.»

Hegel kaže da je čovjek biće samosvijesti, on ponaosob sve pojave koje okružuju njegov duh ili mu se otvoreno nude mora ponaosob staviti u kontekst svoje subjektivne koncepcije. Mogućnost ulaska u objektivno razumijevanje same stvari, odnosno datosti on mora dovesti u smisao za iskorak prema slobodi. Sloboda odluke, danas, za razliku od vremena kad je znanje tretirano kao vrlina koja je u svojoj biti donosila univerzalne principe pomaka, iskoraka prema «boljem», jasnijem, stvara kočnice prema mogućnosti otvorenosti ulaska u znanje, odnosno u znanost.

U Hegelovom apsolutnom znanju i njegovoj kretnji prema istini i spoznaji, postoji nešto više i jače od čiste pasivne kontemplacije (zdravi razum) u kojem se objavljuje bitak, a to je žudnja koja određuje čovjeka u njegovom biološkom

kontekstu kroz koji on otkriva sebe negirajući samu stvar koju spoznaje (jedenje hrane) apsorbira je u sebe stvarajući tako kroz negatorsko ja, ja koje mjenja bitak, stvarajući novi bitak a ujedno razarajući dani bitak. Čovjek želi, žudi za ispunjenjem svoje unutarnje praznine (glad) ispraznjujući sadržaj punine koja nije bila njegova vlastita. Takva animalna žudnja ne dovodi čovjeka do samo-svijesti, ostavlja ga na razini golog biološkog opstanaka na razini zdravoga razuma, na kojem će utjecati kontekst i epoha u kojem egzistira i držati ga u Bitku jer mu je on dan, zadan, znači biti mu podlozan.

GUBITAK SLOBODE

Žudjeti za ne-Bitkom znači osloboditi se Bitka, znači ostvariti svoju samostalnost, svoju slobodu. Žudnja za znanjem u sebi mora negirati postojeću platformu znanja, ukinuti zadanu predmetnost, postojeću stvar, te transcendentirati vlastito jastvo (prirodno ja) u odnosu na zadani mu bitak, a to je za Hegela moguće jedino ako žudnja (samo-svijest) ima za predmet ne dano biće, već ne-biće.

Zahvaljujući tome čovjek želi mijenjati percepciju u odnosu na ono jučer kroz mehanizme mišljenja dolazeći do određenih zakonitosti na nivou iskustvenih i teoretskih pojmova u savladavanju samo razumijevanja svog vlastitog sebstva. Bitan temelj u procesu promjene percepcije leži u biokemijskim promjenama koji se događaju na razini promišljanja, procesu stvaranja same logike i zakonitosti mišljenja na razini stvaranja objektivnog pojma. On se realizira kao istina ili sloboda, s druge strane vrlo često promjena percepcije svijeta i sebe samoga izazvana je određenim sredstvima koji mijenjaju i razbijaju objektivnu datost slobode i istine, te

dovodi pojedinca i skupinu u procese gubitka slobode i realnoga mišljenja.

ISKORAK IZ BEZDANA

Jedna od takvih dimenzija ljudske realizacije kroz povijest čovjeka jest fenomen ovisnosti(hedonizam). Ovisnost bilo kojeg oblika predstavlja stanje sužene svijesti i dovodi osobu do disfunkcije odnosa, kako sa samim sobom, tako i s okolinom u kojoj participira svoje egzistencijalno i esencijalno bivstvovanje. Zbog svoje bolesti (stanja) ne može se usmjeriti u pravcu kojeg on i društvo očekuju, a stanje se iskazuje kao gubljenje realne samostalnosti, "biološke" slobode. Jedino čovjek može svojom voljom sebe dovesti i jednako tako izaći iz ovisnosti, a da sve to čini po svojoj prirodnoj naravi bića koje nije više u okvirima istinske životinje, (ali je attribute životinje zadržao na razini nagona i fiziološke dimenzije), a ni u okvirima Boga, iako se on kao predstavnik svega onoga što jest na ovom materijalnom svijetu ponaša prema nižim razinama postojanja kao njihov Bog.

U današnjem svijetu otvorene rupe se povećavaju signalizacija problema sve je zamućenija, čovjekovo mišljenje se svodi na refleksiju samoga mišljenja, za njega se misli, on više ne misli, kad to čini on ne zapaža, tada krivo rasuđuje za sebe i o sebi te zapada u individualnu obmanu i kolektivnu zamku koju ne uspijeva procijeniti zbog čega postaje žrtvom općeg trenda, ne djelujući po sebi već po nekom pomagalu, zakomplicira vlastiti život, te nastavlja niz i kolone zalutalih i zabludenih.

Čovjek za razliku, od životinje ili neke druge stvari je i dalje otvoren kako Heidegger kaže za biti uvršten u bitak, on je otvoren i u dezintegracije sebstva prema bitku tražeći odgovor za svoje stanje posrnutosti i gubitka identiteta, pokušavajući napraviti iskorak prema bitku i vratiti se gdje je on već bio. Takav

iskorak iz vlastitog bezdana za koji se treba izboriti svaka živuća (misleća) individua bez obzira da li je ona ovisnik (njemu je to nužnost) ili ne - ovisnik Heidegger naziva skokom.

KRIVI IZBOR

Biti ovisan znači ne biti slobodan u cjelokupnoj interpretaciji svojih unutarnjih odnosa sa samim sobom, te sa svojom okolinom u svakodnevnoj nužnoj komunikaciji zajednice, vremena, epohe u kojoj čovjek pokušava realizirati svoj smisao ili be(z)smisao. Ovisnost bilo koje vrste vezuje se uz slobodu, biti ne slobodan znači biti ovisan gdje osobnost bez neke vanjske ili unutrašnje prisile nema utjecaja u odlučivanju.

Filozofski, sloboda je bitak koji postoji u sebi i radi samoga sebe. Antropološki, sloboda bi značila mogućnost slobodnog odlučivanja i djelovanja u smislu donošenja odluka o izboru temeljem raznih ponuđenih mogućnosti neovisno o prisili ili nuždi. Čovjekovu ovisnost kroz njegovo vremenovanje i ostvarivanje kompaktnosti u emocionalnom, duhovnom, pravnom, biološkom karakteru možemo podijeliti linijom kojom dijelimo ono što nam je dano i zadano, odnosno urođeno, te se čovjek na razne načine pokušava iščupati iz te ne-izabrane zadanosti, rođenje, nacija, spol, izgled, boja kože, spoznaja.

S druge strane linije jest dimenzija kad čovjek sebe ostvaruje u kontekstu krivog ili upitnog izbora u smislu komunikacije sa izvanjskim svijetom koji ga progutaju u vrtlog nemoći i ne usmjerava ka dobru.

Nemogućnost izbora, odnosno mogućnost izbora koji je duboko destruktivan, sadržajno sastavljen od zla, a formom privlačan i podložan nižoj moći željenja i jednostavnoj fiziološkoj ugodu (materijalnoj) dovodi individu u stanje bez smisla. Bilo kojim pomakom ka dobru ili sebi, čovjek se boji sebe, odlazi iz svoje bitnosti, duh se zabetonira, emocije i psiha se razvodne, tijelo propada, čovjek postaje rob tamne strane ljudskosti.

ŽELJA ZA KOMUNICIRANJEM

Platon ontološki promatra slobodu, čovjek je slobodan ukoliko je njegovo djelovanje usmjereno ka dobru koji je prvi bitak i posljednja svrha čovjeka, a ona se ostvaruje izborom dobra. U modernom tkz. tehnološkom razvijenom dobu, čovjeku se nudi, odnosno sam sebi nudi različite dimenzije potvrđivanja sebe prema unutra i prema van. U svakom tom interaktivnom djelovanju rezultat odnosa je takav da je predmet uvijek određen čovjeku.

Čovjek je viseće stvorenje koje se klata između dvije dimenzije, potisnute životinje u sebi i intelekta koji ga je doveo u dislocirajući odnos sa svim participacijama materijalnog i duhovnog svijeta gdje se on nameće kao vođa u smislu pojedinca ili grupe stvarajući pravila ili spoznaje koje ga vrlo često dovode u destrukciju odnosa između te dvije dimenzije svoje prirodne osobnosti, uma i nagona, duha i tijela.

Lutajući i klateći se između te dvije dimenzije čovjek kao individua iskače iz granice normalnog i kontroliranog odnosa sa spoznatim i ne-spoznatim, te ulijeće u vlastitu zamku grupe, genetske predispozicije za patološko ponašanje potvrđujući individualnu i grupnu, vrlo često, destrukciju vrste kojoj pripada.

Želja za komuniciranjem unutar vlastite psihe na pomaknutim osnovama unošenjem u svoje tijelo raznih sredstava, te nezrelost i razvijanje osjećaja da je sve moguće, vremenom

dovodi čovjeka u poziciju nemoći u odnosu na sredstvo s kojim je htio uspostaviti odnos subordinacije koji se temelji na ugodi i neugodi, kontroli, dominaciji.

Sredstvo vremenom zavlada čovjekom te subjekt postaje objekt sve dok ga sredstvo fiziološki, psihološki, moralno potpuno ne uništi i vrati natrag k sebi. Povratak k sebi može biti dvojak, vrlo često kod teških ovisnika o nekom sredstvu oblik povratka jest preuranjena "ne – očekivana fizička smrt", dok drugi odvojak vodi kroz razumsko poniranje u istinu i prihvaćanje sebe kao slobodnog pojedinca kojem je Bog ili neka viša sila (smisao) od njega samog dala volju i mogućnost izbora da na prekretnici svojih vlastitih odnosa i stvari oko sebe izabere borbu za sebe i dobro, kao jedini princip kojim vodi do istinske spoznaje sebe i razumijevanja Boga.

KRUG PONUDE I POTRAŽNJE

Okrećući se od svoga otvorenog egoizma i niskih strasti kontrolira svoju slobodu i slobodu svojih bližnjih te daje mogućnost otvorenosti u kojoj će uvijek moći kontrolirati svoje mogućnosti i usmjeravati ih za opće dobro grupe kojoj pripada, te za vlastito dobro u kojem želi biti bolji, moralniji, promišljeniji i razumljiviji sebi samima u odnosu cjeline i trenutne civilizacijske ideologije koja diktira tempo naših odnosa, potreba, želja, stavova, interesa.

Problem ovisnosti određene individue koja egzistira u zadanim (zapadnim) društvenim faktima vrlo često očituje se u trenutačnom ne snalaženju pojedinca koji ulazi u škripac esencijalnih i egzistencijalnih borbi očituje se u ne mogućnosti spoznaje cjeline kao uvjeta za donošenja odluke što je ispravno i istinito za njegovo djelovanje što će ga usmjeriti prema određenom stavu ili akciji koja će imati pozitivan karakter za daljnje razvijanje dotične osobnosti.

Nezrelost – ne znanje, koja je kod ovisnosti često povezana sa nedovoljnim brojem godina ili zbog neke emocionalne, dublje psihičke hendikepiranosti, da bi se spoznalo i ocijenilo što je ispravno, pada na dobro tlo za stvaranje ne slobodnih ljudi koji nesvjesno i nerazumno ulijeću u tržišni krug ponude i potražnje prije nego što su psihički, fizički, pravno sazreli za takvu borbu, te u startu eliminiraju svoj normalni društveno osigurani (zemlje zapadne tradicije) početni položaj u ostvarivanju sebe kroz pozitivne forme participacije u društvu i obitelji.

GUBITAK DUHOVNE KVALITETE

U suvremenom zapadnom građanskom svijetu svakodnevno bujaju antagonizmi, te se vrlo često prelijevaju patološku formu (infantilizam), koji nesumnjivo utječu na razvoj ljudske osobnosti uzimajući im individualnu neovisnost i slobodu. Takva stanja koja razaraju mladu i ne zrelu osobu dovodi je u konfuziju, prije svega sa samim sobom, a kasnije i s društvom kao cjelinom.

Naša ljudskost u tkz. modernom-tehnološkom zapadnom društvu zbog raznih evolucija i revolucija u odnosu čovjeka sa stvarima oko sebe i njega samoga otvorilo je nove mogućnosti za stvaranje pozitivnih znanstveno-tehničkih spoznaja (raznovrsno potrošačko obilje) koje će donijeti i donijela je takve pomake da čovjeku ostaje toliko prostora da se bavim razvojem svojih emocionalnim i duhovnim potencijalima u svrhu sprečavanja destruktivnih nagona prema sebi i zajednici.

U zadnjih 10-15 godina, da je bilo za očekivati da će se razina ulazaka u komunikaciju glede individue i cjelokupnoga društva, sa sredstvima koja izazivaju ili potiču ovisničke dimenzije osobnosti svesti na kontroliranu razinu, ako već ne smanjiti ispod očekivanog.

Trend rasta tehnološke kvantitete umanjiti će gubitak duhovne kvalitete, mislio je From drugom sredinom prošlog stoljeća, a apstinencija od kulturnih, religioznih, povijesnih dimenzija naše osobnosti će se smanjiti.

Nažalost, kao i uvijek kroz povijesti ljudskih civilizacija i epoha čovjek svoju stvaralačku snagu, pomak u odnosu na prijašnje, zna okrenut globalno protiv sebe u svrhu partikularnih i trenutačnih interesa kako bi sebi, svojoj grupi, narodu, ideji donio ne regularnu prevagu ili razorio drugačijeg od sebe, u svrhu ostvarivanja bilo kakve moći, dominacije, stvarajući svijet po sebi iza sebe.

U takvom tehničkom-civilizacijskom rastu u kojem običajnost, kulturne razlike, religijske komponente bivaju zagubljene ili zanemarivane, omogućuje se modernom čovjeku (osobi) da raste u nedostatku smisla ili volje za stvaranje smisla, a povratna negativna energija globalizacije čovjeka kroz neko tehničko sredstvo stavlja ga u nižu moć željenja, kako kaže Kant, tj. i hipotetički imperativ ostvarivanja svojeg vlastitog blaženstva preko sredstva visoko dozirane subjektivne ugone u kojoj pojedinac umjesto da zadrži količinu i tempo svoje ugone u vlastitim moralnim okvirima, panično, amoralno širi svoj upitan stav (maksimu) na drugu osobnost ne bi li je doveo u stanje sebi sličnom ili podčinjeno protiv vlastitih načela i formalno pozitivnoga zakona cijeloga društva.

DESTRUKTIVAN IZBOR

Službeno ispadanje iz reda tkz. normalnosti, potvrđuje snagu sredstva i moć nad osobnosti koja je sredstvo komunicirala u duh uvjerenja ekstenzivne neprikosnovene dominacije nad sobom i podčinjenim sredstvom, počinje kad se intezivizira cjelokupno pokazivanjem slabosti individue koja je izabrala ne oficijelni kulturni tok iskazivanja svoje slobode, odnosno ne slobode i nedostatak smisla vlastitog postojanja, i bez- smisao više razine društva koja nije smogla snage za prepoznavanje simptoma mogućeg gubitnika ili društvenoga problema političkoj i zakonskoj, kulturološkoj eliti.

Nemogućnost izbora, odnosno mogućnost izbora koji je duboko destruktivan, sadržajno sastavljen od zla, a formom privlačan i podložan nižoj moći željenja i jednostavnoj fiziološkoj ugodi (materijalnoj) dovodi individuu u stanje bez smisla.

Ovisnik je oslobođen misli, njegove kretnje usmjerene su polu nagonskim- instinktivnim impulsom prema predmetu požude, svu svoju koncentraciju i širinu svijesti fokusira kao lovac na ciljanu žrtvu otklanjajući sve inhibitorne, moralne, zakonske norme kao može bitnu prepreku u postizanju ne prirodnoga balansa između žuđenoga predmeta i njegove dehidrirane ne –slobodne osobnosti. Ovisnik je u –bačen na već definirane odnose koje bi trebalo mijenjati koliko je to moguće u duh dobra i funkcionalnih misaonih algoritama u svrhu stvaranja smišljenih i pravičnih odnosa u mreži koje se ostvaruju u ljudskoj zajednici u nekoj određenoj civilizacijskoj epohi.

 Interview with Marin Ivanović Stoka, a Croatian rapper, standing with two young women in front of a building.

Interview: Marin Ivanović Stoka

BIJEG OD SAMOG SEBE

Poznati hrvatski reper priprema novi kazališni projekt... a za Cener govori iskreno o sebi i svojoj karijeri

TEKST I FOTO: EVA MAGDIĆ GOVEDARICA I HANA GRDAN, 21.D

CENER: U suradnji s redateljem Mariom Kovačem pripremate kazališnu predstavu. Možete li nam reći više o tome?

Veliki sam ljubitelj Mike Tysona. Gledao sam na Broadwayu predstavu o njemu u režiji Spikea Leeja i toliko sam se zaljubio u tu priču da sam ju još nekoliko puta otišao pogledati u Zagrebu. Gledajući njegovu priču vidio sam svoju. Poželio sam imati vlastitu predstavu, u slučaju da preživim jer sam tada bio u katastrofalnom stanju. Prošlo je pet godina od Tysonove predstave, nakon koje sam se još dvije godine nastavio drogirati i sada, dakle nakon tri godine, ideja o predstavi je konačno zaživjela. Sretan sam jer je Kovač genijalac, jedan zagrebački dečko koji će, siguran sam, odlično dočarati ovu priču vama adolescen-tima ili još mladima od vas koji još nisu izabrali pravo ili krivo.

REP IZBIJA

CENER: Otkud nadimak Stoka?

Prvo sam krenuo s grafitima i svakodnevno sam se potpisivao s tisućama različitih pseudonima. Tražio sam po engleskim rječnicima neko ime koje bi mi odgovaralo. Jednog smo dana igrali rukomet, pogodio sam jednog dečka na gol u pleksus i on se onesvijestio, a nakon što se ustao rekao mi je: "Koja si ti stoka!" Taj se nadimak proširio po školi. I tako sam postao 100KA.

CENER: Zašto ste izabrali rep kao kreativni izričaj?

Rep je jedna lijepa muzika pomoću koje se može ispričati priča grada, uvijek su to gradske priče. I svatko se može prepoznati u njima. Rep ti otvara te slike koje si sam proživio. Ja volim grad Zagreb i za mene rep izbija iz svake gradske pukotina iz koje mi rime cure.

CENER: Jesu li Vas neke knjige ili filmovi posebno inspirirali da biste oblikovali sebe kao umjetnika?

Veliki sam ljubitelj filma, film je moja velika ljubav. Doslovno jedem filmove. Knjige, nažalost, ne volim toliko, no budući da mi je mama spisateljica pročitao sam jednu njezinu knjigu. Više volim filmove o pljačkama kao što su Vrućina, Zelena milja... Kad gledam glumce u filmu već koristim njihov način glumljenja za nešto što ću ja odigrati u nekoj svojoj umjetničkoj kreaciji. Zapravo mi je žao što nisam završio na Akademiji smjer glume.

LJUBAV I BRIGA

CENER: Gledajući unatrag, biste li što promijenili ili biste ostavili tijekom događaja takav kakav jest, sada kada ste u prilici prenijeti svoje iskustvo na mlađe generacije?

Ne bih ništa promijenio jer vjerujem da mi je Bog predvidio ovakav put. Ja sam ga morao proći i preživio sam zaista filmski opasne situacije. Sretan sam što sam uopće izvukao živu glavu. Sada, nakon 20 godina ulice, 9 psihijatrija, 6 komuna i zatvora mogu prenijeti svoje iskustvo na mlađe naraštaje i pokazati im kako svijet droge nije tako "cool" jer su posljedice katastrofalne. Roditelje ne slušate kad vam kažu da je droga opasna, profesore ne slušate, ali kad vidite mene na ulici sa pola kile lanaca i prošaranog sa 60 tetovaža, poslušat ćete me jer želite i ne želite biti kao ja. Rezultat svih tih provoda i užitaka je razaranje obitelji, paranoja i smrt. To je jednadžba koja vodi u neizbježnu smrt i tamu.

Predstavom želim i nasmijati ljude, i educirati ih, i poslati ih kući bogatije za jedno iskustvo i za jednu važnu spoznaju. Želim da dođu roditelji s djecom kao vi i još mlađom od vas, da oaberu ispravan put, da tinejdžeri, poput vas koji su već zagazili u kriminal, kocku i drogu razmisle o tome i što prije iz toga pokušaju izaći. Ne namećem spoznaju Boga kao rješenje, međutim, probao sam razne druge opcije (šamane, hipnotizere, psihoterapiju itd.) i nisu mi pomogle. Bog me preodgojio i shvatio sam da, ako si iskren i imaš ljubav u srcu, doći će i pamet, i novac i lijepa cura.

Ljubav i briga moje obitelji me izgurala na pravi put. Potrebno je imati dobar odnos s roditeljima jer jedino oni mogu pomoći kad zagusti. Poštovanje je adut koji me provukao kroz život i zbog kojeg sam prošao puno bolje nego što sam mogao. Pristojnost i poštovanje otvaraju sva vrata, njime razoružavam ljude.

MALE VAŽNE STVARI

CENER: Vjerojatno dugo niste gledali na drogu kao problem. Kada ste shvatili da je to ipak ozbiljan problem?

Droga nije osnovni problem, problem su njeni uzroci. Droga je samo jedan instrument pomoću kojeg se bježi od samog sebe.

Svatko izabire svoja mala vratašca, bila ona kocka, pornografija ili droga. Zašto toliko volimo techno partije? Zato što su buka i mrak toliko jaki da pojedu nas same, a kad zasja dan i sunce se pomoli, rana je deset puta bolnija nego što je bila.

CENER: Imate li neki savjet za nas?

Poštovanje prema curi! I poštovanje prema dečku! Na žalost, tehnologija i porno industrija je iskrivila pojam istinske vriednosti ljubavi u ljubavnim odnosima, pa tako i u odnosima mladih ljudi. Porno sadržaji dostupni su jako mladim ljudima. Tako se stvaraju iskrivljene predodžbe o seksualnosti i ljubavi. Pornografija nije bezopasna jer će kasnije najvjerojatnije voditi do droge, isto kao i trava koja je na prvi pogled bezopasna. Komunikacija je najvažnija u vezama. Gledati se u oči i razgovarati o bilo čemu, sviđaju li ti se više leptiri ili bubamare, koju boju voliš..., a ne sjediti na kavi tako da jedan gleda u svoj a drugi u svoj mobitel. Dečki trebaju biti gentlemani prema curi, mami, baki i tako pokazati da im je stalo da im udovolje. Naizgled najmanje stvari kao što je buketić cvijeća ili otvaranje vrata "curi" su jako značajne.

VRŠNJAČKE SKUPINE

Usmenom predajom među subkulturama mladih kola jedno podzemno znanje o drogama, jer mlade ljude droge privlače i zanimaju. Oni o njima i te kako puno znaju i razgovaraju. Njihovo znanje o drogama prelazi, vrlo često, i opsegom i kvalitetom, razinu poznavanja tog problema kod onih koji ih od drogiranja žele odvratiti i to je banalno valjan razlog zašto im se vrlo često ne da slušati nečije govorancije o tome kako su droge štetne. Od 370 ispitanika koja su prošli kroz Dnevnu bolnicu ovisnosti u razdoblju od 1.11. 2002.-31.12. 2005. s prosječnim boravkom od 28 dana, na pitanje da li su imali svijest o štetnosti utjecaja droga po zdravlje, njih 87% odgovorili su sa da.

DROGE – MLADENAČKA ZABAVA

Sve ima svoje vrijeme, pa tako ako postoji doba u kojem se prema drogama razvija interes pozitivnih očekivanja onda je to sigurno i gotovo isključivo doba mladosti. Ako se droga ne proba u mladosti, nikada ih se neće probati. Droge su isključivo mladenačka zabava i nakon nastupa zrelijeg i odgovornijeg životnoga razdoblja pobuda i interes za njihovim uzimanjem nepovratno se prerasta.

Na kraju, od velikoga broja osoba koje su u svojim teenagerskim i ranim dvadesetima godinama uzimale droge, ostaje tek malen broj onih koji se i u kasnim dvadesetim, ili još gore ranim tridesetim godinama života, još nastavljaju drogirati. Te su se osobe osudile na psihičku i društvenu invalidnost i teško da im život može izbjeći propalost i neplodnost.

PROTURJEČJA MLADENAŠTVA I DROGA KAO «RJEŠENJE»

Ključno razdoblje doduše ne još za razvoj prave ovisnosti, ali svakako doba za isprobavanje droga i za razvoj narkofilske tendencije jest ono između petnaeste i dvadesete godine života.

U tom razdoblju mladi ljudi nisu ni djeca ni odrasli, nisu ni zreli ni, nezreli. Više nisu u psihološkom smislu ovisni o roditeljima a još nisu ni u kojem smislu samostalni. O svemu znaju ponešto, a ni o čemu sve. Više bi htjeli nego što bi mogli, redovito znaju što neće a ne znaju što hoće. Obezvređuju iskustva odraslih a svoja još nemaju. Svega im je dosta i istodobno im ničeg nije dosta. Htjeli bi živjeti jako, osjetiti život u punoj snazi. Zapravo htjeli bi sve, sada i odmah. Htjeli bi da im bude drugačije i da budu drugačiji...a sve što im se nudi toliko je već poznato da im je dosadno, toliko već dosadno da frustrira i boli svojom predvidljivošću.

Tko unutar tog razdoblja ne proba droge najvjerojatnije ih nikada neće ni probati. A od mladeži koja u tom razdoblju počne očijukati s drogama samo manji broj poslije, nakon dvadesete godine, razvija pravu ovisnost.

MLADENAČKE VRŠNJAČKE SKUPINE – «ŠKVADRE»

U doba kasne adolescencije, od 14.-te do 18.-te godine, dominantan utjecaj na mladu osobu nemaju više toliko roditelji koliko vršnjačka skupina kojoj pripada. Unutarnji socijalni pritisak mladenačke vršnjačke skupine predodređuje orijentaciju njezinih pripadnika, predodređuje njezin «đir» ili «furku». Budući je čovjek povodljivo i društveno biće, a to posebno vrijedi za još neformiranu mladu osobu, interes skupine kojoj pripada postaje i njezin unutarnji interes.

I dalje je stvar vrlo jednostavna, mladenačke skupine koje razvijaju interes za sport bave se sportom, koje razvijaju interes za učenjem uče, koje zanimaju izlasci i zabave zabavljaju se i izlaze, a koje vole mladenačku dokolicu provoditi u raskalašenom i razvaljenom stanju svijesti piju i/li drogiraju se. Mladi ljudi su otvoreni za nova iskustva i lakomisleno drže da sve u životu treba probati, a mladenački osjećaj neranjivosti pruža im iluziju da im ništa ne može nauditi.

Ako se u ijednom životnom stadiju živi u grupi, onda se to svakako odnosi na vrijeme adolescencije kada nastaju mladenačke vršnjačke skupine. Mladi ljudi tada polažu temelje svom pravom ja: jako se traže i na tom traženju opetovano se nalaze i gube. Uz bunt i prezir napuštaju poistovjećenja s roditeljskim likovima i odbacuju autoritete – žele pripadati sebi jednakim i ravnopravnim što nalaze u druženju s vršnjacima.

Vršnjačka grupa («škvadra») pruža im osjećaj pripadnosti, potvrđuje ih u osjećaju vrijednosti i valjanosti. Mladenačka vršnjačka skupina je mjesto u kojem se stvara prostor intimnosti i gdje se povjeravaju stvari koje se drugdje ne mogu ni osloviti. Mladi rastu i sazrijevaju kroz pripadnost vršnjačkim grupama i sve one imaju svoje razvojne faze: trendove, «đireve», «furke».

DROGIRANJE KAO IGRA

Droge se uzimaju u «škvadrama», to jest mladi uzimaju droge zato što im vršnjaci, prijatelji, poznanici, uzimaju droge. Prihvatanje iskušenja svega novog i nepoznatog obrazlažu po tipu: «Ako mogu drugi, mogu i ja» ili «Ako je drugima dobro kad se drogiraju zašto ne bi bilo i meni». Mlade na drogiranje gura konformizam prema vršnjačkim skupinama (tzv. «škvadrama») kojima pripadaju i nekritičnost u slijeđenju mladenačkih subkulturnih trendova («furki», «đireva»).

S velikom se sigurnošću može pretpostaviti za svakoga tko u mladenačkom razdoblju malo intenzivnije izlazi zabavlja se, tko je blagonaklon prema alternativnim životnim stilovima i grupama, čiji je svjetonazor toliko radikalno tolerantan da ima odlike anarho-liberalnog, da je u najmanju ruku probao hašiš ili marihuanu.

SUBKULTURNI BUNT I DROGE

Jedan broj mladih, nošen mladenačkim idealizmom, kroz odrađivanje iskazuje subkulturni bunt i nonkonformizam prema vrijednostima tekuće stvarnosti. Zloupotreba droga je kod njih znak društvenoga protesta i traženja sebe eksperimentirajući s alternativnim subkulturnim životnim stilovima. Njihovo uzimanje sredstva ovisnosti uglavnom se svodi na pušenje marihuane s povremenim posezanjem za drogama tipa speed-ecstasy -LSD.

Oni u pravilu ne uzimaju opijatske droge, iako im je dostupnost heroína, zbog života ljudi u kojem se kreću, poprilična. Iako preziru ustaljene društvene norme i kao znak svoje autentičnosti samovoljno se društveno marginaliziraju, te mladenačkim subkulturnim strujanjima nošene skupine mladih ipak nikako ne pristaju poistovjetiti se subkulturnom društvenih devijanata: narkomani i kriminalcima.

DISFUNKCIONALNA OBITELJ

Ovisnost se doduše može dogoditi ali se u pravilu ne događa baš svima i baš bolo kome. Naime i ovdje, kao i svugdje, postoje vjerojatnosti i činitelji rizika koji uvećavaju izgleda da će upravo taj-i-taj mladi čovjek razviti narkofilsku tendenciju.

Tako je uočeno da djeca razvedenih roditelja, djeca koja iz bilo kojih razloga žive samo s jednim roditeljem, zatim djeca obitelji psihički disfunkcionalnih roditelja (obitelji s roditeljem alkoholičarem, obitelj emotivno nestabilne atmosfere, obitelji sa zane-marenom djecom koja rastu sama, obitelji roditelja koji ne prate i koji su izgubili kontakt s djetetom) također su izgledni kandidati da u adolescenciji na potisak vršnjačkih skupina počnu eksperimentirati s drogama.

U državama razvijenog zapada droge uglavnom uzima urbana mladež koja potječe iz nižih socio-ekonomskih slojeva društva, te iz obitelji rastavljenih roditelja ili iz obitelji u kojima je jedan od roditelja odsutan.

U Hrvatskoj zasad statistike nisu potvrdile taj trend, nego ispada da se u nas isprobavanje droga odvažuje urbana mladež svih socio-ekonomskih slojeva s određenom predominacijom srednjeg društvenog sloja.

Isto tako, kod nas zastupljenost rastave ili odsutnosti jednog od roditelja nije značajnije prisutna kod roditelja ovisnika u odnosu na roditelje ne-ovisničke mladeži.

Obitelj ovisnika je manje-više kao i svaka obitelj: vrlo često svojevrsni krpež lažnih, površnih i proturječnih odnosa među krvnim srodstvom i zajedničkim krovom povezanih ljudi. Roditelji ovisnika percipiraju svoju djecu kao i roditelji ne-ovisnika kroz fantazmatske stereotipove, a drogu i drogiranje sagledavaju kao nešto daleko, to se događa drugima a nikako ne njihovoj samozadovoljnoj (malo)građanskoj obitelji.

Naravno da roditelji ne mogu niti moraju znati sve o drogama, ali sve dok postoji mogućnost susreta s drogama, ono ključno o drogama naprosto moraju znati. Tim više jer im djeca gotovo redovito znaju više od njih o sredstvima ovisnosti, ono temeljno moraju znati i oni, jer to znanje je sastavni dio odgovornog roditeljstva. To poglavito vrijedi za roditelje urbane mladeži koja ima velike izgleda da već jeste ili da će probati droge, da će biti nuđeni drogama, da će doći im netko od prijatelja uzimati droge i slično.

OVISNIČKE SUBKULTURE

No, navedeni rizični činitelji sami po sebi nisu dovoljni da dove-du do ovisnosti. Postoje brojni ovisnici koji su rasli u psihološki i socijalno-ekonomski zadovoljavajućim obiteljskim sredinama a da su unatoč tome razvili porok ovisnosti. No ipak, dva su činitelja rizika od ključne važnosti, i to bez obzira na postojanje ili nepostojanje spomenutih poremećaja obiteljskog funkcioniranja, a to su: prisustvo i dostupnost ilegalnih droga u neposrednoj sredini gdje mladi ljudi odrastaju i drogiranje kao trend, «đir» ili «furka» među određenim skupinama mladeži.

Za skretanje prema zlouporabi ilegalnih droga posebno je ranjiv onaj dio urbane mladeži koji pokazuje poremećaje u ponašanju, pogotovo ako ih izražava kroz pripadnost omladinskim subkulturama.

Ako išta nešto znači mladoj i nesigurnoj osobi, onda je to činjenica da je prihvaćena i da s nekim može iskomunicirati sa-držaje svoje nutrine. Upravo mladenačka vršnjačka skupina svojim članovima pruža utočište, zaštitu i zamjenu za disfunkcionalnu obitelj. Ona je okružje koje adolescenta prihvaća kao punopravnog i ravnopravnog.

Pa ako se u toj vršnjačkoj skupini- «škvadri» uzima droga, on će radi identifikacije s «dirom» tj. «furkom» skupine također početi uzimati drogu. U «škvadrama» koje se «furaju na drogiranje» neizrečeni i neosvijesteni pritisak vršnjačke skupine ispostavlja uzimanje droge kao normu i uvjet bivanja unutar grupe.

DROGE I DUŠEVNI POREMEĆAJI

Ovisnici o ilegalnim drogama u neusporedivo većem postotku pate od psihičkih poremećaja u odnosu na ne-ovisničku mladež, ali teško je razlučiti je li njihova duševna neuravnoteženost uzrok ili posljedica skretanja k drogama ili kako je najizglednije i jedno i drugo.

Mladi se ljudi ne bi ni odlučili isprobati ilegalne droge, da u sebi već unaprijed nemaju barem psihopatske crte karaktera ako ne i cijelu osobnost karakternu izopačenu na psihopatski način. No da im droge nisu bili dostupne, njihova psihička neravnoteženost ostala bi skrivena i ne bi joj se dalo poticaja.

Ovako droga iznosi na površinu ono najgore u osobi koja se kroz drogiranje počinje otuđivati od svoje obitelji, škole i prijatelja, a sve više vremena provoditi u društvu devijanata zajednice toksikomana. Biografija mnogih ovisnika bila je bremenita psihijatrij-

skim upadnostima još od njihova djetinstva, ali svejedno droga igra značajnu ulogu u psihičkom i socijalnom slomu tih osoba.

Stoga, okvir razumijevanja valja pomaknuti s onog u kojem su oni sagledani kao «kvarne i lijene» na onaj u kojem im se prilazi kao «bolesnim i slabim osobama». Ovisnici, dakle nisu tek «loši ljudi koji trebaju postati boljima» već, u prvom redu, «bolesni ljudi kojima treba pomoći da ozdrave».

A budući da su ovisnici prvenstveno bolesnici i to ne samo zato što je ovisnost bolest, već zato što u pravilu pate i od drugih podliježućih psihičkih poremećaja.

OVISNICI SU URBANE MLADE OSOBE KOJE SVOJE IZOPAČENO DRUŠTVENO I DUŠEVNO FUNKCIONIRANJE «LIJEČE» DROGAMA

Ovisnici su tek u manjem broju psihološki i društveno normalne osobe koje učestalo uzimaju droge. Zapravo, veliku većinu ovisnika čine osobe sa poremećenim duševnim i društvenim funkcioniranjem i u njih je drogiranje svojevrsni izopačeni oblik «samoliječenja».

Činjenica je da znatan broj ovisnika i po uspješno uspostavljenoj apstinenciji od sredstava ovisnosti pokazuje znakove psihički i socijalno poremećenog funkcioniranja i otežane prilagodbe na svijet oko sebe. Ovisnici su, zapravo, jedan dio urbane mladeži koji svoje društvene i duševne poremećaje «liječi» drogama.

Naime, droge su psihoaktivne supstancije koje mijenjaju način doživljaja sebe i stvarnosti, sukladno čemu popravljaju manjkavosti psihizma u tih osoba. Tako su mnogi tupi i prazni ljudi pod djelovanjem droga čute stvarnim i živim, dok depresivne osobe droge uzimaju kao antidepresive, koji ih oslobađaju od emotivnih patnji.

Tjeskobne osobe droge oslobađaju napetosti, a zakočene i plahе osobe droge oslobađaju unutarnjih kočnica i strahova. Psihopatima, sociopatima (društveno neprilagođenim osobama) i agresivnim osobama sklonim hazardnom životnom stilu droge pružaju žuđeni osjećaj razgaljenosti, osjećaj brzog, dinamičnog, nepromišljenog i destruktivnog života.

«SAMOLIJEČENJE» PSIHIČKIH TEGOBA DROGAMA

Duševno poremećene osobe u mnogo većoj mjeri uzimaju sredstva ovisnosti, nego psihički zdravi ljudi. Duševni poremećaji su jednim dijelom uzrok posezanja za sredstvima ovisnosti, a dijelom su upravo posljedica drogiranja.

Sve ilegalne droge su istodobno i psihoaktivne supstancije te otklanjaju određenje psihičke tegobe. Iz tog razloga se ovisnici barem u početku na jedan nesvjestan način zapravo drogama «liječe».

Mnogi pozitivni učinci koje ovisnici doživljavaju uzimanjem sredstava ovisnosti svode se na otklanjanje njihovih temeljnih ili drogom uzrokovanih psihičkih tegoba. Naravno da je upravo taj potez dugoročno katastrofalan, jer sredstva ovisnosti nisu lijekovi. Droge ne samo da ne liječe ovisnikove podliježuće psihičke tegobe, neko ih dugoročno pogoršavaju, a k tome na njih nakalemljuju i psihičke poremećaje uzrokovane samim drogiranjem.

Tako da prisutnost psihičkih tegoba kod urbane subkulture i ka učestalim izlascima orijentirane mladeži uvećava njihovu vjerojatnost skretanja ka zlouporabi droga. Na žalost mladež, koja se zaputi zloćudnim putem «samoliječenja» psihičkih tegoba drogama, o njima brže i prije razvija ovisnost. U njih drogiranje pogoršava podliježući psihički poremećaj, uz stvaranje novog poremećaja, samu bolest ovisnosti o drogama.

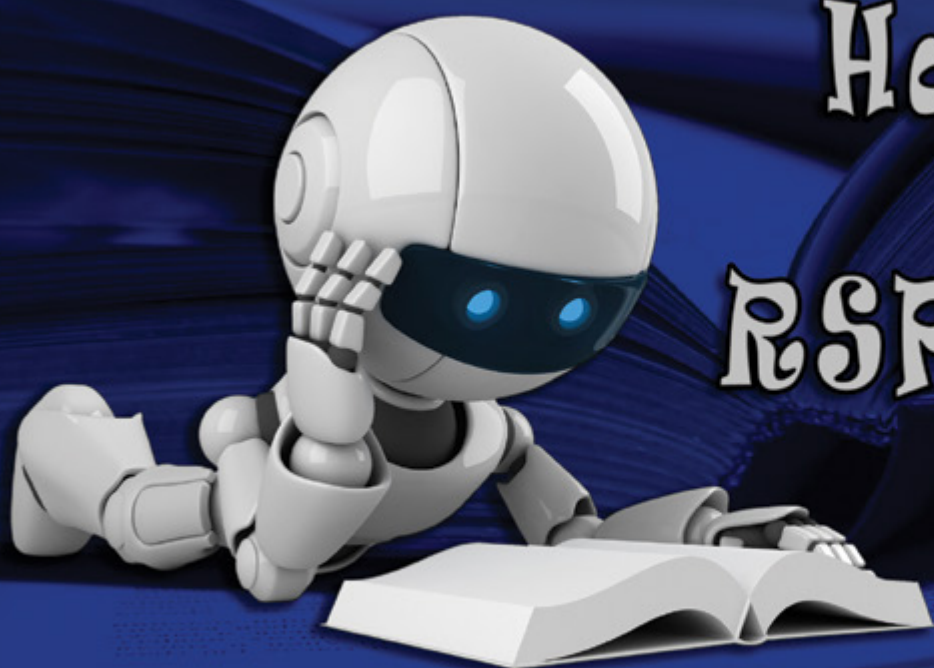
AGENCIJA ZA
MOBILNOST I
PROGRAME EU

Funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

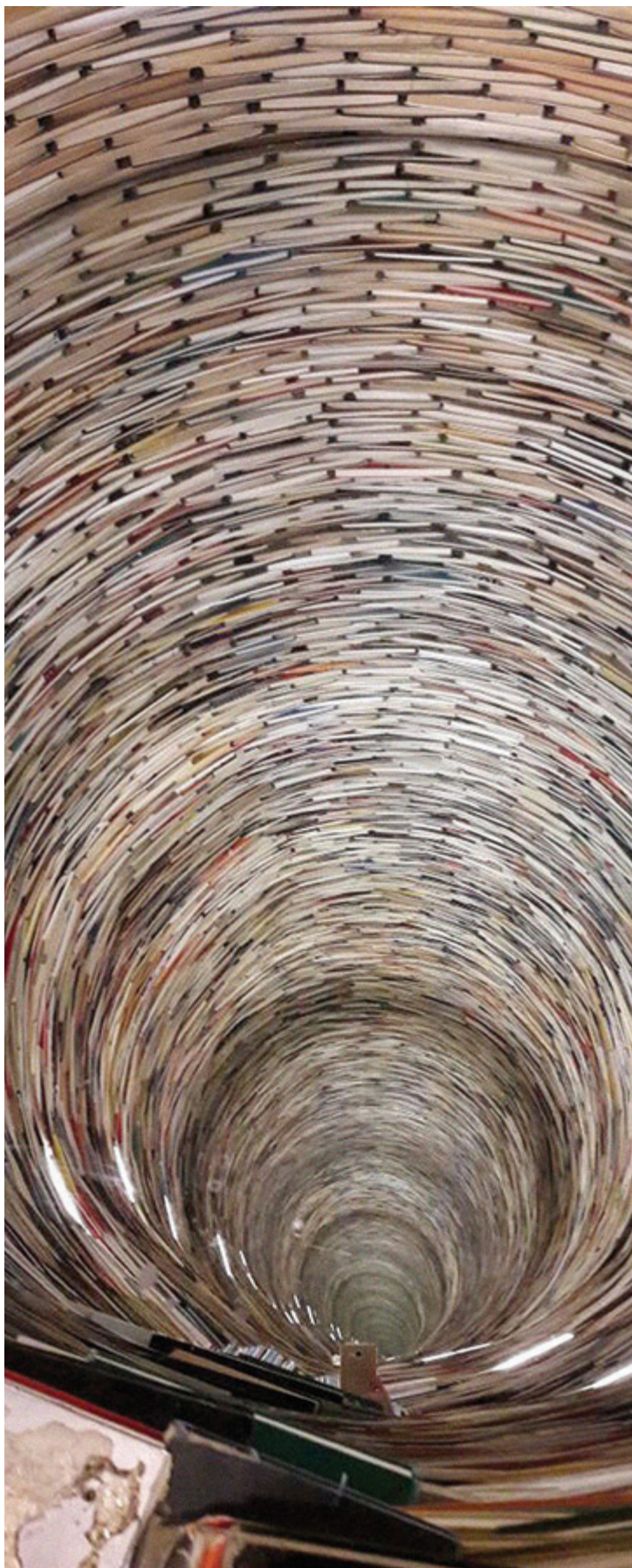
ERASMUS+ PRIRUČNIK ZA NEODLUČNE, POSRNULE I LOŠE ČITATELJE

Milijuni djece diljem Europe započinju svoje srednjoškolsko obrazovanje osposobljeni za čitanje, ali ne i dovoljno osposobljeni za napredak i ispunjavanje školskih obveza očekivanim, standardnim tempom. Čitateljska pismenost je bitan dio ljudskoga prava na obrazovanje. Pravo na čitateljsku pismenost učeničke populacije u dobi od 15. do 18. godine, pretpostavljeno ovim projektom, prevodimo u pravo na potporu učeničkoj čitateljskoj pismenosti. Nikoga tko se bori s pismenosti, ne treba pustiti da se bori sam. Obraćajući se ciljanim potrebama ove učeničke populacije, *Erasmus+ Priručnik za neodlučne, posrnule i loše čitatelje* ima za cilj poboljšati njihove čitateljske vještine, pomažući im pri tom u prevladavanju nedostatka povjerenja u vlastite sposobnosti, kao i izostanka osobne motivacije.

Handbook 4 RSP readers

Ova publikacija odražava isključivo stajalište autora publikacije i Komisija se ne može smatrati odgovornom prilikom uporabe informacija koje se u njoj nalaze!

NOVI PROSTOR ZA KOMUNIKACIJU

Međunarodna, istraživanja, inicijative, studije, EU projekti i izvješća posvećena ovom problemu (PIRLS, 2006., PISA 2009., ADORE, 2009.; Eurydice 2011.; HLGEL, 2012.) predlažu definiciju *struggling readers* referirajući pri tom na čitateljsku skupinu adolescenata u dobi od 15. do 18. godine koja ne ispunjava očekivanja postavljena na razini akademske pismenosti. To nikako ne znači isto što i nepismenost. *Neodlučni, posrnuli i loši čitatelji* u stanju su čitati, ali ne i na očekivanoj, kompleksnoj razini. "Većina njih nije razvila stabilan samopotvrđujući čitateljski koncept. Njihovo čitanje ometaju prepreke koje ne mogu prevladati sami. Oni trebaju pomoć stručnjaka, a posebno pomoć profesionalnih učitelja." (ADORE, 2009)

NLP - HETEROGENA SKUPINA ČITATELJA

Izlaskom iz osnovne škole za adolescente nastupa radikalna smjena. Napuštajući svijet priča oni ulaze u svijet udžbenika. Za mnoge mlade to je faza u kojoj čitanje traži akademski, natjecateljski red i trenutak kada proces čitanja gubi svoj užitek. Dobar dio njih, od kojih su mnogi kao mlađi uživali u čitanju, uskoro vide sebe kao *ne-čitača* odvojenog od pismenosti, pa tako i od većine drugih školskih obveza i uspjeha.

Imajući na umu da su NPL čitatelji heterogena skupina (ni jedna nastavna strategija ne djeluje na njih jedinstveno) ovaj projekt nudi mješavinu nastavnih strategija primjerenih razini njihove kompetencije, na način od kojeg oni mogu imati koristi. Nakon što učenici shvate da imaju svoju ulogu u obrazovnom procesu i steknu samopotvrđujući osjećaj, manje je vjerojatno da će nastaviti odustajati, a izglednije da će postati spremni razvijati svoje vještine, usprkos poteškoćama.

SVJESNO I STRATEŠKO ČITANJE

Strategije i prakse za rješavanje teškoće čitanja rijetko se dotiču Nastavnih planova i programa. Nastavni planovi proizvedeni u sklopu ovoga projektnoga paketa predložiti će model postupnoga prijelaza iz kanonske i akademske pismenosti preko drugih predmetnih područja, u različitim vrstama medija, prvenstveno kroz ITC alate, kako bi se zadovoljile stvarne potrebe NPL čitatelja.

Prepoznavši potrebu za eksplicitnim uputama i obrazovnom podrškom usmjerenom na razvoj strategija za poticanje čitanja, zajedno s psihološkom podrškom za izgradnju motivacije i samopouzdanja, potrebe ove čitateljske populacije jasno su identificirane. Kroz metodologiju metakognitivnog pristupa, koja učenicima pruža alate za razumijevanje i proučavanje pisanih tekstova, kroz inventivne motivacijske aktivnosti, izdvajajući pritom najbolje prakse i metode, u prvoj su se godini provođenja projektnih aktivnosti jasno definirali i učinkoviti načini za uspješno promicanje čitanja kod *NPL čitatelja*. Otvoren je novi prostor za komunikaciju s književnim tekstovima kao i prostor za razvoj samoregulacijskih kapaciteta čime, u konačnici, čitanje ove učeničke populacije postaje svjesno i strateško.

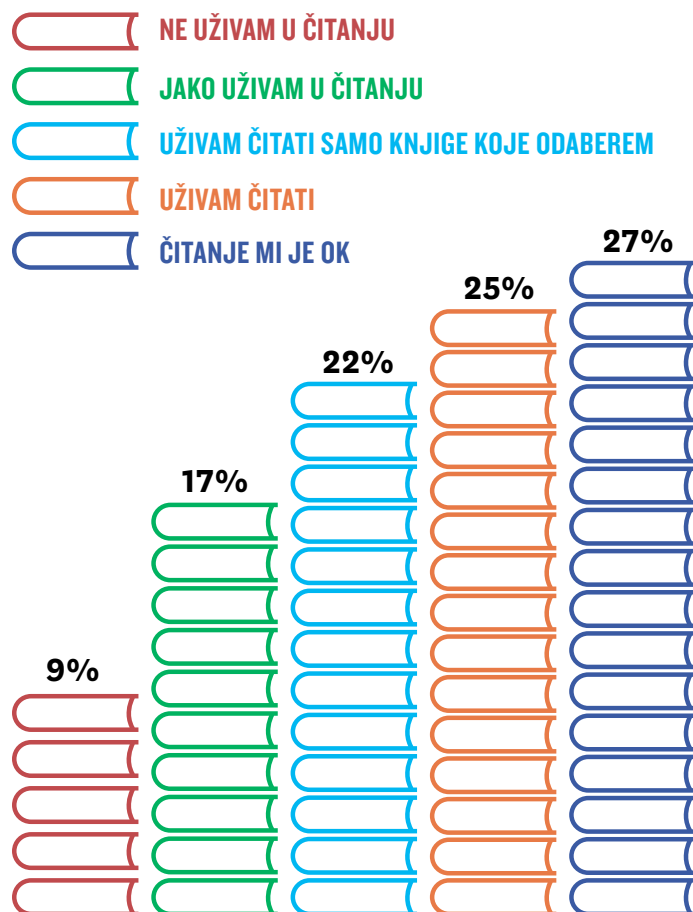
PROJEKTNE AKTIVNOSTI

ANKETA O ČITATELJSKIM NAVIKAMA

Projektne partneri prvi put su se sastali na *Kick-off* sastanku u X. gimnaziji "Ivan Supek" u Zagrebu, 24. listopada 2016. Međusobno upoznavanje i razmjena ideja rezultirali su detaljnim planom svih predstojećih dvogodišnjih projektnih aktivnosti kao i koracima potrebnim za ostvarenje zadanih projektnih rezultata. Pregledali smo metode, ciljeve, politike i strategije koje se trenutno provode u partnerskim zemljama i utvrdili stanje čitateljske pismenosti ciljne populacije *neodlučnih, posrnulih i loših čitatelja*. Partnerske zemlje oformile su radne skupine i provele anketu unutar koje su, odgovarajući na raznovrsna pitanja, učenici dali vrijedne informacije o razvijenosti osobnih čitateljskih navika, vremenu koje posvećuju čitanju, tipu literature koju osobno odabiru, razlozima zbog kojih ne čitaju više, ulaznim točkama čitanja (e:knjige, časopisi, tiskana izdanja...), odnosu prema tekstovima iz područja lektirnih naslova/kanonske literature, motivaciji za čitanje, procjeni sebe kao (ne)čitatelja. Anketa se provodila tijekom studenog i prosinca 2016. godine, a obuhvatila je 8131 učenika srednjih škola u Slovačkoj, Češkoj, Italiji i Hrvatskoj.

Uzimajući u obzir jedan od važnih anketnih pokazatelja koji za glavni demotivirajući faktor kod NPL čitatelja navodi nedostatak interesa za čitanjem školskih materijala („Kanon-sku literaturu i zadane književne tekstove mnogi učenici ne drže relevantnima za osobne interese i živote“), izbor motivacijskih tekstova glavninom se prepustio učenicima. Odbir je obuhvatio različite teme poput: tinejdžerskih problema, odrastanja mladih u drugačijim društvima i kulturama, teme iz omiljenog im žanra znanstvene fantastike i fantasy književnosti, multikulturalnost, uključivost, migrantsku situaciju, ali i kanonska književna djela.

KOLIKO UŽIVATE U ČITANJU?

Kick-off sastanak

ITALIJA

PREDSTAVLJANJE PROJEKTA NA TESOL SEMINARU

Talijanska škola Liceo Scientifico Statale Seguenza je službeno mjesto održavanja nastave TESOL u okviru koje se već dugi niz godina održavaju tečajevi za nastavnike engleskog jezika. 30. studenoga, 2016. godine održan je seminar kojim se naglasila važnost širenja i utjecaja europskih projekata u okviru Erasmus + programa.

Talijanske projektne partnerice, Maria Cristina Lento i Maria Landi svoje su izlaganje usmjerile na detaljno predstavljanje našeg Erasmus+ *Priručnika*. Naglasile su značaj i ulogu strateškog partnerstva i suradnje četiriju europskih zemalja (Hrvatska, Češka, Italija, Slovačka) u ostvarenju projektnih ciljeva, unaprijeđenju razmjene dobrih praksi i intelektualnih rezultata te osnaživanju međunarodne suradnje.

UPOZNAJ KNJIŽEVNICU!

22. veljače 2017. učenici Liceo Scientifico Statale Seguenza susreli su se s književnicom Silvanom La Spinom kako bi razgovarali o njezinu najnovijem romanu *L'uomo che veniva da Messina*. U razgovoru s autoricom upijali su njeine stavove o čitanju, procesu pisanja i užitku stvaralačkog procesa. Roman je zbog realnog prikaza nepredvidivosti životnog puta pobudio poseban interes talijanskih učenika.

18. svibnja 2017., 500 učenika srednjih škola sastalo se s **Daciom Maraini**, uspješnom spisateljicom i dobitnicom mnogih književnih nagrada. Kada spisateljicu Maraini, kći sicilijanske princeze, svrstavaju u feminističku literaturu i sama autorica s osmijehom ističe da je feministica zato što je uvijek na strani žena. Gospođa Maraini je odgovarala na pitanja učenika, ohrabrujući ih na čitanje ističući ljepotu svijeta kreativnog pisanja. U velikoj dvorani Sveučilišta u Messini događaju je uz učenike nazočila i ravnateljica Letera Leonardi, gradonačelnik Messine, prof. Renato Accorinti i brojni drugi gosti. "Nikada nećete biti bliže stupnju pisanja ne budete li čitatelji češće nego prije", povjerila je Maraini učenicima.

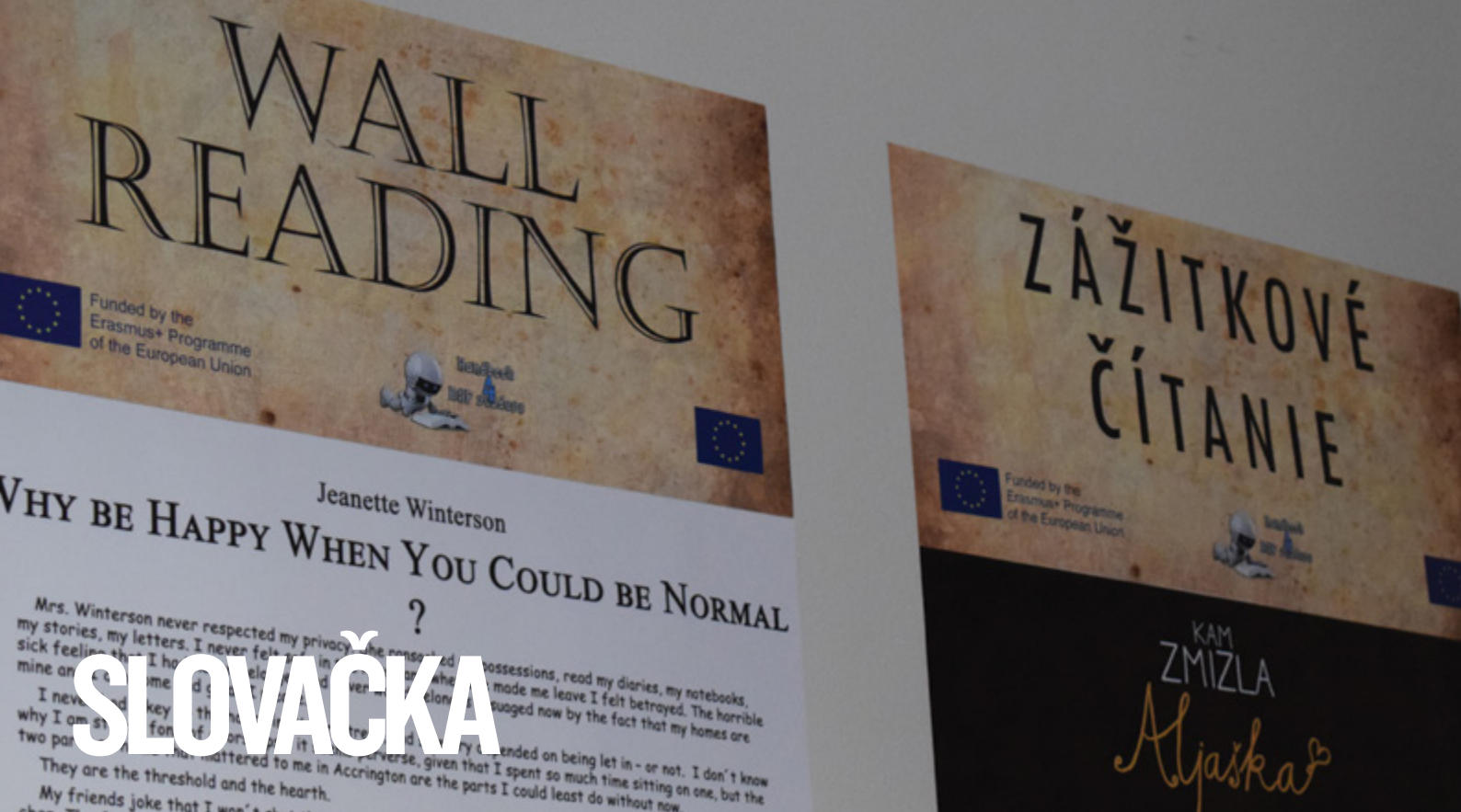
L'uomo che veniva da Messina - naslovnica

ČITANJE ZA ZABAVU

Učenici Liceo Scientifica, zajedno s učenicima drugih mjesnih škola, sudjelovali su u projektu regionalne knjižnice u Messini. Svaka škola je dobila zadatak razvijanja projekta o jednom sicilijanskom gradu. Učenici su 15. ožujka 2017. godine, otišli su u mjesnu knjižnicu sprovedi istraživanja na zadanu temu. Snimili su turistički put o skrivenom blagu Catanie. Ovaj je itinerer objavljen je na blogu mjesne knjižnice u Messini.

Inspiriran idejama slovačkog partnera, Liceo Seguenza se odlučio pridružiti blogu Bookworm Readers iz čega su proistekle i buduće aktivnosti. Primjerice, ČITANJE ZA ZABAVU (*Reading for fun* - <https://drive.google.com/drive/folder/s/oB2Kz6a-WoPt8YWJOblQbXdJYUo>)

SLOVAČKA

GIMNAZIJA PAVLA JOZEFA ŠAFÁRIKA ZA UČENIKE JE ORGANIZIRALA ČAJANKU

15. prosinca 2016. godine učenici su imali priliku sudjelovati u čitateljskoj čajanci koju su organizirale profesorice Eva Szanyiová i Lýdia Kalinová. Ovaj jedinstveni dvojezični književni dan bio je posvećen posebnoj knjizi: *The Book Thief* autora Markusa Zusaka. Dan su započeli čitanjem dijelova knjige na glas. Aktivnost je završena živahnim raspravom na kraju koje su učenici uspoređivali pročitane ulomke s filmskom adaptacijom Zusakova djela. Baš kao na čajanci, sve se odvijalo u ugodnoj atmosferi, uz čaj i kekse!

BOOKWORM READERS

Učenici profesorice Eve Szanyiove iz slovačke gimnazije **Pavla Jozefa Šafárika** pokrenuli su blog naziva *Bookworm Readers* gdje svi mogu objavljivati članke o knjigama koje su pročitali. Učenici tako na blogu raspravljaju i analiziraju priče, iznose svoja mišljenja o djelu ili ulomcima, zastupaju svoja gledišta.

Zbog čega biste se trebali pridružiti blogu? Ako vas je knjiga koju ste upravo pročitali ostavila bez daha i željeli biste je preporučiti vašim prijateljima, javite im!

Postoji li knjiga koja je na vas izvršila ogroman utjecaj! Ne možete je zaboraviti i neprestano o njoj razmišljate, podijelite svoja razmišljanja s nama!

Možete nam dati samo kratak nagovještaj teme. Ne otkrivajte cijelu priču. Privucite naše blogere samo s osjećajima koje ste proživjeli čitajući svoj omiljeni književni tekst.

Motivirajte nas!

ZIDNO ČITANJE

U prosincu 2016. slovačka gimnazija Pavla Jozefa Šafárika pokrenula je natjecanje *Zidno čitanje (Wall reading)*. Natjecanje se odvijalo u tri kruga, zaključno s travnjem 2017. Zidovi škole bili su ispunjeni posterima s isječcima književnih djela na slovačkom i engleskom jeziku. Oni učenici koji su se željeli uključiti u ovu projektnu aktivnost, čitali su tek-

stove s plakata, a potom odgovarali na pitanja objavljena na školskim web-stranicama. Pobjednik natjecanja osvojio je fantastičnu nagradu: e-čitač! Škola je ovom aktivnošću privukla čitatelje svih razina. Izvrsne, i one kojima nedostaju vrijeme, volja ili dobro razvijene čitateljske vještine. Svi koje su uspjeli zainteresirati, zastali su, i nekako prirodno, dopustili sebi da ih književni tekst *uvuče u zid*.

DAN OBOJENE PJESME

U Slovačkoj se ne čita samo uz kolače i čaj. Nastavnici suza učenike organizirali *Dan obojene pjesme (Painted poem day)*. Radeći u skupinama učenici su na kraju za svaku pjesmu izradili i plakat. Njima su izrazili značenja simbola i ideja proisteklih iz zadanih pjesama. Interpretacije su bile neočekivane, uzbudljive i velik uspjeh!

HRVATSKA

UČENICI X. GIMNAZIJE „IVAN SUPEK“ SUDJELOVALI SU U NIZU KNJIŽEVNIH SUSRETA I UGOSTILI NJIMA DRAGE AUTORE

S Oljom Savičević Ivančević, autoricom romana *Pjevač u noći* 17. veljače 2017. bili smo u DK Gavella. Roman *Pjevač u noći* je zauzeo važno mjesto unutar našega projekta. Odabrane su tekstove učenici procijenili visoko motivirajućima, a projektna radna grupa je na temelju njih izradila i cjelokupan novi metodološki pristup za rad s NPL čitateljima. Izdvojeni tekstovi iz *Pjevača u noći* već obilaze partnerske zemlje Slovačku, Italiju i Češku i na njima se provode aktivnosti pilotiranja.

Učenici X. gimnazije, Roko Parlov, Mia Karolyi i Leon Tomljanović imali su priliku ugostiti književnika Kristijana Novaka, autora nagrađivanog romana *Ciganin*, ali najljepši. Malo je reći da je Novak zvijezda našega projekta. Nagovaramo ga i na sudjelovanje u međunarodnom Webinaru koji će biti jedna od naših završnih projektnih diseminacijskih aktivnosti.

Učenici X. gimnazije, Roko Parlov, Mia Karolyi i Leon Tomljanović imali su priliku ugostiti književnika Kristijana Novaka

Kristijan Novak s učenicom Mijom Karolyi i Jelenom Crnek, voditeljicom projekta

TERENSKO PRIKUPLJANJE PODATAKA

SURADNJA S DRUGIM ŠKOLAMA

Izražavajući zadovoljstvo postignutim rezultatima i uspješno provedenom O2.A2 aktivnosti (travanj, 2017.) unutar Erasmus+ projekta Priručnik za neodlučne, posrnuće i loše čitatelje, ovim putem se želimo zahvaliti za izniman trud i zavidni entuzijazam koji su učenici i njihovi profesori iz: Prve gimnazije Varaždin, Gimnazije Josipa Slavenkog, Čakovec, Srednje škole Čakovec, Gospodarske škole Čakovec, Srednje škole Prelog, II. gimnazije, Split, 1. gimnazije, Zagreb i Gimnazije Sesvete zajedno sa svojim profesoricama Vedranom Močnik, Tatjanom Ruža, Željkom Ivančok Varga, Vesnom Prepelić Đuričković, Monikom Perčić, Zlatkom Grahovec Soldat, Draženkom Čuturom i profesorima Borisom Škifićem i Ivanom Janjićem, uložili u fazu (O2.A2) terenskog prikupljanja podataka. Radujemo se nastavku suradnje sa školama učesnicama u predstojećem projektnom razdoblju implementacije projektnih rezultata.

Ova je projektna aktivnost bila primarno posvećena propitivanju učeničkih problema u procesima čitanja unutar redovitih nastavnih procesa. U svim suradničkim školama, učenici su pokazali veliko zanimanje za sudjelovanje u otvorenom razgovoru o svojim čitateljskim navikama i interesima, zašto ne vole čitati kao i o teškoćama s kojima se u tom procesu susreću.

Učenici Srednje škole Čakovec

Profesor i književnik Boris Škifić i učenici II. gimnazije u Splitu

Viša savjetnica Mirela Barbaroša Šikić s profesoricama Vedranom Močnik, Tatjanom Ruža, Željkom Ivančok Varga, Vesnom Prepelić Đuričković, Monikom Perčić i Zlatkom Grahovec Soldat u Prvoj gimnaziji Varaždin

Profesor prof. Ivan Janjić s učenicima 1. gimnazije, Zagreb

Zaključci proistekli iz razgovora s učenicima i njihovim nastavnicima, zaokružuju naše terensko istraživanje i u smislu preporuka ističu sljedeće aktivnosti kao visokomotivirajuće u radu s NPL čitateljima:

1. Kontinuiran i sustavan razgovor s učenicima o njihovoj čitateljskoj praksi te o pojedinačnim poteškoćama.
2. Provođenje nastavnih aktivnosti na tekstovima koje su studenati samostalno odabrali.
3. Rad na kraćim, suvremenim tekstovima koji zrcale teme i jezik relevantan za učeniku dob i područja interesa.
4. Rad na kraćim tekstovima iz raznorodnih žanrova.
5. Potpora i korelacija s popratnim materijalima koji referiraju na tekstove koji se čitaju (filmovi, stripovi, kompjutorske igrice etc.).
6. Davanje povratnih informacija učenicima, o stupnju njihova napretka kao i alatima za moguće rješavanje poteškoća u skladu s individualiziranim planom aktivnosti.
7. Uključivanje aktivnosti koje ciljano upućuju na podizanje svijesti o značaju čitateljskih kompetencija za buduće obrazovanje, punovrijedan život te pozitivno oblikovanu radnu budućnost.

Svi sudionici ove aktivnosti su jedinstvena mišljenja da je na školskim razinama potrebno sprovesti:

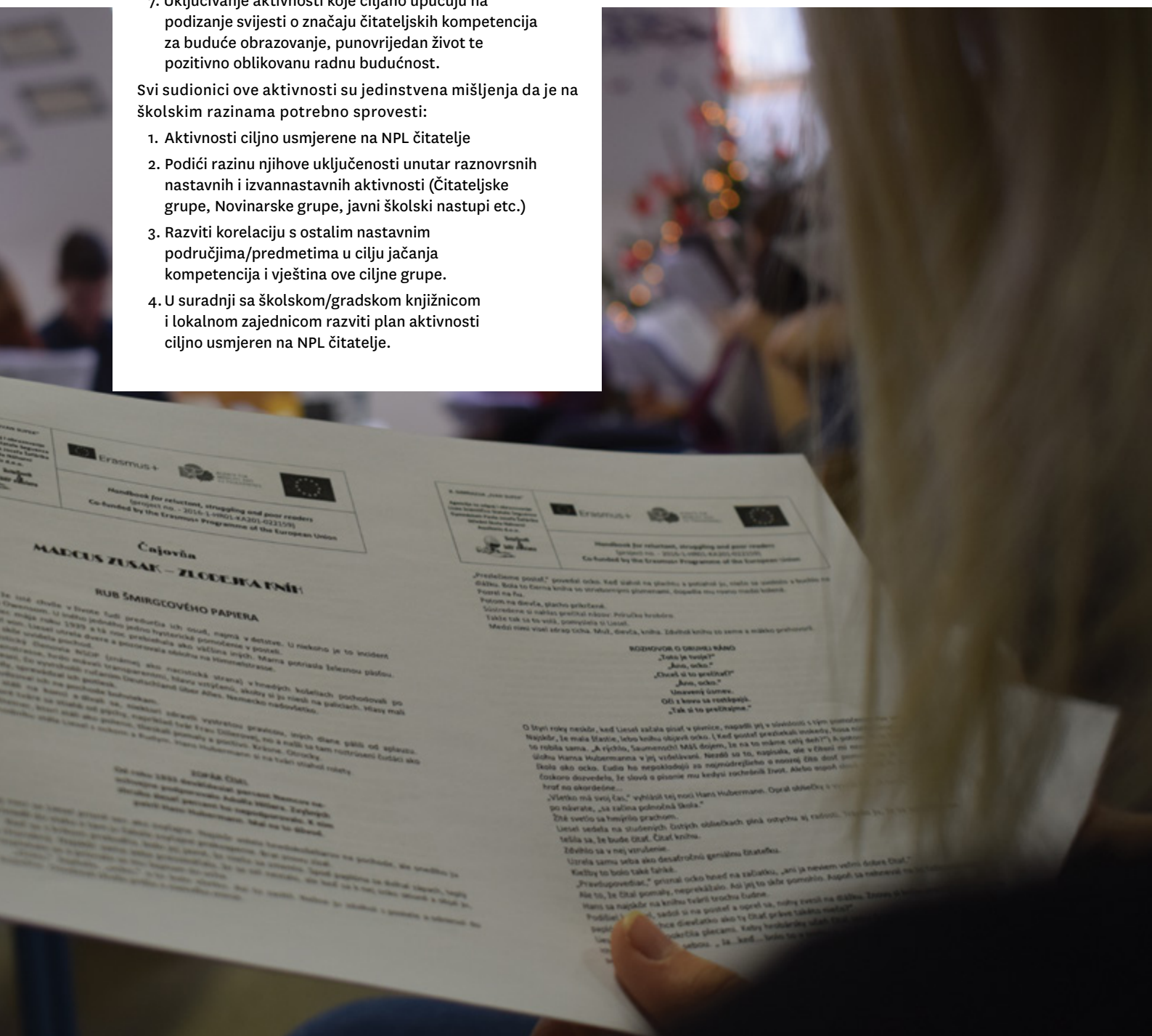
1. Aktivnosti ciljano usmjerene na NPL čitatelje
2. Podići razinu njihove uključenosti unutar raznovrsnih nastavnih i izvannastavnih aktivnosti (Čitateljske grupe, Novinarske grupe, javni školski nastupi etc.)
3. Razviti korelaciju s ostalim nastavnim područjima/predmetima u cilju jačanja kompetencija i vještina ove ciljane grupe.
4. U suradnji sa školskom/gradskom knjižnicom i lokalnom zajednicom razviti plan aktivnosti ciljano usmjeren na NPL čitatelje.

JAČANJE NASTAVNIČKIH KOMPETENCIJA - STRUČNA POTPORA

Jedan od projektnih ciljeva je podizanje razine kvalitete nastave i učenja kroz inovativne metode za koje se drži da će u konačnici utjecati i na promjenu čitateljske paradigme. Inicijativa pokrenuta ovim projektom pomoći će srednjoškolskim nastavnicima, knjižničarima, stručnim službama kao i nastavničkim edukatorima školskoga osoblja u razvoju onih vještina potrebnih za podršku pri rješavanju čitateljskih ne-daća ove ciljane skupine.

Moodle platforma (LMS), poduprta odgovarajućim nastavnim sredstava i izvorima (tekstovi, video, linkovi na web stranicama, aktivnosti studenata, kao i testovi za procjenu) pomoći će nastavnicima uvesti održivi razvoj u učionice.

U suradnji s Agencijom za odgoj i obrazovanje, tijekom 2018. godine organizirat će se seminari za nastavnike, na kojima će se pokazati i razmotriti primjeri dobre prakse u radu s NPL čitateljima.

STRUČNI SKUPOVI

STRUČNI SKUP U GOSPIĆU ZA PROFESORE ENGLSKOGA JEZIKA; GIMNAZIJA GOSPIĆ

5. travnja 2017. je u Gimnaziji Gospić održan Stručni skup za profesore Engleskoga jezika u osnovnim i srednjim školama. Tom je prilikom članica projektne radne skupine, prof. savjetnica Cvjetanka Božanić uz okviru predavanja o *Neodlučnim, posrnulim i lošim čitateljima* kolegama sustručnjacima iz Ličko-senjske županije predstavila projekt, njegove dosadašnje rezultate, a ujedno prikupila i podatke za O2.A2 - terensko istraživanje. Profesori su iskazali interes za implementaciju projektnih rezultata u buduću nastavnu praksu jer se i sami svakodnevno susreću s problematikom zapuštene čitateljske pismenosti.

STRUČNI SKUP UČITELJA I NASTAVNIKA HRVATSKOGA JEZIKA - "TEKSTOVI SUVREMENE KNJIŽEVNOSTI IZMEĐU KONTEKSTA I UČENJA"

9. siječnja 2017. godine u Prirodoslovnoj školi Vladimira Preloga u Zagrebu, održan je Stručni skup učitelja i nastavnika Hrvatskoga jezika na temu "Tekstovi suvremene književnosti između konteksta i učenja".

Jelena Crnek je upoznala sudionike s definicijom NPL čitatelja, dotadašnjim rezultatima projekta, kao i planovima unutar nadolazećeg razdoblja. Ovom je prilikom naglasila da će projektna inicijativa i njezini rezultati uvelike pomoći nastavnicima srednjih škola, knjižničarima i stručnim službama u razvoju onih vještina nužno potrebnih za podršku NPL čitateljima.

Stručni skup u Gospiću

Susret s voditeljem Županijskog registra za javne i školske knjižnice u Splitsko-dalmatinskoj županiji

Tomislav Stančić, voditelj Županijskog registra za javne i školske knjižnice u Splitsko-dalmatinskoj županiji ugostio je naš Erasmus+ projekt u siječnju 2017. godine.

STRUČNI SKUP U SINJU – MEDIJSKA PISMENOST

6-8.7.2017. je u Sinju održan Državni Stručni skup namijenjen učiteljima i nastavnicima Hrvatskoga jezika.

Skupu je prisustvovalo 300 polaznika. Sudionici Skupa su slušali izlaganja o problematici medijske pismenosti u Hrvatskoj i mogućnostima uključivanja medijske kulture u osnovnoškolske i srednjoškolske kurikule. Jelena Crnek je ovom prilikom održala predavanje unutar kojeg je sudionike upoznala s Erasmus+ projektom *Priručnik za neodlučne, posrnule i loše čitatelje*, njegovim dosadašnjim postignućima kao i s budućim aktivnostima u nadolazećem projektnom ciklusu.

Knjižnice su nezaobilazna čitateljska točka i njihova je uloga u poticanju mladih čitatelja neupitna. Suradnjom s Gradskim knjižnicama Marka Marulića u Splitu osnažit će se provedba projektnih prioriteta i zadaća te omogućiti širenje njegovih rezultata i u drugim županijama.

REPUBLIKA ČEŠKA

DRAMSKE RADIONICE U STŘEDNÍ ŠKOLA NÁHORNÍ

Učenci iz Náhorný srednje škole često zagrijavaju um i tijelo na dramskim radionicama.

Srednja škola Náhorní započela novo školsko natjecanje. 2017 su tako osmislili novi školski natječaj pod nazivom: Pjevaj tu pjesmu! ... na češkom!!! Svaki mjesec odaberu pjesmu na engleskom, a zatim je, prema zadanim kriterijima i na zabavan način interpretiraju na svom jeziku. Na kraju mjeseca najbolji se radovi nagrađuju i prikazuju na školskom panou. Učenci iz Stredni škola Nahorni organizirali su dramsku večer u praškom Kamen teatru. Dramska grupa škole izvela je performans Project Billy, nakon kojeg su učenci čitali svoje radove nastale na satima kreativnog pisanja tijekom školske godine.

PRAŠKI KAMPUS

Pražki kampus jedna je od najznačajnijih aktivnosti (*Learning Teaching and Training Activity*) Erasmus+ H4RSP projekta. Kampus se održavao u Pragu od 7. do 16. svibnja 2017. godine. Škole partnerskih zemalja odabrale su ukupno 22 učenika, u dobi od 15 do 18 godina koji su, zajedno sa svojim mentorima, u okviru pojedinačnih radionica radili na motivacijskim pričama odabranima za implementaciju ove projektne aktivnosti. Izbor učenika obuhvatio je i učenike migrantskog podrijetla, a odabir ponuđenih literarnih tekstova korespondirao je i s ovim projektним ciljem.

TURA DOBRODOŠLICE

8. svibnja, 2017. učenici i njihovi profesori-mentori iz četiriju partnerskih zemalja su se sastali u Náhorní High. Ravnateljica Hana Pavelková, Pavlína Vočková, koordinatorka Erasmus+ projekata i Jan Pytel, pisac i profesor češkog i engleskog jezika toplo su nas pozdravili i povelu u obilazak škole.

Prvi dan Kampusu započeo je češkom radionicom Book illustration workshop tijekom koje su učenici razgovarali o najznačajnijim nacionalnim piscima zemalja sudionica kao

Performans Project Billy

Dobrodošlica u Náhorní High

i o njihovom doprinosu nacionalnim književnostima. Učenici su odabrali po jednog pisca i izradili plakate-predloške za buduće naslovnice književnih djela odabranih autora. Po završetku radionice učenici su prezentirali svoje plakate i upoznali sudionike s odabranim piscima.

TAJNE STAROGA PRAGA

Popodne je bilo rezervirano za interaktivni obilazak Praga. Obilazeći znamenitosti stare gradske jezgre studenti su podijeljeni u grupe. Sljedeći zadane tragove, pronalazili su povijesna mjesta u središtu grada. Učenici i nastavnici zajedno su uživali u aktivnostima učeći na zabavan način o povijesti Praga. Kako bi šetnju učinili zanimljivom, učenici su dobili pomalo otkačene zadatke: fotografirati svaku znamenitost, kupiti ili fotografirati najbizarniji suvenir kojeg su pronašli tijekom obilaska, fotografirati lokaciju koja im se najviše sviđala i označiti zadane znamenitosti na svojim kartama. Bilo je živo i veselo, s puno jurnjave i pozitivnog natjecateljskog duha!

AVANTURA!

Drugi dan praškog kampusa bio je posvećen hrvatskim radionicama. Profesorica Cvjetanka Božanić je za učenike organizirala pravo suđenje! Kroz aktivnost Prose court i ulomak iz romana The Great Gatsby, Scotta Fitzgeralda, svaka grupa učenika trebala je argumentirati zašto je lik kojeg su dobili u zadatak odgovoran za Gatsbyjevu smrt. Na kraju ove radionice otvorile su se brojne perspektive. Primjerice, sudionici su mogli osmisliti sasvim drugačiji kraj romana. Kako pravi ubojica nije otkriven, učenici su bili dodatno motivirani na čitanje romana u cijelosti.

Radionica profesorice Jelene Crnek se upustila u omiljeno učeničko literarno područje fantasy žanra. Koristeći se klasikom Gospodar prstenova, kroz aktivnost naziva The Hero's Journey, pokazala je učenicima kako je lako stvoriti vlastitu fantasy priču uporabom jednostavne cirkularne sheme. Probudeni kreativni potencijal u konačnici je iznje-

drio posve neočekivane i originalne fantasy konstrukcije. Uostalom, zašto se i sami ne biste upustili u avanturu? Naпишите svoju fantasy priču!

POVRATAK KRALJA

U drugom dijelu ove aktivnosti učenici su na kratkom tekstu iz antologijskoga djela Gospodar prstenova - Povratak kralja, korištenjem strukturnog dijagrama u tekstu pronalazili standardne elemente fantasy priče prepoznajući pri tom: postavke fantasy svijeta, glavne likove unutar njihovih standardiziranih funkcija, ključni sukob, a konačni je zadatak bio opisati i distribuirati 5 stupnjeva radnje prema predloženom dijagramu. Na kraju hrvatskih radionica studentima je ponuđen izvrstan dokumentarni film, dio Erasmus + projekta Svjetionici i postaje: Putovanje u Ithacu - Rakova djeca (<https://www.youtube.com/watch?v=K3mf6TCLV-k>).

LOV NA KNJIGU

Trećega dana održane su slovačke radionice. Vodile su ih profesorice Eva Szanyiová i Tatiana Chocholová. Učenici su postali pravi detektivi. Aktivnost Lov na knjigu (Book hunt) od učenika je tražila da pronađu određenu knjigu u knjižnici navodeći se tragovima postavljenim u druge knjige. Kada su konačno pronašli I'll give you the sun sljedeći zadatak je bio osmisliti razgovor između glavnih likova iz ovoga književnog djela. Uslijedila je aktivnost - Pantomime a story. Učenici bi izdvojili dio teksta, a potom bi ulomak pantomimom prikazivali kolegama. Treća aktivnost, nazvana prema pripovijetki Isaaca Asimova The fun they had, dala je sudionicima priliku da, osim što su bili detektivi i pantomimičari, postanu i strip-ilustratori! Zamijenili su glavni lik iz književnoga djela The fun they had izmišljenim likom i ilustrirali njegove zgode i nezgode u kratkom stripu.

Učenici u interaktivnom obilasku Praga

RASTEZANJE IMAGINACIJE

Četvrti dan započeo je češkom dramskom radionicom Rastezanje imaginacije (Stretching the Imagination). U prvom njezinom dijelu naziva Odlazeći od kuće (Leaving home), podijeljeni u grupe, učenici su se pokušali dogovoriti koji član mora istupiti iz pojedine grupe. Malo po malo, većina je postajala manjina, a učenici su propitujući svoje osjećaje osvijestili međusobne različitosti i nužnost razvijanja međusobne tolerancije. U drugom dijelu aktivnosti – Odlasci (Departures) učenici su čitali istoimenu priču autora i voditelja radionice Jana Pytela, opisivali glavne likove i pisali dnevnik izmišljene osobe koja proživljava važan povijesni trenutak iz priče. U ranopopodnevnim satima učenici i profesori su uživali u organiziranom obilasku praške Gradske knjižnice koja je bila domaćin svih aktivnosti našega praškog kampusa.

POSJET VELEPOSLANSTVU REPUBLIKE HRVATSKE U PRAGU

Istoga dana učenici X. gimnazije „Ivan Supek“, zajedno s njihovim profesoricama Cvjetankom Božanić i Jelenom Crnek odazvali su se ljubaznom pozivu i posjetili Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Pragu. Primila nas je opunomoćena Veleposlanica, gospođa Ines Troha i Ministar savjetnik, gospodin Belanić Boris. Atmosfera je bila više nego srdačna, a zadržali smo se izvan pristojnih granica prekrdašivši sve diplomatske protokole o duljini takvih posjeta. Ines i Borise, hvala Vam na prijemu! Bilo je divno!

MEMORY GAME ZA LEKTIRU?! MOŽE, AKO NAS PITATE!

Petoga dana, profesorice Maria Landi i Maria Christina Lento su unutar talijanskih radionica primjenjivale raznovrsne metode usmjerene buđenju zadovoljstva unutar čitateljskog procesa. U prvoj aktivnosti Memory game: Bums on the outside, libraries inside zadatak učenika je bio upamtiti nekoliko rečenica iz ponuđenog ulomka književnoga djela Fahrenheit 451 Raya Bradburyja. Naredna je aktivnost učenike pretvorila u prave stručnjake za izvanzemalje! Pisao se izmišljeni intervju s izvanzemalcima, a kasnije se on i odglumio pred kolegama. Za aktivnost So many faces in one story-Cubing profesorice su pripremile ulomke knjige The diaries of Adam and Eve Marka Twaina obrađujući ih pomoću tri kocke na čije stranice su sadržavale zadatke vezane uz ulomak. Učenici bi pročitali ulomak, a potom bacali kocke i prezentirali zadane aktivnosti. Koncept igre, također se koristio i u aktivnosti Reading for fun u kojoj su učenici sudjelovali u zabavnom natjecanju zasnovanom na pitanjima o pročitanom ulomku iz Hansel i Gretel braće Grimm. Gamification of learning je obrazovni pristup primjenjivan unutar ovih radionica. Osnovni principi ovakvog pristupa motiviraju učenike na čitanje korištenjem igara u okruženju za učenje.

POTICANJE EMPATIJE

Češke radionice započele su The Redhead aktivnošću. Cilj joj je bio potaknuti učeničku empatiju spram likova iz stvarnoga života koji bi potencijalno mogli postati i likovi nekih budućih književnih djela. Učenici su u pripremljene dijagrame upisivali važne ljude iz svoga privatnog života. U aktivnosti Of waves and man zadatak učenika bio je pročitati ulomak iz istoimene knjige autora Toma Hadrava, analizirati korišteni jezik i predvidjeti značenje nepoznatih riječi.

Učenici tijekom aktivnosti "Odlazeći od kuće"

Posjet učenika X. gimnazije "Ivan Supek" Veleposlanstvu Republike Hrvatske.

Učenici i mentori nakon talijanskih radionica

Učenici na radionici s književnikom Tomom Hadravom

Učenici Roko Parlov i David Gradišek izrađuju komišku Gundulu

Učenici u Istraživačkoj knjižnici u Olomucu

Potom su učenici mogli maštati - u aktivnosti One entry per person diskutirajući i stvarajući dijaloge o svom dolasku na potpuno drugačiji svijet.

JADRANSKI DAN - ČITANJE NA OTVORENOM

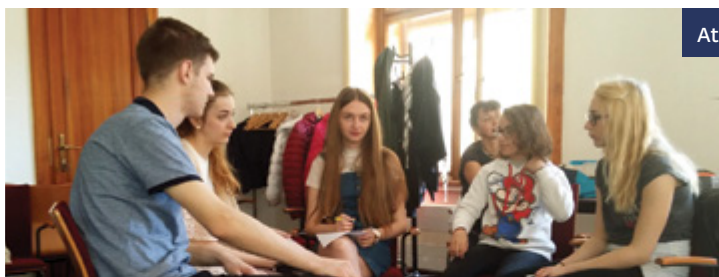
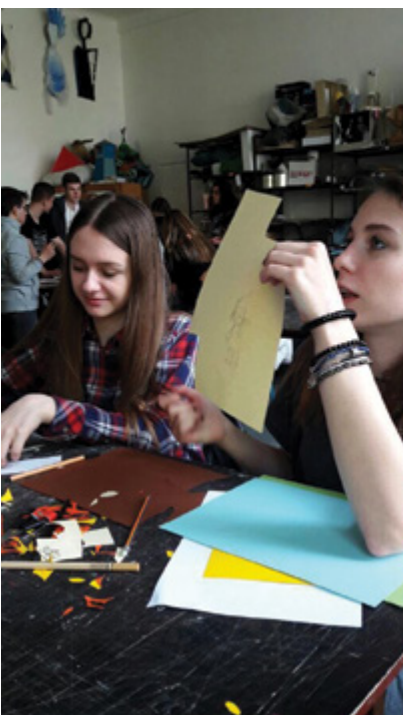
Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Pragu organiziralo je 14. svibnja Adriatic day na rijeci Vltavi. Pozvani na sudjelovanje, iskoristili smo ovaj iznimni događaj i organizirali Čitanje na otvorenom. Učenici su naglas čitali odabrane pjesme nacionalnih autora na materinjem jeziku. Hrvatska se predstavila Barbarom, Ivana Slamniga koju je deklamirao Roko Parlov.

Kako se ništa ne događa slučajno, naši su učenici ovoga dana postali dijelom UNDP-a projekta COAST kojim se njeguje europske, a posebice hrvatska pomorska tradicija i baština.

PUT U OLOMOUC

Zadnjega dana praškog kampusa učenici su s profesorima mentorima posjetili grad Olomouc gdje ih je ugostila Gradska istraživačka knjižnica. Druga je to najstarija i treća najveća knjižnica u Republici Češkoj.

Uživali su u prezentaciji ravnateljice, Kateřine Adamove koja ih je upoznala s bogatom tradicijom knjižnice (osnovana 1566.) i opsežnom zbirkom književnih djela koja broji više od 2 milijuna knjiga.

Atmosfera praških radionica

USPJEH PRAŠKOG KAMPUSA

Aktivnosti praškoga Kampusa rezultirale su mjerljivim pokazateljima o pozitivnom utjecaju na motivaciju za čitanje omogućivši studentima da osvijeste samostalnost i sposobnost kritičkoga mišljenja s krajnjim utjecajem na razvoj samoregulacijskih kapaciteta.

Promjena osobnog čitateljskog koncepta bio je glavni cilj praškoga Kampusa.

Aktivnosti su sudionicima omogućile interakciju podstičući kreativnost i shvaćanje ključnih koncepata ponuđenih motivacijskih tekstova. Također su i osnažile njihove izvedbene autonomije utječući pri tom na poboljšanu sposobnost javnoga nastupa, točno i fluentno čitanje, dekodiranje elemenata i strukture predloženih tekstova, kritičkog čitanja, procjenu i interpretaciju konteksta, motivacije za bolje čitanje u cilju učenja o načinima efikasnijega čitanja, aktivaciju i izmjenu čitateljske perspektive i osobnoga stava u procesu čitanja (estetski vs. prolazni, indiferentni stav, Rosenblatt) i, u konačnici, čitateljski angažman u procesu izgradnje stabilnoga koncepta sebe kao uspješnoga čitatelja. Izravan utjecaj na praške čitatelje može se promatrati i kroz niz provedenih upitnika.

Nakon provedenih radionica, usporedbom inicijalnih i završnih upitnika zaključili smo sljedeće:

- u odnosu na početak radionica, učenička čitateljska motivacija podigla se za 86%
- samopouzdanje za čitanje na glas poraslo je za 40%
- poistojećivanje s likovima i porast empatije veće je za 71 %
- samopouzdanje i autonomno donošenje kritičkoga mišljenja o literarnom tekstu uvećalo se za 43%

Učenici i mentori po završetku praških radionica

SURADNJA SA SRODNIM PROJEKTIMA

ERASMUS+ BOYSREADING

Ivana Batarelo Kokić, izvanredni prof.,
Odsjek za pedagogiju, Filozofski fakultet u Splitu

Povezivanje dviju projektnih inicijativa: Erasmus+ Boysreading (<http://www.boysreading.org>) i *Priručnik za neodlučne posrnule i loše čitatelje*.

Sastanak s voditeljicom projekta Ivanom Batarelo Kokić (Odsjek za pedagogiju, Filozofski fakultet Split) održao se 28. 12. 2016. Dr. Batarelo Kokić je svojim stručnim znanjima s područja psihologije kao i onima vezanim za prethodne Erasmus+ projekte dala neprocjenjiv doprinos u izvedbi prve faze H4RSP – analiza i stručno mišljenje o podacima proisteklim iz anketnih istraživanja u prosincu, 2016. godine.

ČITATE LI KAVANJINA? – 300 GODINA NAKON KAVANJINA

4. siječnja 2017. korake za daljnju suradnju dogovarali smo u sutvanskoj Hrvatskoj Narodnoj knjižnici „Antonio Rendić Ivanović“ na otoku Braču. Ravnatelj knjižnice, gospodin Franjo Mlinac pokazao je izniman interes za širenje rezultata projekta među učeničkom populacijom otoka Brača.

ERASMUS+ LASTTI

SVJETIONICI I POSTAJE:

PUTOVANJE U ITHACU – RAKOVA DJECA

Naši projektni partneri, tvrtka Aquilonis d.o.o. bila je dijelom vrlo uspješnog Erasmus+ projekta Svjetionici i postaje: Putovanje u Ithacu – Rakova djeca U sklopu njega snimljen je i film nastao na iskustvima njegovih sudionika, a koji se obraća aktualnim socijalnim i migracijskim pitanjima. Možete ga pogledati na: <https://www.youtube.com/watch?v=K3mf6TCLV-k>

UNDP-ov projekt COAST kojim se njeguju europske, a posebice hrvatska pomorska tradicija i baština.

Više o Projektu gradnje Gajete Falkuše pročitajte na:

<http://vis-adventure.com/wp-content/uploads/2012/01/FALKUSA1m.pdf>

Projektne partneri u školskoj knjižnici Licea u društvu domaćina

MEĐUNARODNI PROJEKTI SASTANAK ITALIJA, SICILIJA – MESSINA

2.- 4. listopada 2017. na Siciliji se održao 2. međunarodni partnerski sastanak. Ugostila nas je partnerska škola Liceo Scientifico Statale Seguenza.

Na sastanku smo utvrdili projektni status nakon prve godine njegove provedbe kao i smjernice za nove aktivnosti. Na redu je izrada projektnog Kurikula namijenjenog NPL čitateljima, kao i kompleksna aktivnost pilotiranja dosadašnjih rezultata u svim partnerskim školama.

KNJIŽEVNI TEKSTOVI I NOVE METODOLOGIJE

Poseban trud projektnih partnera usmjeren je k odabiru djela i izradi metodologija rada s neodlučnim, posrnulim i lošim čitačima. Učenici partnerskih škola odabrali su književne tekstove, a njihovi su ih nastavnici nadopunili poticajnim metodom rada primjenjivima u nastavi.

Pripadajuće aktivnosti i provedbene nastavne metodologije pogledajte na linku: <http://handbook4rspreaders.org/handbook/130-selected-stories-and-methodologies.html>

Bit će nam drago pronađete li tamo ponešto za svoje učenike i za osobne redovne nastavne potrebe.

HRVATSKA:

Ciganin, ali najljepši - Kristian Novak
Pjevač u noći - Olja Savičević Ivančević
Život djevojaka i žena - Alice Munro
Hobbit - John Ronald Reuel Tolkien
Prava ljubav - Isaac Asimov
Moj sin, fanatik - Hanif Kureishi
Marionete, Inc. - Ray Bradbury
Veliki Gatsby - Frances Scott Fitzgerald
Indijanski kamp - Ernest Hemingway
Greška u našim zvjezdama - John Green

ITALIJA:

Fahrenheit 451 - Ray Bradbury
The diaries of Adam and Eve - Mark Twain
In the sea there are crocodiles - Fabio Geda
Pattern; Sentry - Frederic Brown
The metamorphosis - Franz Kafka
Miss Pelegrine's home for peculiar children - Ransom Riggs
Key item - Isaac Asimov
The snack thief - Andrea Camilleri
Hensel and Gretel - Brothers Grimm
I, Robot - Isaac Asimov

ČEŠKA:

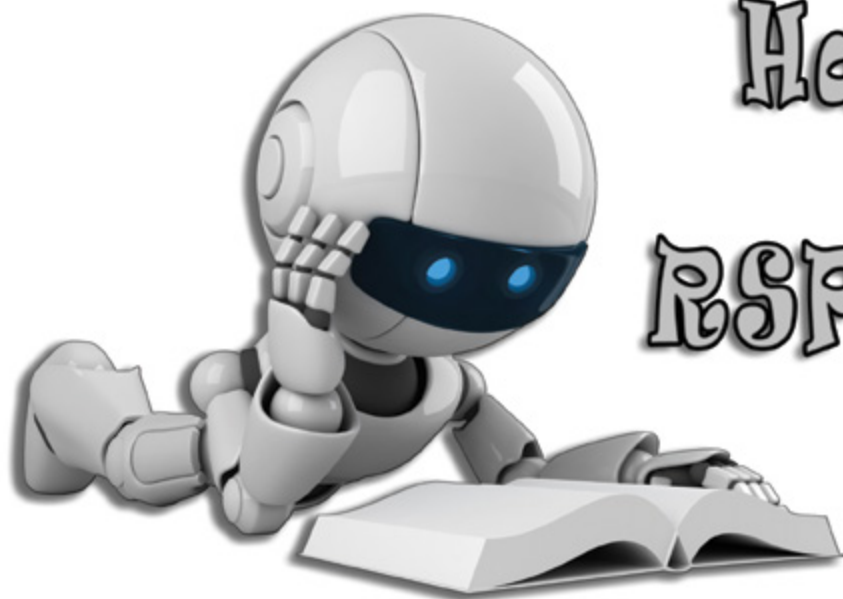
Love and other stories - Anton Pavlovich Chekhov
Incidences / Blue notebook n. 2 - Daniil Kharmis
The Aged Mother - Matsuo Basho
The Brave Tin Soldier - Hans Christian Andersen
The Happy Prince And Other Stories - Oscar Wilde
Federigo's Falcon - Giovanni Boccaccio
Of Waves And Men - Tom Hadrava
One Entry Per Person - Tom Hadrava
Departures - Hynek Pech
Project Billy - Martin Konyáš

SLOVAČKA:

The shock of the fall - Nathan Filer
The perks of being a wallflower - Stephen Chbosky
A Game of thrones - George R. R. Martin
Inkheart - Cornelia Funke
The Kite runner - Khaled Hosseini
The book thief - Markus Zusak
I'll give you the sun - Jandy Nelson
The fun they had - Isaac Asimov
And the mountains echoed - Khaled Hosseini
Mona - Dan T. Sehlberg

Handbook 4 RSP readers

Projektni podatci

Broj projekta: 2016-1-HR01-KA201-O22159

Trajanje: 01. rujna, 2016. – 31. kolovoza, 2018.

Ciljna skupina: učenici od 15 do 18 godina

Koordinator projekta: X. gimnazija "Ivan Supek"

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Projektni partneri:

X. gimnazija "Ivan Supek" (Zagreb, Hrvatska)

Gymnázium Pavla Jozefa Šafárika (Rožňava, Slovačka)

Liceo Scientifico Statale Seguenza (Messina, Italija)

Střední škola Náhorní (Prag, Češka)

Agencija za odgoj i obrazovanje (Zagreb, Hrvatska)

Aquilonis (Zagreb, Hrvatska)

AGENCY FOR
MOBILITY AND
EU PROGRAMMES

Hrvatski i međunarodni partneri koji djeluju na ovom projektu tvore Savez znanja iz razloga povezanih s njihovom dugom preokupiranošću problemima pismenosti u čitatelja adolescenata kao i primjenama novih tehnologija u okvirima nastavnih procesa. Kolektivnim naporom partnera, Vlada partnerskih zemalja, članova šire zajednice, roditelja i svih relevantnih dionika, dosadašnjim se rezultatima projekt uspješno usredotočio na stavljanje učinkovite strategije pismenosti u praksu. Slanjem snažne poruke u uho javnosti za cilj mu je privući pozornost onih koji stvaraju obrazovne strategije i politike u zemljama sudionicama, ali i šire, na razini Europske unije. Iskrena smo uverenja da će u konačnici, materijali proizvedeni u okviru ovoga projekta pomoći svim dionicima obrazovnih procesa, a naročito onima kojima su oni istinski i namijenjeni, neodlučnim, posrnutim i lošim čitateljima.

Voditeljica projekta: Jelena Crnek, prof.

Ova publikacija odražava isključivo stajalište autora publikacije i Komisija se ne može smatrati odgovornom prilikom uporabe informacija koje se u njoj nalaze!

Budućnost obrazovanja

ZAJEDNO ZA INTERKULTURNALNU EUROPU PREPUNU RAZLIČITOSTI

TEKST I FOTO: MARIJA ROTH, PROF.

U ovoj školskoj godini u našoj školi provodi se Erasmus+ projekt imena Zajedno za interkulturalnu Europu prepunu različitosti - TIDE, što dolazi od akronima engleskih riječi Together for Intercultural and Diverse Europe koji je odobren od strane Agencije za mobilnost i projekte EU i financiran od strane Europske unije

Cilj nam je razviti se u interkulturalnu školu u kojoj se različitosti i kultura poimaju u širem smislu. U takvoj školi inkluzivan pristup podrazumijeva prihvaćanje svih oblika različitosti, od religije, spola, zdravlja, motivacije do socijalnih mogućnosti, statusa i mnogočega drugog. Učenicima želimo prenijeti poruku tolerancije te da su različitosti dobrobit za društvo i da su društva koja ograničavaju različitosti u opasnosti od stagnacije.

RAZMJENA ISKUSTAVA

Razmjena iskustava i interkulturalne prakse sa školama u Europi bazirala bi se kroz aktivnosti „job shadowing“ i strukturirane seminare kroz 13 mobilnosti. Šest nastavnika odlazi na aktivnosti job shadowing u Finsku, Italiju, Ujedinjeno kraljevstvo i Portugal. Tri nastavnice iz dvojezičnog programa odlaze na CLIL tečajeve u Irsku, Ujedinjeno Kraljevstvo i na Maltu te ćemo na taj način unaprijediti rad dvojezične na-

stave. Četiri nastavnika odlazi na strukturirane seminare u Italiju, Ujedinjeno kraljevstvo i na Maltu.

Kroz odlazak na mobilnosti i promatrajući kolege iz Europe, njihov način rada i podučavanja, nastavnici će unaprijediti vlastite vještine i omogućiti učenicima da uče o Europi i pripremaju se za obrazovanje, život i rad u međunarodnom okruženju.

Također, cilj nam je stvoriti bazu nastavnih jedinica koje bi bile dostupne svim zainteresiranim profesorima u našoj školi i izvan nje, a zasnivale bi se na korištenju suvremenih i kreativnih metoda rada koje bi nastavnici usvojili na mobilnostima s ciljem razvijanja vještina i kompetencija učenika. Krećemo od pojma Globalnog edukacijskog jaza (The Global Achievement Gap) kojeg je uveo harvardski profesor Tony Wagner koji govori o jazu između onoga što čak najbolje škole podučavaju i testiraju i onih vještina koje će učenicima trebati za nastavak školovanja, budućeg zanimanja i života u 21. stoljeću.

RAZVOJ KOMPETENCIJA

U izradi nastavnih jedinica naglasak stavljamo na razvoj interkulturalnih kompetencija, a to su: komunikacijske vještine, suradničke vještine, inicijativa i poduzetništvo, kritičko razmišljanje, kreativnost te stvaranje kreativne atmosfere u kojoj se prihvaćaju svi oblici različitosti s kojima se susrećemo i u kojoj učenici vole učiti, a nastavnici vole podučavati. Te nastavne jedinice bit će dostupne za korištenje nastavnicima, kako u našoj školi tako i izvan nje i bit će objavljene na eTwinning platformi.

Sudionici projekta Erasmus+: Moving beyond conflict

Drugi dio projekta Erasmus+ : Moving beyond conflict

IRCI I HRVATI PROTIV KONFLIKTA

TEKST I FOTO: PAULA DODIG, 3.G I FRAN POŽARIĆ, 4.F

Drugi dio projekta je gotov, nezaboravne uspomene i nova iskustva ostaju te svi izlaze kao novi ljudi. Tema i cilj projekta su nadilaženje sukoba, različitosti i predrasuda među ljudima. Da bismo to bolje razumjeli, u Sjevernoj Irskoj je hrvatska skupina prošle godine bila upoznata s tzv. „The Troubles“ (sukobima u Sjevernoj Irskoj), a u Hrvatskoj su oni bili upoznati s Domovinskim ratom i njegovim posljedicama

U Hrvatskoj smo imali priliku raditi na temi koja je sad vrlo aktualna te je tematski također dio projekta. To je među-

kulturni dijalog pa smo imali priliku u okviru radionice s članovima zadruge „Okus doma“ u Zagrebu upoznati se s imigrantima i čuti njihove priče te probati specijalitete njihovih domovina jer i hrana je važna sastavnica kulture. Za projekt je iznimno bila važna radionica medijacije održane u našoj školi gdje smo upoznali temelje rješavanja sukoba i neslaganja mirnim putem, dijalogom.

Međutim, nije se sve svelo na radionice. Proputovali smo dobar dio Hrvatske, počevši sa Zadrom i Kornatima, nastavili s Plitvičkim jezerima i završili sa Zagrebom i Vukovarom. Bilo je vremena i za zabavu, kupanje i naravno, nogomet.

Ciljevi projekta također su bili upoznavanje novih ljudi i širenje komunikacijskih vještina. Imali smo i mi svojih sukoba, iako najčešće s Majkom Prirodom. Naporan tempo uz velike vrućine naše je sjeverno-irske kolege i kolegice uhvatio nespremnje, pa smo imali nekoliko ozljeda na terenu. Plitvice su nadjačale Caitlininu nogu, a Chloe je dalmatinsko sunce osjetila na vlastitoj koži. Obje djevojke su to hrabro podnijele i nastavile s projektom. Ni nama ostalima nije uvijek bilo lako, no uz dobro društvo i vodstvo, uz more, zabavu, putovanja i nova iskustva, projekt nam je svima pružio puno više od očekivanja i bio poučan koliko i zabavan. Iako suočeni s nedostatkom financija za provođenje drugog dijela projekta, timovi Hrvatske i Sjeverne Irske su hrabro stisnuli zube, zasukali rukave i zahvaljujući izvrsnim voditeljima, projekt je prošao glatko i s mnogo suza pri završetku. Ove dvije godine trajanja projekta bile su lude i nezaboravne, pamtit ćemo ih zauvijek, a tko zna...možda ovo i nije naš kraj.

Svakako želimo zahvaliti ravnateljici na pružanju podrške ovom projektu i svim partnerima koji su financijski potpomo- gli realizaciju projekta.

STJECANJE VJEŠTINA MEDIJACIJE

Završio je dvogodišnji projekt razmjene mladih MovingBeyondConflict koji je provela X. gimnazija „Ivan Supek“ zajedno s organizacijom iz Sjeverne Irske Education Authority

TEKST I FOTO: PETRA MIHANOVIĆ, PROF., MARINA ŠOKČEVIĆ, PROF.

Prošle godine je domaćin bila Sjeverna Irska, a ove je godine to bila Hrvatska (1.7. - 9.7.). Tijekom projekta sudionici su kroz cjelodnevna druženja i brojne radionice na temu rješavanja sukoba i ljudskih prava stekli vještine medijacije kako bi postali pokretači promjena unutar lokalnih zajednica. Projekt je prepoznat kao kvalitetan te su ga financijski potpomogli Ured za obrazovanje, kulturu i sport Grada Zagreba, Ministarstvo znanosti i obrazovanja, Končar - Elektroindustrija d.d., RailCargoLogistics i Bon-Ton d.o.o.. Daljnji partneri u projektu su putničke agencije Spektar putovanja d.o.o. i Speranza d.o.o., Zagrebačka pivovara d.o.o. i Franck d.d.

BROJNE RADIONICE

Projekt je počeo u Zadru gdje smo uz vodstvo učenika i nastavnika Pomorske škole Zadar razgledali kulturne znamenitosti grada te posjetili Nacionalni park Kornati. Škola Plitvička jezera u Korenici ustupila nam je smještajne kapacitete u učeničkom domu, osigurala prehranu te organizira-

la posjet Nacionalnom parku Plitvička jezera. Program smo nastavili višednevnim posjetom Zagrebu gdje smo proveli brojne radionice u prostorima X. gimnazije „Ivan Supek“, Učeničkog doma „Dora Pejačević“ i Etnografskog muzeja. U provedbu projekta bili su aktivno uključeni i roditelji hrvatskih učenika te je svaka obitelj na jednu večer primila učenike iz Sjeverne Irske.

VRHUNAC PROJEKTA

Vrhunac projekta predstavljao je posjet Vukovaru gdje smo na licu mjesta učenicima prikazali važnost Domovinskog rata. Potporu u provedbi projektnih aktivnosti u Vukovaru pružili su nam novinari, gospođa Elizabeta Gojan i gospodin Nikola Kristić, a organizaciju programa preuzeo je župan gospodin Božo Galić u ime Vukovarsko-srijemske županije. Također, u ime gradonačelnika Grada Vukovara gospodina Ivana Penave gostoprimstvo nam je pružila i pročelnica za društvene djelatnosti gospođa Ana Živanović.

Učenici na radionici u prostorima X. gimnazije „Ivan Supek“

NEMA ODUSTAJANJA, NI POD KOJU CIJENU

TEKST I FOTO: NIKA PULIG 3.C

Susret s piscem Kristianom Novakom jednim od najboljih mlađih hrvatskih pisaca održan je u sklopu projekta Erasmus+ 13. ožujka 2017. u kino dvorani. Povod njegovog gostovanja u našoj školi je njegov najnoviji roman "Čigani, ali najljepši" odabran i uvršten u Erasmus+ program poticanja čitanja "Priručnik za nesigurne, posrnule i loše čitatelje". Kao dio projekta, roman je bio predstavljen i na stručnom skupu i radionicama Erasmus+ u svibnju 2017. u Pragu

CENER: Kad ste se otkrili kao pisac? Mnogi pisci govore o pisanju kao potvrdi postojanja (naslov jedne Marquezove knjige je *Živjeti da bi se pripovijedalo*)?

Vidiš, dobro zbori Marquez, ali mislim da su pisanje i pripovijedanje ipak dvije različite stvari. Ne postoji osoba na ovom svijetu koja ne pripovijeda, svakodnevno. Ispričaj mi što ti se jučer dogodilo i evo pripovjedača. Pripovijedanje pripada svima, pismenima i nepismenima, jednako načitanima i onima koji ne diraju knjige da se ne zaraze nekom tajnom bolešću. Biti piscem je nešto drugo. To znači, ako je riječ o pripovjednoj prozi, upotrijebiti narativ da bi se ispričala priča, da bi se reflektiralo o svijetu, Bogu, sebi, drugima i možda izrekla kakva istina, možda došlo do neke skrivene zakonitosti koja upravlja svima nama. Za mene se to dogodilo negdje u srednjoj školi. Imao sam sjajnog profesora hrvatskog, odgojio je cijele generacije ljudi kojima pisanje predstavlja bitan dio života. Otada radim na pričama, ali još uvijek nisam siguran da bih se nazvao piscem. Ima nešto fejk u tom nazivu.

PAR TISUĆA NOĆI

CENER: Pisци koji su ostavili trag, vaši književni uzori?

Svi koje sam ikada čitao, čak i oni koje nisam mogao podnijeti. Takvi ti pomognu da osvijestiš kakav tekst nipošto ne želiš napisati. A među njima ima i razvikanih imena, kanonskih pisaca. Na mene su ostavili trag primjerice neki lokalni pisci poput Kristine Štebih i Zlatka Kraljića, koji su mu pokazali kakav se strašan potencijal krije u suvremenom kaj-

kavskom narječju, a od svjetskih Kafka, Bulgakov, Nabokov, Franzen, David Mitchell, mogao bih nabrajati unedogled. I puno domaćih, još živućih. Koščec, Karakaš, Prtenjača, Olja Savičević, Marko Pogačar.

CENER: Kako se osjećate nakon izuzetno pozitivne recepcije vaših romana? Uspjeh sigurno nije došao preko noći?

Uspjeh je došao preko par tisuća noći. Pisanje nema smisla ako ne uživaš u svakoj rečenici ili pasusu koji uspiješ napisati tako da valja. Naravno da nakon dugotrajnog rada, koji je mukotrpan i osamljen i zna biti frustrirajući, priželjkuješ dobru recepciju. U prvom redu to znači da netko koga ne poznaješ u tekstu pronade ono što si ti sakrio u njega. A ja imam tu sreću da mi se to sada dogodilo s dvije knjige zaredom. Volio bih da se stvari malo sporije odvijaju, pa da stignem uživati u tome, ali ništa od toga za sada. Inače mi ne odgovara pretjerana eksponiranost i veselim se trenutku kada ću se opet povući u izolaciju i početi raditi na novim skicama i pričama.

ZAŠTO LAŽEMO

CENER: Postoji li zajednička nit koja povezuje sve vaše romane, odnosno postoje li teme koje vam se same nameću?

Zajedničke niti postoje sigurno, ali ih nisam svjestan, jer svakoj priči pokušavam prići kao nečemu potpuno novome. Zato dobro dođe kritička recepcija, ona često ukazuje na neke poveznice. Mislim da me u ovoj fazi (a možda i zauvijek) intrigiraju teme poput izdaje i sukoba pojedinca i zajednice. I pomalo poremećeni likovi.

CENER: Vaš roman Črna mati zemla pisanje iz pozicije djeteta koje odbija povjerovati da mu je otac mrtav. Je li moguće da većina ljudi fikcionalizira, namjerno ili nenamjerno, vlastitu stvarnost, odnosno da svi od svojih života stvaramo narative? Ja sam u to siguran. Negdje sam pročitao da svaki čovjek na svijetu izgovori prosječno 6 laži na dan. Nešto od toga otpada na bijele laži i sitne preinake istine, a nešto na prave neistine. Nešto od toga radimo i nesvjesno, a nešto polusvjesno. Mene osobito zanimaju razlozi laganja. Glavni lik u tom romanu izmislio je potpuno drukčiju priču o svom djetinjstvu zbog traume, ali još više zbog toga što je bio nepravedan prema jedinom prijatelju koji mi je ostao, s fatalnom posljedicom. Dakle, njegov razlog za laž je golem osjećaj krivnje. Ovom je društvu potrebna i individualna i kolektivna refleksija koja će odgovoriti na pitanje - zašto samo toliko lažemo?!

MITSKO MJESTO

CENER: Roman je doživio zanimljivu sudbinu, od osporavanja dijela profesora nakon što je u pokušaju kurikularne reforme predložen za lektirni naslov, do uprizorenja u kazalištu. Velika amplituda, zar ne?

Bila bi to amplituda kad bi to bili jedni te isti ljudi, ovi koji su me htjeli protjerati iz zemlje zbog "neprimjerenih" tekstova koji kvare mladež, i ovi koji su smatrali da je priča toliko katarzična i tužno-lijepa da zaslužuje da je se izvede na jednoj od najbitnijih pozornica u Hrvatskoj. Ali nisu. Oni koji smatraju da moji tekstovi mogu oplemeniti ovo načeto društvo i dalje će to misliti. A oni koji smatraju da sam debil i zločinac također neće promijeniti mišljenje. I to je u redu. Hodaju po svijetu i ljudi koji govore kako je da Vinci bio epigon, Garcia Marquez bezveznjak, Bach budala. Tko sam ja da me to zaobiđe?

CENER: Međimurje kao glavni lik vaših romana? Mitsko mjesto odrastanja ili naprosto prostor u kojem se presijecaju svi suvremeni konflikti?

Međimurje je povremeno mjesto, povremeno miris, povremeno sjećanje, malo Mure, malo trske, malo magle, malo sunca. Sjena koje se ne mogu i ne želim otarasiti. Obilježilo je moje formativne godine i duboko sam zaljubljen u to mitsko mjesto. Međutim, ne namjeravam vječno pisati o Međimurju. Treba to prepustiti drugima. Ja ću još jednu, i nikada više ni riječi.

GLASOVI, GLASOVI

CENER: U Vašem trećem romanu Ciganin, ali najljepši postoji nekoliko pripovjedačkih glasova. Riječ je o rašomonovskoj strukturi pripovijedanja? Tko sve pripovijeda događaje? Milena, sredovječna Međimurka koja se nakon životnog i profesionalnog brodoloma vraća u svoje rodno selo i mora pristati na život kakav nikada nije htjela. A stvar joj se još malo zakomplicira kada se zaljubi u nekoga u koga ne smije. Drugi je glas Nuzata, Kurda koji bježi pred ISIL-om iz Mosula u Calais, pa zapne negdje u Međimurju. Treći je glas Sandija, mladog Roma u stanju dvostrukog izopćenja. Osim što je izopćen u vlastitoj zajednici, golema je cijena koju mora platiti da bi svoje mjesto pod Suncem pronašao u zajednici "bijelih". I četvrti je glas policajca Plančića, oportunistu kojemu je više stalo do toga da izvuče vlastitu guzicu od toga da iskopa istinu o strašnom zločinu. Izgleda kao da su ti glasovi dio neke moje autorske strategije, ali nije tako.

Samo tako sam mogao ispričati sve aspekte priče do koje mi je bilo jako stalo.

CENER: Nastanku ovoga romana prethodio je, kako često ističete, dug i mukotrpan istraživački rad?

Od četiri godine, godinu i pola samo istraživanje. Gledanje dokumentaraca, čitanje knjiga, originalnih dokumenata, razgovori s ispitanicima. Bez toga ništa ne bi bilo moguće.

KAJKAVSKI GOVOR

CENER: Jezik romana je njegova osobitost. Velik broj vaših likova govori svojim autentičnim idiolektom (međimurskim). Uveli ste ga kroz velika vrata u suvremenu hrvatsku književnost?

Nije da sam se prvi sjetio to učiniti, na kajkavskim idiomima se neprestano piše, samo se sada nakon dugo vremena dogodilo da je takvo što odjeknulo na nacionalnoj sceni. Evo sada i predstave prema Črnoj mati zemli. 90% dijaloga je na kajkavskom, i to se izvodi na jednoj od najbitnijih hrvatskih kazališnih scena. To me čini sretnim, a još će me više učiniti sretnim ako će to otvoriti put i drugima koji pišu (makar i djelomično) na svojim lokalnim idiomima. Tek ćemo tada moći govoriti o hrvatskoj književnosti u pravom smislu riječi.

CENER: Odražavaju li vaši likovi vaše unutarnje dvojbe ili govore iz svojih, autonomnih pozicija?

Likovi ne nastaju ni iz čega. Pišem o stvarima koje me duboko pogađaju, pa je jasno da likovi nastaju kao projekcije neke moje unutarnje dvojbe. Ali oni zažive drugim životom čim im dopustim. Neposlušna je to čeljad.

PAUKOVE NITI

CENER: Poglavlja romana naslovljena su ljudskim fobijama, a roman završava rečenicom: „Od nadležne socijalne službe traži se (...) utvrđivanje identiteta.“ Naše fobije utječu na naš identitet?

Djelomično da, iako nisam ciljao na takvu poruku. Poglavlja su naslovljena po fobijama zato što je tijekom rada na tekstu postalo jasno da je svaki do likova u nekom trenutku određen nekim strahom, bez obzira je li mu se othrvao ili je popustio. Strahovi upravljaju likovima u toj priči. Strah od gubitka voljene osobe, strah od smrti, od toga da netko drugi odredi tko si zapravo itd. Jedan od strahova je onaj od samoće. Poneki od tog straha bježe u društveni konformizam. I to je jedna od tema koje se provlače kroz moje pisanje, čini mi se.

CENER: Pauk na naslovnici romana je ilustracija fobije?

Nije. Pauk je ilustracija silnica koje se pojavljuju u trenucima kada se glavni lik preda nečemu potpuno. On gubi djelić po djelić slobode u svakom od tih trenutaka. Pauk ga veže za svaki od tih trenutaka, niti se tijekom života potroše i... neću otkriti što se tada dogodi.

SMIJETE POGRIJEŠITI

CENER: Naslov romana preuzeli ste iz jedne pjesme Ljube Aličića: Imam sunce u očima/ mesečinu u postelji/ imam tebe da te sanjam/ sedam dana u nedjelji/ imam srce u grudima/ za tebe se duša čuva/ ... / ako smeta tvome ocu/ ako kaže kako

grešiš/ ti mu reci dušo moja/ ciganin je al najlepší. U odnosu na današnje „cajke“ ovo je čista poezija, zar ne? Poigrali ste se namjerno odabirom naslova iz te pjesme? Zbog sveprisutnosti „cajki“ u našem društvu?

Nisam stručnjak ni za poeziju ni za cajke, a budući da nisam ni elitist, dogodi se pa me pogodi u srce i nešto što nije u registru „visoke“ ili ozbiljne umjetnosti. Nisam imun na te stvari, evo priznajem. Međutim, nije mene poezija u tim stihovima dotakla, nego neke druge stvari. Primjerice, naznačuje se svijet u kojem neki tamo otac ima diskrecijsko pravo pačati se u ljubavni život svoje (pretpostavljam, punoljetne) kćeri. Druga stvar, kći ga može oraspoložiti tako da mu kaže kako je njezin dragi doduše Rom, ali je zato najljepši među njima. Pa je zato okej. Naježim se od ležernosti tog, zapravo, groznog iskaza.

CENER: Nama mladima biste poručili: „Svijet je okrutan, ali ljubav, stvaralaštvo, empatija... pobjeđuju“ ili „Svijet je okrutan i tu se ništa ne može“, ili „Samo vi učite i rastite“ ili...?

Mislim da ste do srednje škole već ubrali da svijet zna biti okrutan i da će vas povremeno brutalno gaziti. Moja bi poruka bila da, unatoč svemu, ne uzvraćate gaženjem, nego stvaranjem. Bilo čega, bilo u kojem području. Budite u stanju oduševiti se za nešto i onda dajte sve od sebe za svoju malu-veliku viziju. I druga stvar - smijete pogriješiti, pogreške znaju biti jednako korisne za rast i razvoj kao i uspjesi. Ali nema odustajanja, ni pod koju cijenu.

Kristian Novak razgovara s učenicima u prepunoj kino dvorani X. gimnazije "Ivan Supek"

INTERVJU: DARKO RUNDEK

POEZIJA NA RUBU JEZIKA

Rundekova glazbena karijera traje već 38 godina, a sada je upravo na novoj turneji rasprodao veliku dvoranu Doma sportova

RAZGOVARALI: EVA MAGDIĆ GOVEDARICA I MARTIN DRAGUN, 2.D

CENER: Kako je došlo do turneje Apokalipso Now? Što Vam ona predstavlja? Pripremate li slavlje za 40 godina glazbene karijere i što očekujete od koncerta u Zagrebu, Vaše zadnje postaje na ovoj turneji?

Do te turneje je došlo postepeno, počevši od izdavanja obljetničkog dvostrukog vinila (u izdanju Dancing Bear), remasteringa albuma, preko ideje da se ta obljetnica i koncertno poprati i potrebe da se promijeni i proširi krug suradnika, došli smo do zaokruženog muzičko-scenskog projekta u kojem je pola od osam muzičara mlađe od trideset godina, uključila se prvi put javno Sanda Hrčić kao režiser, Hrvošlava Brkušić je kreirala u suradnji sa Sandom i sa mnom, video, Oliver Jularić kostime, Dalibor Radić je kreirao svjetlo, Mario Šuica-Klokan je majstor zvuka, a uključen je i odličan producentsko-menadžerski tim. Apokalipso Now je moj dosad najcjelovitiji muzičko-scenski projekt. Ponosan sam na njega i zahvalan svim suradnicima. Kao što nisam pripremao ni slavlje za Apokalipso, nego je ta obljetnica dobro sjela u odnosu na druge silnice u tom trenutku, ako se slična povoljna konstelacija desi, bit će i tog slavlja 40 godina glazbene karijere, ali do slavlja samo zbog slavlja mi baš i nije, a niti do okretanja u prošlost. Od koncerta u Zagrebu očekujem, ili se, bolje rečeno nadam da ćemo sa zagrebačkom publikom moći najintimnije i najradosnije podijeliti ono čime je nadahnut Apokalipso i sva kasnija djela koja su mu uslijedila.

EMOCIONALNA ENERGIJA

CENER: Na glazbenoj sceni pojavili ste se 1979. godine pjesmom Djevojke u ljetnim haljinama volim. Glazbeni kritičari tvrde da ste se već tom pjesmom predstavili kao gotov autor. Jeste li dugo tražili vlastiti glazbeni izričaj ili se on „nametnuo“ sam od sebe?

Moja prva ljubav nije moja pjesma, i riječi i glazbu napisao je Srđan Sacher. Pristup tekstu je proizašao iz njegovog bavljenja haiku poezijom, a glazbena forma je pod utjecajem reggaea. Moj autorski izričaj se formirao u početku, pod utjecajem zagrebačke škole šansone, američke folk-muzike, Beatlesa, festivalskih šlagera, songova Kurta Weila, pa onda, kroz suradnju sa Srđanom Saherom u grupi Haustor. Ono što je možda specifično jest da sam se uz glazbu bavio i kazalištem i da je sklonost teatralnosti sigurno djelovala i na muziku i na tekstove mojih pjesama, kao i na njihovu scensku izvedbu.

CENER: Stvarate li prvo glazbu ili stihove?

Vecina pjesama ima kao začetak neku muzičku ideju, riff, harmonski razvoj, i pokoju riječ koja se tom prilikom sama nada. Nakon toga, u drugoj fazi, kad mi je jasna melodija, ili tražeći je, pjevam vokale i suglasnike u službi melodije, emocije i ritma; pa na kraju prevodim taj zaumni jezik u tekst na hrvatskom, koji koliko je to najviše moguće, zadržava sličnu fonemsku strukturu i emocionalnu energiju.

AFIRMIRANJE VRIJEDNOSTI

CENER: U jednom intervjuu rekli ste da je inspiracija naša veza s tajanstvenim i da su Vaše pjesme intuitivno hvatanje smisla. Možete li nam reći nešto više o tome?

Da! Poezija je, što ima veze i s odgovorom na prethodno pitanje, na onom rubu jezika koji se otvara prema njegovom porijeklu u pokušaju odgonetanja tajanstvenosti svijeta.

CENER: Haustor, solo karijera, Rundek Cargo Trio. Kako se mijenjao Vaš način stvaranja pjesama tijekom Vaše karijere?

Način stvaranja pjesama se nije mijenjao, ali su različite formacije suradnika sa sobom nosile drukčije atmosfere i energije koje su obojile prijevod iz riffa ili harmonske strukture u artikuliranu muziku i iz zaumnog jezika u poruku.

CENER: Što za Vas predstavlja album Apokalipso, a što album U širokom svijetu? Koji šalje jaču socijalnu poruku?

Nisam se nikad smatrao socijalno angažiranim autorom, iako sam se nadao da vrijednosti koje moje pjesme pokušavaju afirmirati imaju bar neki utjecaj na sistem vrijednosti onog koji ih sluša. Inace, Apocalypso je album čiji se materijal prikupljao dosta godina i imao je posebnu energiju prvog samostalnog albuma. U širokom svijetu je pokušaj da se istraži nešto bitnije, intimnije, univerzalnije, što me privlači stvaranju. Na tom albumu se i krug suradnika suzio na bend koji me pratio na promotivnoj turneji Apocalypsa. Album Apocalypso je snimilo mnoštvo studijskih muzičara.

OD BIJELE MASKE

CENER: Prepoznatljivi ste, između ostalog i zbog vizualno osmišljenih spotova i nastupa. U kojoj mjeri na vaš vizualni identitet utječe vaše obrazovanje na Akademiji dramske umjetnosti?

Što se spotova tice najviše sam surađivao sa režiserom Gonzom, koji je vjerovatno najznačajniji video autor u toj domeni, a on je imao odlične suradnike u Aniti Jovanov i drugim talentiranim montažerima. Sigurno je da i kod snimanja spotova i kod scenskog nastupa moje režisersko obrazovanje na Akademiji, utječe. Što se scenskih nastupa tiče, od bijele maske s početka Haustora, pa do režije posljednjeg projekta Apocalypso Now, moj je najvažniji suradnik Sanda Hrčić.

CENER: Namjeravate li se u skoroj budućnosti upustiti u režiranje neke kazališne predstave ili čak filma?

Ne. Nakon diplomske predstave na Akademiji režirao sam ili ko-režirao nekoliko predstava i ustanovio da mi to ne ide dovoljno dobro da bih nastavio s tom aktivnošću. Moj je scenski nerv vezan za muzičku scenu. A sto se tiče filma, volim raditi muziku za film.

URONITI U ČITANJE

CENER: „Izađi i bori se!“ Sa svih strana pljušte optužbe da su mladi pasivni, bezvoljni, nezainteresirani za ono što se oko njih događa. Mislite li da bismo trebali biti borbeniji?

Lako je biti borben ako je jasno za što se boriš. U situaciji u kojoj nedostaje jasnoće i orijentacije, boriti se zbog borbe same, samo bi povećalo konfuziju.

CENER: Puno je prijedora oko toga što danas treba čitati. Studirali ste ruski jezik i književnost. Mislite li da Tolstoj, Čehov, Gogolj, Dostojevski mladima danas više ništa „nemaju za reći“?

Meni su mnogo rekli. Ali mogu zamisliti da u vrijeme kad je tweet mjera literarnog izražavanja, čitati debele knjižurine može izgledati kao zastrašujuće time consuming. Vjerujte mi, isplati se uroniti u svijet dobro napisanog romana. Kad izronite, ovaj će vam svijet biti transparentniji, zanimljiviji i bogatiji.

CENER: U vaše doba rock ‘n’ roll je bila glazba buntovnika. Danas mladi vrište na cajke, je li rock ‘n’ roll, posebice u Hrvatskoj, izgubio buntovnički značaj?

Rock’n roll je bio buntovnički, ali i komercijalan. Veliki dio njegove energije je dolazio iz oslobađanja seksualnosti. Možda danas cajke imaju sličnu funkciju?

IMPROVIZIRANO ME PRIVLAČI

CENER: Što mislite o današnjem hrvatskom rock ‘n’ rollu; o bendovima poput Jonathana i Slow Motion Suicidea koji pjevaju na engleskom?

Mene to ostavlja indiferentnim. Ne znam zašto bi mi netko pjevao na jeziku koji mu nije materinji, a ni meni. Time se nekako prekida veza između intimnog životnog iskustva i pjevane poezije. Ostaje samo forma rock en rola.

Zbog poruka koje šaljete vašim pjesmama mi mladi Vas i danas slušamo. Kad biste trebali sažeti u nekoliko riječi, što biste rekli, i što je u životu najvažnije?

Kao što ste sami rekli, jedno od najvažnijih stvari je slušanje. Privlači me improvizirana muzika, i kad su me pitali da to nekako objasnim, sjetio sam se jedne druge definicije te muzike koja je glasila, muzika na slušanje. Dakle, muzika koja proizlazi iz slušanja, a ne iz namjere da se nesto izrazi. Ona je čin koji proizlazi iz nužnosti, a ne iz samopotvrđivanja, pa tako preporučavam svima mladima, uključujući i sebe, da slušaju svoju najdublju unutarnju istinu i djeluju odlučno u službi onog što im to slušanje nalaže. Čini mi se da je najvažnije pronaći perspektivu, put, učenje, koje će životnom iskustvu dati drugi smisao i staviti ga u odnos sa njegovim skrivenim aspektima.

VRIJEDNOST ŽIVOTA

CENER: Što Vas je nagnalo da prijedete u vegane?

Sanda, s kojom živim, uvijek je bila jako osjetljiva na patnju drugih bića, postepeno je dovelo do toga da u kući više nema leševa životinja. Ako se uputite u stvarno stanje stvari koje od vas skrivaju i promislite, siguran sam da će vam masovna proizvodnja mesa i mliječnih proizvoda postati odbojna. Osim što nije dobra ni za vaše zdravlje, životinjska prehrana za sobom povlači i velike ekološke i klimatske štete.

MODERIRALI SMO RAZGOVOR S HRVATSKOM SPISATELJICOM OLJOM SAVIČEVIĆ IVANČEVIĆ

PRILIKA DA SE ZAVOLI KNJIGA

TEKST: KARLA LEMAIĆ, 4.C FOTO: FOTO GALERIJA FSKNJ

Peti po redu Festival svjetske književnosti održan je od 3. do 9. rujna u Zagrebu i Splitu

Svake godine X. gimnazija Ivan Supek sudjeluje na Festivalu svjetske književnosti, no ovoga puta naši su učenici bili u ulozi moderatora. Razgovor smo vodili s hrvatskom spisateljicom Oljom Savičević Ivančević.

KNJIŽEVNA MATINEJA

Susret srednjoškolaca, njih nekoliko stotina, i književnice Olje Savičević Ivančević zbio se u zagrebačkom Kinu Europa na programu Književna matineja, koji Festival svjetske književnosti organizira četvrtu godinu zaredom. Program je u prvoj godini održavanja uključivao 12 srednjih škola, broj se svake godine povećavao, a ove godine u njemu će sudjelovati njih 20.

SUSRET S PISCEM

Ove godine vodili smo razgovor s Oljom Savičević Ivančević, a u publici su bili naši vršnjaci iz Gimnazije Tituša Brezovačkog te 16. i 18. gimnazije. U ove četiri godine projekt Književne matineje otvorio je priliku da barem četiri tisuće srednjoškolaca

uživo upozna nekog domaćeg autora. Brojni od njih pročitali su makar jednu njegovu knjigu, a sigurno je da će gotovo svi pamtiti susret sa živim piscem. Kao što je na kraju razgovora s učenicima rezimirala autorica: 'Mladim ljudima treba dati priliku da zavole knjigu.' Razgovor smo započeli pitanjem je li već kao dijete znala da želi postati spisateljica. Zanimalo nas je odakle toliki strah u ljudima, je li moguć život bez predrasuda, donose li romani 'Pjevač u noći' i 'Adio kauboju' samo sliku Splita ili cjelokupnog hrvatskog društva, što nam može reći o govoru mržnje, što o monogamiji, što znači poruka da u ratu nema ništa herojsko... Pokušali smo od autorice dobiti pojašnjenja skrivenih značenja, metafora, naziva lokaliteta u njezinim knjigama. 'Ne znamo ni mi pisci sve o svojim knjigama ni o svom liku', odgovorila nam je autorica.

Na Tportal izišao je prikaz našeg razgovora iz pera novinark Mije Pavliše pod naslovom Savršen sat lektire. Prenosimo kratak ulomak:

„U situaciji u kojoj se cijela izdavačka scena pokušava izvući iz propasti, kada je prijetilo to da će trajno nestati gotovo sve knjižare, ovi srednjoškolci pokazali su da stvar može funkcionirati, samo se treba malo potruditi. Oni su naime cijelo ljeto sa svojim profesoricama čitali i iščitavali, istraživali i bilježili, a konačni rezultat nije toliko teško dohvatljiv - idealan sat lektire na kojem je profesorica sjedila u publici, a književnica je mogla samo strepiti što će je sljedeće pitati. Ni banalno ni štreberski, vjerojatno onako kako bismo zamislili idealnog čitatelja ili, obrnuto, onako kako bi ulogu čitanja vidjeli srednjoškolci - da im odgovori na pitanje koje si postavlja i junakinja romana Olje Savičević Ivančević: 'Zašto mladi ljudi žive kao besmrtni?'“

Seid Serdarević, organizator Festivala svjetske književnosti

Program Književne matineje nastao je iz potrebe da se mlade potakne na čitanje. Prema istraživanjima, djeca još čitaju u osnovnoj školi, no interes im prestaje u srednjoj. Iskustvo dosadašnjih matineja govori nam da mladi drugačije čitaju, da vrlo točno interpretiraju djelo, a da ih zanimaju suvremene teme i suvremeni autori.'

FOUR RIVER FILM FESTIVAL(S)

TEKST I FOTO: EVA MAGDIĆ GOVEDARICA, 2.D

Jeste li se ikad našli u grupi ljudi u kojoj svatko visi na svom mobitelu i jedino pitanje koje vam je postavila osoba do vas je: „Koji mobitel imaš?“ Hoćete li prekinuti sa dečkom/curom preko poruke ili u četiri oka? Ukoliko se nađete u kabinetu povijesti za vrijeme zalaska sunca hoćete li izvaditi mobitel i svima obznaniti kako je lijep zalazak sa mjesta na kojem sjedite ili ćete uživati u trenutku? Mobiteli su postali osnovno sredstvo komunikacije našeg doba te smo svjesni svih prednosti koje dolaze njihovim unaprijeđivanjem, no jesmo li svjesni da bismo digitalizacijom komunikacije mogli izgubiti mogućnost svake druge komunikacije?

Ekipa filma Digitalni heroin nije ništa drugačija od vas, dragi čitatelji, jer i oni preferiraju svoje ekrane više od ljudske vrste, ali svakome od nas podsvijest javlja da bi ljubav prema ekranima mogla postati ovisnost. Taj je poziv prvo stigao scenaristima filma Martinu Dragunu i meni osobno, a kasnije i našim glumicama Hani Grđan i Karli Knežević. Prilikom snimanja filma, kadriranjem sam odmicala pažnju gledatelja sa glumaca na mobitele, jer su narativno oni bili ti koji su vodili dijalog. Sredstvo je postalo svrha. Poruke su, s druge strane, sadržajno isprazne i tematski nepovezane.

Tipkanje na mobitelu je metafora za heroinski šut, a heroinski šut je temeljni motiv filma Trainspotting koji nosi slogan „Izaberi život“. Izaberi život; izaberi Facebook, Twitter, Instagram i nadaj se da će netko negdje mariti. Ovo je ulomak iz monologa glavnog lika u tom filmu. Digitalizacija je neizbježna, ali ne mora biti nova vrsta ovisnosti. Predlažem da promijenimo prioritete; budimo ovisnici, ali budimo ovisni o nečem drugom. Naš smo filmski uradak prijavili na dva festivala: Revija mladeži i Dubrovnik film festival, a kao aktivna filmašica sudjelovala sam na još dva festivala: Liburnia Film Festival i Zagreb Film Festival.

22. REVIIJA MLADEŽI I 10. FOUR RIVER FILM FESTIVAL

Filmska revija mladeži, kako joj i samo ime govori, nacionalna je revija srednjoškolskog filma i zapravo centralno mjesto hrvatskog srednjoškolskog filmskog stvaralaštva. Do 2007. godine organizacija se selila iz grada u grad, kada ju je u svoje ruke preuzeo Kinoklub Karlovac. Od 2008. godine u sklopu Revije organizira se i Four River Film Festival, međunarodna inačica festivala. Jedini je kriterij za prijavu filma isključivo srednjoškolski status autora. Glavni motiv festivala je žuta boja te je ove godine sve bilo u znaku jajeta. Festival je trajao od 12. do 16. rujna. Prikazan je 71 film od 1013 prijavljenih. Sudjelovali smo na radionici Slice of life koju je vodio Luka Hrgović i radionici Scenarij u dokumentarnom filmu koju su vodile Marija Ratković Vidaković i Ana Đorđić. Sudionici festivala su bili otvoreni i susretljivi. S mnogima sam se ponovo sreća na DUFF-u.

6. DUBROVNIK FILM FESTIVAL

DUFF se, za razliku od FRFF-a, koncentrira na zemlje Mediterana, a sudjeluju djeca i mladi do 20 godina. Prošle sam se godine natjecala u konkurenciji do 16 god. sa filmom Pubertetski kriminal, a ove je godine Digitalni heroin uvršten u konkurenciju do 20 god. S obzirom da na festivalu sudjeluju osnovnoškolci najjača je kategorija zasigurno animirani film. Festival mi je omogućio razgledavanje svih gradskih lokaliteta uključujući i izlet na Lokrum. Ukoliko želite posjetiti najskuplji hrvatski grad besplatno, predlažem da prionete snimanju filmova.

15. LIBURNIA FILM FESTIVAL

Liburnia Film Festival najstariji je festival dokumentarnog filma u Hrvatskoj i jedini festival koji prikazuje isključivo recentne hrvatske dokumentarce. Ove se godine održavao od 21. do 25. kolovoza u Opatiji. Jedan od edukativnih programa festivala bila je peterodnevna radionica „Razmišljaj filmom“ koja je predstavljala

završni korak u Restartovom projektu medijskog opismenjavanja srednjoškolaca. U našoj se školi gledao film Lijepo mi je s tobom, znaš te su odabrani učenici sudjelovali na radionici zvuka. Radionica „Razmišljaj filmom“ se sastojala od snimanja kratkog reportažnog dokumentarca u parovima te diskusije o filmovima prikazanim na festivalskim ciklusima. Ovaj mi je festival zaista otvorio oči i pokazao kako Hrvatska ima odlične dokumentarne filmove. Ondje sam upoznala sedmero izvanrednih srednjoškolaca s kojima sam se zaista zbližila.

15. ZAGREB FILM FESTIVAL

Zagreb Film Festival ove se godine održavao od 11. do 19. studenog na uobičajenim gradskim lokacijama (kino Europa, kino Tuškanac, MSU, Dvorana Müller i F22 – Nova akademijska scena). Trajao je devet dana, prikazano je preko stotinu projekcija i filmova u čak petnaestak programa. Jedan od programa bio je Plus koji se izričito koncentrirao na srednju školu jer su filmove izabrali, gledali i ocjenjivali srednjoškolci. Članicom žirija, a zajedno sa još 4 srednjoškolca, postala sam slanjem motivacijskog pisma i kritike najdražeg filma. Filmovi koje smo gledali su: Ljeto 1993., 6.a, Charlie, Vincent i Lov na muhe. Imali smo vrlo težak zadatak jer su filmovi zaista bili odlični. Bavili smo se bitnim i provokativnim temama. Pobjednički film Vincent odabrali smo na temelju njegove zadivljujuće priče, fotografije i fenomenalnih glumačkih izvedbi. Upoznala sam nevjerovatne kolege filmaše i pogledala velik broj kvalitetnih filmova. Moj boravak na Zagreb Film Festivalu zaista je bio za pamćenje.

EGGSpect the unEGGSpected!

GLE DAMO, ANALIZIRAMO I STVARAMO

NE ZNAŠ KAKO PROVESTI ŠKOLSKJE PRAZNIKE?

DRUŽI SE S NAMA U KINU TUŠKANAC!

NASTAVA FILMSKE UMJETNOSTI NA TUŠKANCU

ZABAVA I UČENJE UZ KLASIKE

TEKST: MARTIN DRAGUN, 2.D

FOTO: EVA MAGDIĆ GOVEDARICA, 2.D

I ove su godine učenici osnovnih i srednjih škola mogli sudjelovati na radionici filmske umjetnosti u kinu Tuškanac

Radionica Hrvatskog filmskog saveza odvijala se od 18. do 22. travnja, tijekom proljetnih praznika, od 10 do 14 sati. U tom smo razdoblju pogledali pet filmova, stranih ili domaćih te ih kasnije analizirali. Radionicu je vodila Ana Đorđić, profesorica hrvatskog jezika i književnosti te voditeljica filmske grupe u XIII. gimnaziji. Najaktivniji u analizi, kao i prethodne godine, bio je nagrađen besplatnim sudjelovanjem u ljetnim filmskim radionicama „Od ideje do realizacije“ u Kraljevici.

STVARNI SVEMIRAC

Filmovi koji su se prikazivali zauvijek će nam ostati „urezani u oko“. Većina njih su dobitnici Oscara te spadaju u filmske klasike koje morate pogledati. Prvi je film našim roditeljima zasuzio oči te je poznat po svojoj sceni s dječakom na biciklu ispred Mjeseca. To je, naravno, film „E.T.“ redatelja Stevena Spielberga iz 1982. To je SF film o prijateljstvu i povezanosti dječaka Eliotta i izvanzemaljca, koji je slučajno ostavljen na Zemlji. Zanimljivo je to što tijekom cijelog filma pratimo radnju iz dječje perspektive (kako djeca gledaju na svijet), odnosno kamera nikada ne prelazi razinu dječjih očiju. Također je zanimljivo da je prije snimanja Spielberg rekao glumcima (djeci) da je E.T. stvaran pa su njihove suze na kraju filma stvarne.

DIPLOMAC

Sljedećeg smo dana gledali film „Diplomac“ redatelja Micka Nicholasa iz 1967. godine. Tim se filmom proslavio Dustin Hoffman u ulozi Bena Braddocka, diplomca koji se našao u vezi s Mrs. Robinson majkom njegove simpatije. Unatoč izvršnoj radnji u kojoj pratimo Benove unutarnje sukobe i sukobe s vanjskim svijetom, film je vjerojatno najpoznatiji po glazbi koja ga prati. To su pjesme Simona & Garfunkela: Sound of Silence, Mrs. Robinson i Scarborough Fair.

KLAUSTROFOBIJA

Trećeg smo dana gledali francuski film „Ronilačko odijelo i leptir“ koji govori o „Lockedin“ sindromu. Ljudi s tim sindromom su, nakon neke nesreće, doslovno ostali zaključani u svome tijelu. Oni su svjesni svega što se događa, ali su paralizirani te samo mogu treptati i na taj način komunicirati s ostatkom svijeta. Taj je film nastao iz knjige koju je napisao Jean-Dominique Bauby, koji je sam patio od tog sindroma pa je tu knjigu napisao treptanjem (uz veliku pomoć svoje doktorice). U ovom filmu prevladavaju subjektivni kadrovi što znači da je doslovno snimano iz očiju glavnoga lika koji glumi upravo Jeana-Dominiquea Baubya te nam time redatelj dočarava kako je teško živjeti s „Lockedin“ sindromom te je zbog toga film vrlo težak za gledati jer se osjećate klaustrofobično.

ČEŠKI HUMOR

Četvrtog je dana na programu bio češki film „Kolja“ Jana Svěráka. Taj film govori o nevjerojatoj povezanosti između češkog glazbenika Louke i ruskog dječaka Kolje koji ostaje u njegovom skrbništvu nakon što njegova majka emigrira u Njemačku. Taj smo film analizirali s psihologinjom koja nam je održala gostujuće predavanje o psihologiji filma, specifično, na koje faze možemo podijeliti Loukinodos s Koljom.

JOŠ IMA PRILIKE

Zadnjeg smo dana gledali film koji je svatko u Hrvatskoj čuo, nasmijao se ili čak uz njega zapjevao. Njega se smatra vrhuncem hrvatske kinematografije. To je film iz 1970. redatelja Kreše Golika Tko pjeva zlo ne misli. U analizama smo raspravljali od montaže, kadrova, glazbe, filmskih izražajnih sredstva iscenografije do karakterizacije likova, sukobima i vlastitim dojmovima pa smo uz uživanje u odličnim filmovima i puno naučili o filmovima. Radionica u kinu Tuškanac se, osim u proljetnom, odvija u još dva ciklusa, zimskom i ljetnom pa ako ste propustili ovaj, imate još prilika da se družite s nama u kinu Tuškanac.

INTERVJU: K. RAVNJAK, 4.C

UHVAĆEN RITAM

Razgovarali smo s učenicom 4.C razreda Karlom Ravnjak povodom njenog završnog maturalnog koncerta koji se održao u svečanoj dvorani Muzičke akademije Sveučilišta u Zagreb. Karla već četvrtu godinu sudjeluje svojim virtuosnim sviranjem na svim priredbama naš škole. U publici je sjedio cijeli Karlin razred, razrednica Ružica Filipović, zamjenica Cvjetanka Božanić i ostali uzvanici

RAZGOVARALA: KARLA LEMAIC, 4.C
FOTO: MAMA SLAVICA RAVNJAK

CENER: Kada si krenula u glazbenu školu?

Glazbeno školovanje započela sam u muzičkom vrtiću sa nepunih 6 godina, a dvije godine nakon toga upisala sam osnovnu glazbenu školu.

CENER: Zašto baš violina?

Odabir instrumenta za mene nije bio dugotrajan proces nego želja koja se rodila jedne večeri u HNK. Naime, mama me odvela na baletnu predstavu Labuđeg jezera. Bilo je očekivano da ću kao i većina djevojčica biti oduševljena balerinama, međutim, pažnja mi je bila potpuno usmjerena na orkestar odnosno violine. Predstavu dakle nisam uopće gledala, a izlaskom iz kazališta mami je bilo jasno što joj je činiti – upisati me u glazbenu školu.

CENER: Jesi li ikada poželjela baviti se nečim drugim?

Naravno, ali uvijek na način da je uz glazbenu školu. Odustajanje nikada nije bilo upitno.

CENER: Zašto upisati GU Elly Bašić?

Glazbeno učilište Elly Bašić uvelike se razlikuje od drugih glazbenih škola. Pod tim ne mislim na kvalitetu i količinu gradiva već na način i pristup učeniku. U školi se primjenjuje funkcionalna metoda koju je utemeljila Elly Bašić, a bitne razlike u odnosu na ostale glazbene škole je praćenje individualnog, mirnog razvoja bez frustracija. Djecu se motivira i nastoji maknuti strah od neuspjeha.

DIJETE NIJE TU ZBOG MUZIKE NEGO JE MUZIKA ZBOG DIJETETA.

CENER: Koji predmeti se uče u glazbenim školama i koji je tvoji najdraži?

U osnovnoj školi to su solfeggio i violina, a u srednjoj školi tome se pridružuju polifonija, harmonija, povijest glazbe, analiza glazbenih oblika te komorno muziciranje i orkestar.

Osim violine jako sam voljela povijest glazbe.

CENER: Možeš li te predmete usporediti s našim jedinim glazbenim predmetom u gimnazijama, glazbenoj umjetnosti?

Najsličniji glazbenoj umjetnosti je povijest glazbe. Gradivo je u pravilu isto, jedino se u glazbenoj školi više analizira i razgovara o skladbama

CENER: Bi li promijenila glazbenu umjetnost u gimnazijama?

Osobno bih voljela više slušnih primjera, ali satnica je uistinu mala, a gradiva je previše.

CENER: Kako si se pripremala za maturalni koncert?

Pripreme za maturalni koncert odvijale su se cijele prošle godine, ali i zadnjih 10 godina. Sve što sam do tada naučila, čula, iskusi trebalo je ukomponirati u cjelinu. Vježbanje je bilo obavezno svaki dan minimalno sat vremena, a u idealnom slučaju oko tri sata.

CENER: Kakav je bio osjećaj tokom i nakon nastupa?

Moja prva misao kada sam ušla u dvoranu je bila „mene su svi ovi ljudi došli slušati, ovdje su zbog mene“. U deset sekundi hoda do pozornice doživjela sam mali milijun emocija. Bila sam sretna, prestrašena, uzbuđena.. Tokom koncerta usredotočila sam se na skladbe i tehnički dio sviranja, ali sam zato na kraju puknula. Osim velikog zadovoljstva i sreće osjećala sam se ponosno. Suze nisam mogla suzdržati i jedino što sam u tom trenutku htjela je zagrliti i zahvaliti svojoj profesoricu.

CENER: Kako si birala svoje maturalne izvedbe?

Skladbe sam birala uz pomoć profesorice. Za izradu završnog rada za svaki instrument postoji točno propisani uvjeti koje sam ja uskladila sa svojim željama i mogućnostima.

CENER: Čime se sada baviš nakon mature?

Treniram boks. Mislim da je to nakon mature iz violine vrlo logičan potez.

CENER: Imaš li glazbene planove za budućnost?

Ono što mi se sviđelo i planiram nastaviti je svirati na vjenčanjima u crkvi. Lijepo je, a uz to i zaradim nešto.

CENER: Što bi poručila onima koji se boje brzog životnog „ritma“?

Složila bih se s Parnim valjkom i rekla: „Uhvati ritam.“

Karla, prijatelji i rodbina

NOĆ MUZEJA 2017.

BILI SMO VODIČI U ARHEOLOŠKOM MUZEJU

TEKST I FOTO: NIKA VAJDIĆ, 2.A

Prijavila sam se iz znatiželje, a stekla sam poučno iskustvo koje bih vrlo rado ponovila i sljedeće godine

Na ovogodišnjoj, dvanaestoj po redu Noći muzeja, učenici naše škole sudjelovali su kao učenici-vodiči. Nekoliko dana prije same Noći muzeja, 27. siječnja, obišli smo Arheološki muzej u Zagrebu. Većina nas bila je zadužena za vodstvo novog stalnog postava Srednjovjekovne zbirke, što nam u početku nije izgledalo kao lagan zadatak te smo mu pristupili ozbiljno i s dozom strahopoštovanja. Na sreću, zaposlenici muzeja potrudili su se opustiti nas i uputiti u sve detalje kako bismo se što bolje pripremili i svim zainteresiranim posjetiteljima uspjeli odgovoriti na moguće upite. Došlo je mnogo ljudi i dosta ih je htjelo saznati nešto više o pojedinim običajima, predmetima, slikama ili skulpturama, pa smo mi vodiči volonteri imali dosta posla. Bilo je vrlo zanimljivo sudjelovati u ovoj divnoj manifestaciji koja iz godine u godinu privlači sve veći broj ljudi koji prepoznaju muzeje kao mjesta na kojima se povezuju ljudi, znanja, ideje i stvaralaštva. Kao učenik-vodič u Noći muzeja 2017. prijavila sam se iz znatiželje, a stekla sam jedno poučno iskustvo koje bih vrlo rado ponovila i sljedeće godine. Na tragu mojih razmišljanja, mišljenja su i ostalih aktivnih sudionika-učenika vodiča, koji posebno naglašavaju kako su ovim sudjelovanjem napravili iskorak iz okvira „učenja za školu“. Pripremajući se za ovu Noć muzeja, učili su zato što to oni žele, a svoja saznanja o eksponatima rado su podijelili svim zainteresiranim posjetiteljima.

Učenica pred vitrinom s vazama

Vodiči kroz egipatsko razdoblje

Srednjovjekovna zbirka

Ispred izloga s drevnim nakitom

Djevojke iz desete ljepše od djevojaka iz antike

STRAST STVARANJA

TEKST: NIKA PULIG, 3.C

FOTO: PETRA MIHANOVIĆ, PROF.

NESTVARNI MOTIVI

U Umjetničkom paviljonu u Zagrebu u tijeku je treća izložba postavljena u suradnji s Fondacijom Maegt (prethodile su joj izložbe Joan Miro 2014. i Alberto Giacometti 2016.). Izložba Strast stvaranja donosi nam neke od najznačajnijih europskih slika, skulptura i grafičkih djela iz razdoblja 20. stoljeća.

Kako je moguće u obrisima nečijeg tijela vidjeti prostor? Promatrati što je autor iz prostora vidio u njemu... Dozvoliti da autor ima vlastiti put, stazu koju utire, ali kojom mi iskonski ne putujemo. Meni ona ne predstavlja pojavnosti, tek je okruženo zvijezde zaleđeno u bijegu od sadašnjosti. Iako nepomična, u vlastitoj se snazi osvrne i propadne u stvarnost. Mistika trenutka nestade.

KUBIZAM I MOBILI

Izložba pruža uvid u grafička djela Picassa i Braquea (utemeljitelja kubizma) koji motivima pristupaju krajnje plošno i apstraktno. Braqueovi bakropisi djeluju poput složenih i višestrukih pogleda na objekte. Prirodni oblici svedeni su na geometrijske oblike, posebno valjke, kugle i stošce. Njegove brončane skulpture otkrivaju lica nalik na maske što upućuje na interes za afričku skulpturu i mitologiju. Tradicionalnu perspektivu zamijenio je poliperspektivom koja rezultira natrpanim kadrom koji poziva na istraživanje.

Kubistički pokret predstavljen je i velikim stiliziranim skulpturama J. Gonzalesa, čije linijski i plošno istanjene geometrijske mase grade „crteže u prostoru“.

Centralno mjesto izložbe zauzima skulptura Planina, kiparice Germaine Richier, koja prikazujući borbu hibridnih figura (ljudi-kukaca) stvara izvanredne oblike života i atmosferu nalik snu (pod utjecajem nadrealizma). Poetske težnje i prikaz „nad-stvarnosti“ ostvareni su djelu Pred slikom M. Chagalla. Motivi su nestvarni te izvučeni iz njegova subjektivnog psihološkog stanja.

PAŽNJA I SLOBODA

Drugim prostorom izložbe dominiraju mobilni, stojeći i viseće mobilne skulpture A. Caldera, načinjene od metalnih i žičanih geometrijskih oblika. Takve kinetičke skulpture pokreće vjetar ili strujanje zraka. Ritam je stvoren kontrastom primarnih boja, različitim veličinom apstraktnih oblika i pokretom.

Nametnuti obrasci ne temelje, ne stvaraju, ne pokreću postojanje. Naša stvarna stabilnost izrasta iz trenutaka sljubljenja pažnje i slobode. U slobodi se katkad dozvoljeno izgubiti, tražiti slova raspršena po prostoriji, misli ljudi u oblacima, poglede u snovima... Dozvoliti samome sebi da neki zavijutak predstavi osobu koja maštu u taj zavijutak donosi... Preuzmi moju i nosimo dalje!

Profesorica Petra Mihanović s učenicima na izložbi Strast stvaranja

BORIS BECK OTVARA PANDORINU KUTIJU

TEKST: JADRANKA BRNČIĆ

Kada se štogod izričito zabranjuje, a pogotovu ukoliko nam se to po sebi ne čini lošim, teško je odoljeti i ne preći granicu. Ako ništa drugo, na to će nas nagnati znatiželja. Znatiželju pisca, pak, potiču tuđa prelaženja granica eda bi razumio bolje vlastita ili se ponovno pitao o zabrani. Odolio nije ni Boris Beck – otvorio je Pandorinu kutiju.

Naslov romana (Pandorina kutija, Leykam international, Zagreb 2017.) ujedno je njegov opis: čitatelj doista upada u otvorenu kutiju, i svako je novo poglavlje novo dno koje se, taman kad pomisli da je dosegao razumijevanje poruke priče, ponovno i ponovno otvara pod njim, u koncentričnim krugovima koji ga, nakon brojnih putovanja kroz vrijeme i prostor, zapravo, vraćaju na početak. Ili u mogućost novoga početka.

Roman je podijeljen u deset poglavlja (ukupno 160 stranica). U prvom, „Laurijski rudnici“, zatječemo Odiseja u izdržavanju kazne kao rob i zatvorenik, kopač rude srebra. Sveden je na nikoga (ime mu je Nitko). Zapravo, on je svatko od nas u situaciji krajnje podložnosti i lišenosti slobode. Drugo poglavlje, „Djetinjstvo na Itaci“, sjećanje je na rano Odisejevo djetinjstvo, drage mu osobe koje su ga okruživale i njihov pokušaj da ga učine dobrim učenikom. U poglavlju „Lov na vepra“ autor opisuje pokušaj Odisejeva poočima Leara da od osjetljiva dječaka, sklona pričanju i slušanju mitskih priča, napravi muškarca ratnika. Četvrto poglavlje, „Odisej na Korintu“ opisuje njegov boravak u Sizifovoj kući na Korintu, gdje se upoznaje s njegovim inženjerskim izumima te nizom osoba koje će utjecati na

tijek njegova života i putanju njegova srca, a kojima zajedno s vremenom postaje otpadnikom i od ljudi i od bogova. Pandoru susrećemo u petom poglavlju „Mračna soba“: prelijepa žena, svima dostupna, a emocionalno ravnodušna, iznimno nadarena za crtanje i slikanje.

Bogati i precizni opisi građe i materijala, uporabnih predmeta, hrane i pića, mirisa i okusa, tehničkih naprava, arhitekture, potom: elegancije razgovora, veze ljubavi (eros) i smrti (thanatos), filozofskih rasprava, rudimentarnosti seksualnih odnosa, brutalnosti ratnih ili drugih borbi, psihološka karakterizacija likova – sve to u počecima romana pridonosi osjećaju da nas je autor prenio u drevnu Grčku. Činjenica da bogovi nisu kakvim nam se čini da jesu, da ne kadikad ne znamo tko je bog a tko čovjek, tko koga mrzi ili voli, može nam se činiti kao Beckovo krčenje kroz brojne dosadašnje interpretacije mitskih priča i njihovih inačica do mogućega svijeta. No, onda usred romana postanemo svjesnima da Zeus nije bog, nego ZEUS – Zapovjedni ešalon upravitelja svemira), da bog nije ni Hefest, nego: bi-

Boris Beck rođen je 1965. godine u Zagrebu. Diplomirani je inženjer geodezije i profesor hrvatske književnosti, književnik, urednik, novinar, prevoditelj i redaktor novoga prijevoda Biblije. Doktorirao književnost (s temom „Diskurs političkih biografija Josipa Horvata“) i trenutno docent na studiju novinarstva Sveučilišta Sjever u Koprivnici. Autor je šest knjiga: Metak u srcu svetog Augustina (priče, 2003.), Mrtvaci pod poplunom (eseji, 2004.), Krila u koferu (eseji, 2004.), Ne bih o tome (s Igorom Rajkijem, roman, 2008.) i Politički portreti Josipa Horvata (znanstvena monografija, 2013.). Autor je mjuzikla za djecu Grič Witch (Dramski studio ZKM-a, 1996-2000). Tekstovi su mu osim u Hrvatskoj objavljivani i u SAD-u, Poljskoj, Bugarskoj, Srbiji i BiH, a za njih je dobio i nagrade Festivala A književnosti (FAK), Arkazina, časopisa Kaj te nagradu „Franjo Horvat Kiš“. Na hodočašću u Santiago de Compostellu, na Danu mladih s Papom, upoznao je suprugu Martinu s kojom ima četvero djece.

Pandora (grč. Πανδώρα, Pandôra) mitološka je žena koju su stvorili bogovi. Ime joj znači: „svime obdarena“: ljepotom, inteligencijom, talentima. Miraz joj bješe posuda u kojoj su bila pohranjena sva zla svijeta, uključujući i nadu. U grčkoj mitologiji i književnosti (Hesiod, Homer) postoji nekoliko varijacija priče o njoj: u jednoj je oblikovana od zlata u drugoj od zemlje; u jednoj je darovana ljudima kao kazna, u drugoj kao dar; u jednoj je sama otvorila posudu, u drugoj je to učinio tko drugi; u jednoj je itd. Posuda (πίθος, pithos) je, zapravo, ćup, no najčešće se prevodi kao kutija. Naime, Erazmo Roterdamski je u svom prijevodu Hesioda riječ pithos (ćup) odmienuo riječju pyxis (kutija), pa je taj prijevod ušao u opću uporabu.

Dante Gabriel Rossetti, Pandora, 1871.

otehnološka tvornica, da nije to ni Ares, nego je anagram riječi: aretirati, relocirati, eliminirati, sanirati. Odjednom kao da smo iz mitskoga svijeta drevne grčke preneseni u noćnu moru Orwellova romana 1984. ili u kakav film znanstvene fantastike.

U preostalim poglavljima („Hrana bogova“ „Teroristički napad“ „Halkionski dani“ „Među mrtvima“ „Ljeto besmrtnika“) već smo u sasvim drugom svijetu – mogućem, budućem, suvremenskom. Kataloški sažetak romana opisuje daljnje događaje:

Odisej (grč. Ὀδυσσεύς, Odusseús) glavni je lik u Homerovoj Odiseji i epu Teogonija, a o njemu piše i Euripid u svojoj satirskoj drami Kiklop. Njegovo ime može značiti „sin boli“, ali i „vodič“ (ὀδῆγός, odēgós = vodič). U rimskoj mitologiji bio je znan kao lat. Ulixes ili Ulysses (otud drugi naziv – Uliks). Otac mu je bio Laert (po nekima tek očuh, dok mu je otac Sizif), a majka Antikleja. Oženio se za vjernu Penelopu s kojom je imao sina Telemaha. Odisejeve pustolovine u ratovima, putovanjima, prijateljskim i ljubavnim odnosima bogate su poveznicama s cjelokupnom drevno-grčkom poviješću i mitološkim konstelacijama u brojnim inačicama.

Nakon Trojanskoga rata (o kojem nema povijesnih izvora, pa mnogi historiografi tvrde da ga je Homer izmislio kompilirajući ratovanja Grka u razdobljima Mikenske kulture i brončanoga doba oko 12. stoljeća pr. Kr.), u kojem se istakao kao luka, oštrouman i mudar junak, ali privukao i gnjev bogova te bio kažnjen: morao je izdržati deset godina nevolja prije nego što se vrati kući u Itaku. I povratak je, dakako, prepun pustolovina s ljudima, narodima, mitskim bićima i bogovima: susret s Kikoncima, Lotosojedima, Polifemom, Lestrigoncima, sirenama, Skilom i Haribdom, Kalipsom, posjetio je Eol, dom boga vjetera, Kirkin otoka, podzemni svijet (Had), otok Trinaciju, Alkinojev dvor... Homerov svijet u Odiseji prepun je simbola: od simbola pojedinih predmeta do geografskih entiteta: od Penelopina tkalačkoga stana, Odisejeva luka i strijele sve do mora i otoka Itake. Itaka simbolizira dom, mjesto gdje čovjek živi sa svojom voljenom obitelji u miru i blagostanju, odnosno svrhu ljudskog života kakva se ne postiže bez borbe. Sam Odisej simbol je čovjeka u potrazi za samim sobom.

Njegova priča bila je poticaj brojnim književnicima koji su se bavili problemom svrhe i smisla ljudskoga života. Među najpoznatijima su: James Joyce: Uliks (roman-metafora Odisejevih lutanja); Margaret Atwood: Penelopaida (ep, Odiseja iz Penelopine perspektive); Nikos Kazantzakis: Odiseja - moderni nastavak (ep).

Mozaik iz 300. pr. Kr.

ZEUS (Zapovjedni ešalon upravitelja svemira) s Olimpa okupira Itaku i ondje montira industrijska postrojenja koja uništavaju prirodu protiv čega se Odisej pobuni. Njegov otac Sizif s Tantalom radi u HEFEST-u, olimpskoj biotehnološkoj tvornici u kojoj se proizvode ljudski organi i androidi poput Pandore. Sizif za Pandoru osmisli mračnu sobu (camera obscura). Odisej s Penelopom započinje niz sabotaža, ali ih komandosi ARES-a (Aaretirati, rellocirati, eliminirati, sanirati) uhite i predaju Kiklopima koji ih zatoče u spilji. Tantal prezire bogove i uči ljude da im se ne treba povi-novati. Od njega Sizif otkriva tajnu bogova: sirovine za ambroziju crpe se na Itaci. Odisej ucjenjuje ZEUS da mu puste sina na što ZEUS Tantal proglasi ludim i smjesti u azil kod Pitije u Delfima. ZEUS oslobađa Odiseja i Penelopu iz zatvora i oni se vrate na Itaku gdje se Odisej ubije. Sizif objavljuje recept za ambroziju, a bogovi Pandori daju kutiju s čudesnim slikarskim priborom – sve što njime naslika postane stvarno. Potom su joj bogovi poslali u noćnim morama sve svoje strahove i bolesti. ZEUS svu krivnju svaljuje na Pandoru i ona se sklanja u Pitijin azil – putem joj se pridružio Sizif na bijegu i ona ga u azil prokrijumčari u svojoj kutiji. Tantal u azilu posjećuje njegova sestra Perzefona i ona i Sizif postanu ljubavni-ci. ZEUS šalje komandose ARES-a koji Sizifa prebace u Podzemlje gdje on sretne svojega sina Odiseja, ali ga odatle oslobodi Perzefona. Sizif se vraća u azil, izrađuje dvostruko dno kutije, i u nj sakriva slikarski pribor. Nakon toga ponovno ga odvođe u Had, zajedno s Tantalom. U azil stiže i Penelopa i piše izmišljenu povi-

jest Odisejevih putovanja u kojima se on na kraju vraća njoj i žive na Itaci. Pandora naslika sve što je Penelopa napisala, a potom zadnjim potezima – izbriše bogove.

Roman Pandorina kutija na originalan način spaja obiteljsku dramu i politički angažiranu književnost, koristeći antičke motive kako bi, zapravo, progovorio o suvremenosti. Sam autor, Boris Beck, u jednom od intervjua (Zagrebački list, 18. rujna 2017.) tu-mači:

Pandorina kutija je roman o današnjem svijetu – gdje vlada op-sjednutost tehnologijom, seksom i potragom za vječnom mla-došću, dok istodobno demokraciju zamjenjuje društvo kontrole. Veoma volim čitati o antici i uočio sam da je mnogo toga za što mi mislimo da je obilježje modernog svijeta, postojalo i onda. Svi smo učili u školi da su bogovi kaznili Sizifa da gura kamen, a Tan-tala da bude vječno gladan i žedan, ali možda nam je promaklo što su zgriješili. A njihova je krivnja bila da su odavali božanske tajne, baš kao što danas čine Assange ili Snowden. Mi mislimo da su kompjutori i roboti naš današnji izum, ali i u antici su izrađivali strojeve i maštali o robotima. Kao da ima nešto nepromjenjivo u ljudskoj duši i sudbini. Roman se dakle zbiva u antici, ali svi su njegovi junaci naši suvremenici.

Sumnje i nadanja, borbe i zamori, traganja, nalaženja i gublje-nja nisu bila drukčija u doba drevnih Grka nego što su danas ili što će biti u budućnosti. – oni pripadaju ljudskoj sudbini.

Kada je Pandorina kutija otvorena, iz nje su, među ljude koji su do tada bili živjeli bezbrižno u blagostanju, izašla sva zla: kuga, tuga, siromaštvo, zločin, očaj, pohlepa, starost, bolest, ludost, prkos, glad, prijevara... Pandora ju je brzo zatvorila i unutra je ostala samo nada. Svijet je bio vrlo hladan i turoban, a onda je Pandora opet otvorila kutiju te je nada izletjela van. Tako je čovječanstvo i u zlim vremenima dobilo i malo nade. Druga verzija mita govori da je nada bila zapravo najgore od svih zala jer je bila jednaka strašnom predznanju. Pandora je tako, zatvorivši kutiju prije nego što je nada izašla van, spasila svijet od najgore štete. Naime, sama bi se riječ „nada“ (grč. ἔλπις) bolje mogla prevesti kao: „predviđanje nesreće“. Mit o otvaranju Pandorine kutije, zapravo je, teodicejsko pitanje: zašto postoji zlo u svijetu?

Knjiga je napisana za one koji ne vole suviše laganu književnost. Za one koji vole ironiju, koji vole odgonetavati književnu zagonetku, za one koji ne vjeruju da postoji samo ono što je vidljivo ("možda i postoji samo ono čega nema").

Boris Beck, odnosno pripovjedač u romanu, zahtijeva, s jedne strane, od svojih čitatelja izdržljivost tijekom čitanja: naime, on spaja različite mitove, preslaguje njihove priče, povezuje i razvezuje likove, spaja svjetove koji se čine nespojivima, i sve to na visokoj razini umjetničke izvedbe. S druge strane, pitkost stila, ritam rečenica, čas odmjerenost a čas bujica riječi kojim opisuju Odisejeve pustolovine, sve to čitatelja drži u napetosti zbog koje ne može odložiti roman prije nego što ga pročita.

Ono što, naposljetku, izlazi iz Beckove Pandorine kutije jesu pleteri njegovih vlastitih razmišljanja o svijetu obogaćena knjigama koje je pročitao i iskustvima koje je stekao čitajući ne samo romane nego i novinske članke o dnevnoj politici. No, ponajprije, to je otvaranje prožeto iskustvom samoga pisanja kao svjedočanstva o vlastitim tragovima. Na čitatelju je da ih slijedi te malo pomalo otkrije nevidljivu kartografiju misli i asocijacija. Kartografija je djelatnost koja se bavi prikupljanjem, preradom, pohranjivanjem i uporabom prostornih informacija te njihovom vizualizacijom. Pritom se prostornom informacijom smatra svaki navod, kojemu uz iskaz o značenju objekta pripada i položajna određenost u danom sustavu. Upravo način na koji Beck slaže te informacije tvori i sam stil romana.

Stil je trag u diskursu što ga ostavlja društveni status autora, vrijeme u kojem piše, književno tržište, žanr, intencije, nesvjesno... Dakle, tragove možemo detektirati s obzirom na njihovo porijeklo, intencije i nesvjesno. Tragovi izvan samoga teksta, koji mu prethode, autor kontrolira. U ovom slučaju riječi je o žanru romana, dakle, funkcionalnom stilu kakvim autor nastoji zahvatiti konstelacije jednoga jedinog mogućega svijeta razapeta između datosti, mogućnosti i želja. Tragovi što ih autor poznaje, ali mu izmiču te ih trajno iznova otkriva pripadaju lingvostilističkim postupcima, što ih može razotkriti analiza. U tragove kojih autor nije svjestan, mi kao čitatelji upisujemo vlastite diskurse.

Umjetnički tekst organiziran je stilom. Štoviše, upravo je stil jezik umjetničkog djela. Na čitatelju je da uči jezik (stil) kako bi otkrio poruku koja je i potakla autora da piše upravo tim jezikom (kao stilom) što mu se nadao dok je nizao riječi svojih rečenica. Naravno, taj se jezik ne može otkriti do kraja: niti itko ima sva potrebna znanja niti je u stanju pročitati sve tekstove koja autor priziva (Apokalipsa, George Orwell, Aldous Huxley, Antoine de Saint-Exupéry – samo su neki od njih). Ali može s njima stupiti u dijalog i ponoviti cijeli krug iz čije je polazišne točke autorov tekst stigao do njega. No, ovoga puta ne traži više odgovor, nego prije uči postavljati, zapravo mucati pitanja.

Boris Beck tijekom svoje pustolovine pisanja ne radi drugo nego otvara Pandorinu kutiju: pušta i zatvara zle nemani i nadu što oblikuju stvarnost, dok im ona istodobno trajno izmiče tjerana obećanjem što mu ga nudi nada. Pismo i Odisej imaju sličnu sudbinu: da tragaju za pripadnošću i smislom u trajnoj opasnosti da im se njihova utopija ne premetne u distopiju

SVETO DIJETE

U svibnju 2017. papa Franjo je, na stotu godišnjicu ukazanja u Fatimi, proglasio svetima Jacintu i Francisca

TEKST: BORIS BECK

Kao dijete veoma sam volio roman američkog pisca Williama Saroyana 'Tata, ti si lud'. Toliko sam ga čitao da sam ga naučio napamet, a na kraju sam se, čini mi se, i pretvorio u tog oca. Tata iz knjige je, naime, pisac, a u njoj je opisano nekoliko dana druženja i razgovora s njegovim desetogodišnjim sinom. Knjiga je zadržljiva jer u njoj otac sa sinom razgovara kao sa sebi ravnim. Oni razgovaraju o mnogim ozbiljnim temama, no uvijek otac sina tretira ravnopravno – govoreći mu o teškim temama jednostavno, ali otvoreno.

Jedna je od tema i životni poziv. Otac sinu, onako usput, kaže da je za svakog čovjeka važna spoznaja. Kada ga sin pita je li i on došao do spoznaje, otac kaže da jest, i to vrlo rano, u djetinjstvu. Na iduće pitanje što radi sa spoznajom, otac odgovori da je koristi za mnoge stvari, ali najviše za pisanje. Sina je potom zanimalo kako će on znati da je došao do spoznaje, a otac mu je rekao da se ništa ne brine i da će je prepoznati. Još je samo jednu stvar sinu rekao o tome: da je spoznaja najvažnija stvar u čovjekovu životu.

PUCANJ U PAPU

U biografijama umjetnika ili izumitelja često piše da su ljubav za svoj poziv stekli u najranijem djetinjstvu. Isto je i sa svećenicima i časnim sestrama: u pravilu kažu da su Božji poziv doživjeli vrlo rano. Čini se apsurdnim da malo dijete odredi sudbinu čovjeka – ali čini se da se baš tako zbiva.

Prije stotinu godina troje malih neukih pastirčića u Portugalu odjednom su se našli između anđela i policije, između Gospe i papa, između vjere i politike. Oni su prenosili lijepe i zamršene molitve, poruke o obraćenju Rusije, najave svjetskog rata, pa čak i viziju pakla. Zbog te dječice grade se crkve i kapelice po cijelom svijetu, mijenjaju se molitvenici i bogoslužja, a deseci tisuća ljudi na današnji su dan vidjeli nevjerovatan znak na nebu, ponekad i s udaljenosti od 40 kilometara od Fatime: poput velike vatrene kugle Sunce se kretalo strelovitom brzinom i okretalo oko svoje osi. Po njemu su se razlijevali svjetlucavi tonovi i veliko šarenilo boja. Sunce je desetak minuta titralo i treslo se, kao da će pasti na zemlju, a potom se umirilo, vratilo na isto mjesto i normalno sijalo.

Tajne izrečene u Fatimi čuvale su se u Vatikanu i bile bi dane samo papama na uvid – a oni bi nakon čitanja tajnu šutke stavili u kovertu i vratili u najtajniji arhiv: kako i ne bi kad je u zapečaćenom pismu stajalo da će papa biti ubijen.

I baš jednog 13. svibnja, na dan prvog Gospina ukazanja, kada su djeca rekla da su vidjela „gospođu potpuno odjevenu u bijelo, oko koje se širilo svjetlo blistavije od kristalne posude pune čiste vode pod zlatnim zrakama sunca – eto, baš na taj dan, atentator je na trgu Svetog Petra papu Vojtilu pogodio metkom u srce – metkom koji je potom iz srca izvađen, i sad se nalazi u kruni Gospe Fatimske.

JAKO VOLIM RAZMIŠLJATI

Očito u dječjoj duši ima više nego što se čini. To sam spoznao čim sam prvi put čitao o sudbini male Jacinte iz Fatime. Jacinta Marto imala je samo sedam godina kada je 10-godišnjim bratom Franciscom i 11-godišnjom rođakinjom Lúcijom Santos došla u dodir s nadnaravnim.

Na starim fotografijama Jacinta je sitna uz prkosnu Luciju i dobroćudnog Francisca. Djevojčicama je glava obično pokrivena, ruke sklopljene na molitvu, obuća loša, a odjeća skromna, ali čista. Lúcia je opuštenija, Jacinta grčevito stišće prste. Ima lijepo ovalno lice, velike oči i ozbiljan pogled. Na fotografiji snimljenoj 15. listopada 1917. pred pećinom Iria, Lúcia i Jacinta poziraju odjevene u nove identične košulje i snježnobijele pregače, dok ih s leđa grle majke kojima su vrlo slične. Zadnja fotografija Jacinte nastala je 1935. 15 godina nakon njene smrti, kad se njeno tijelo prebacivalo s mjesnog groblja Vila Nova de Ourem na fatimsko. Lice joj je sačuvano kao znak neraspadljivosti u koju je ušla.

Prema Lúcijinim zapamćenjima Jacinta je veoma lijepo pjevala i plesala. – Jako volim razmišljati – rekla je u Lisabonu časnoj sestri Mariji Purificação Godinho koja se brinula o njoj u njenim zadnjim danima. I brat joj je bio muzikalan i zamišljen, iako povučeniiji. Nakon vizije Pakla nježna i pomalo razmažena djevojčica veoma se zabrinula za spasenje duša. To što su i ona i brat oboljeli 1918. od španjolske gripe, i to što im je Gospa najavila skorou smrt, prihvatila je mirno. Lúcia se sjeća kako joj je krajem listopada te godine Jacinta bezbrižno priopćila da će Gospa ‘uskoro uzeti Franju u Nebo’, a da će ona ‘otići u jednu bolnicu i ondje mnogo trpjeti’ – jedino je žalila da ondje neće biti Lúcia.

KAD BI LJUDI ZNALI ŠTO JE VJEČNOST

Jacintina se gripa zakomplicirala zapaljenjem plućne maramice. U lisabonskoj bolnici bila je podvrgnuta bolnoj operaciji u

kojoj su joj odstranjena dva rebra. Lúcia Santo je svjedočila da je Jacinta ondje imala brojna viđenja: vidjela je Papu kako se sam moli u sobi dok mu ljudi izvana dovikuju uvrede i bacaju kame-nje na prozor, a potom kako se s mnoštvom ljudi moli Bezgrešnom Marijinu Srcu. – Jadani sveti otac – rekla je Lúcij. – Veoma mi je žao grešnika. Kada bi ljudi znali što je vječnost, učinili bi sve da promijene svoje živote.

Jacinta se ubraja u one blaženike kojima je Bog najavio kada će umrijeti. Is-povjedila se 19. veljače 1920. i zamolila bolničkog kapelana da joj da bolesničko pomazanje i pričest jer će te noći umrijeti. Svećenik joj je odgovorio da joj stanje nije toliko ozbiljno i da će doći sutra, ali sutra više nije bila živa. Nedugo prije toga rekla je tada 12-godišnjoj Lúcij. Santos: – Nemoj se skrivati. Reci svima da nam Bog daje milosti po Bezgrešnom Marijinu Srcu, da ih ljudi od nje trebaju zatražiti da Isusovo Srce želi da se uza nj štuje i Marijino Srce. Reci im da se Bezgrešnom Marijinu Srcu mole za mir jer ga je Bog njoj povjerio.

– Ratovi nisu ništa drugo nego kazna za grijeh svijeta – rekla je Jacinta drugom prilikom časnoj sestri Mariji Purificação Godinho. Papa Pio IX. odredio je 1937. da se ne pokreću procesi za beatifikaciju maloljetnika jer oni ne mogu u potpunosti shvatiti junačku vrlinu ili je pak redovno prakticirati, što je nužno za svetost. No 1979. više od tri stotine biskupa, na poticaj fatimskog biskupa, uputilo je peticiju papi kako bi se za Jacintu i Francisca Marto učinila iznimka jer su ‘privlačili ljude svetosti te su po njihovu zagovoru zadobivane milosti’. Ako djeca mogu pokazivati izniman prirodni dar u glazbi ili matematičari, zaključili su teolozi i biskupi, može se kroz njih očitovati i nadnaravno. Jacinta Marto, zajedno sa svojim bratom, bila je proglašena blaženom 13. svibnja 2000. i postala najmlađa blaženica Crkve koja nije bila mučenica.

BOG U DUŠI

Život Jacinte Marto je izniman, ali važan je znak za svakog roditelja: djeca mogu biti bliska nadnaravnim, i puno bliža od majki i očeva. Moguće je da svaki čovjek u djetinjstvu dobiva nadahnuće, to jest ‘spoznaju’, kako to zove Saroyan. Kod mnoge djece možemo uočiti jednostavnost kojom prihvaćaju vjeru i kako je smatraju samorazumljivom. Pa čak i ako se ne radi o vjeri, djeca često pokazuju znakove velike ozbiljnosti i jasnoće svojega poziva. Nažalost, formalizirani školski sustavi, cinizam odraslih i grubost svijeta čini da se ti prvi i najjasniji porivi zamute i zagube.

Dok se danas odrasli nadmeću u infantilnosti, blažena Jacinta Marto pokazala je koliko 10-godišnjakinja može biti ozbiljna; dok smo danas zatrpani nebitnim informacijama, Jacinta je najdublje shvaćala svijet; dok danas djecu zasipamo brandovima i igricama, ona je rasuđivala o ratu, miru i spasenju; zadivljujuće je znanje te djevojčice koja nije znala čitati i pisati; ona je junakinja čistoće pobožnih nakana i svjedokinja da u dušu djeteta stane cijeli Bog.

IPAK SMO SE ODVAŽILI U BARCELONU

Maturalno putovanje važan je događaj svih trećeaša srednjih škola. Pripreme uvijek započnu vrlo rano i traju mjesecima, a putovanje samo nekoliko dana koji, uz dobru ekipu, prođu za tren. Maturalno putovanje pridonosi sazrijevanju i osamostaljivanju te je važno za međusobno povezivanje i upoznavanje. Nakon maturalca svi se (i pojedinačno i međurazredno) više družimo i bolje slažemo

Taman prije nego što smo počeli pakirati svoje kufere dogodio se teroristički napad na Barcelonu, naše odredište. Tada je naše putovanje postalo upitno, mnogi su odustali. Ipak, veći dio tadašnjeg 3.c, 3.b, 3.a, 3.d i 3.i, odvažio se na put koji je započeo 21.8., a završio 28.8.

SRETNI POVRATAK

A large, colorful mosaic sculpture of a dragon or serpent, part of the Park Güell collection, with people walking on the stairs in the background. The sculpture is made of many small tiles in various colors like blue, yellow, orange, and green. It has a long, winding body and a head that looks like a dragon's head with a large mouth. Water is flowing out of its mouth. In the background, there are stone columns and a staircase with people walking on it.

PASCH PROJEKT: BLOG – PUT OKO SVIJETA

KREATIVNO I ZABAVNO

TEKST I FOTO: VEDRAN ODELJAN I DOMINIK ĐURINIĆ, 1. J

Ove školske godine (2016./2017.) imali smo priliku pobliže upoznati njemački jezik preko PASCH projekta "Reise um die Welt" (Put oko svijeta)

Nakon što nam je naša profesorica rekla za putovanje oko svijeta putem bloga, jako smo se zainteresirali i odmah stvorili kaos u razredu oko podjele u grupe. Zapravo, u tom projektu se natječu Karl u crvenom avionu i Karla u zelenom helikopteru. Oni lete oko svijeta pomoću svojih timova. Mi smo bili član tima Karla i nazvali smo se Weltlegenden (Svjetske legende). Svaki tim sastojao se od 5 članova (škola) te smo zajedno sčetirirazličite zemlje svijeta (Meksiko, Kanada, Čile i Grčka) letjeli u zelenom helikopteru. Na kraju je naš tim doletio dva dana prije od tima Karl te nas je to iznimno veselilo jer se naš trud isplatio.

MUKA I SMIJEH

Obradili smo pet zadanih tema od kojih su na u blogu objavljene dvije. Naša grupa koja je bila na kraju među odabranima trebala je opisati tradicionalno jelo naše regije i mi smo od takvog jednostavnog zadatka stvorili pravi urnebes. Razmišljali smo hoćemo li raditi puricu s mlincima, zagrebački odrezak, neki kolač kao na primjer medenjake ili sve to zajedno. Na kraju smo došli do konačne odluke. Odlučili smo raditi zlevanku koju nitko u našoj ekipi još nije radio te smo preko filmskog uratka uspjeli stopiti sve misli i zlevanku u jedno. Naravno, nije tu bilo samo muke kako je opisano, tu je bilo puno šala, smijeha, pobližeg upoznavanja drugih ljudi u grupi o njihovih kuharskih umijeća, i na kraju, pretraživanja njemačkih riječi u rječniku jer je sve to moralo biti na nama nesvakidašnjem jeziku. Zato bismo preporučili svima koji žele raditi nešto kreativno i zabavno, a ujedno i poučno da se sljedeće godine uključe u ponuđene projekte i prošire svoj spektar njemačkih riječi.

ZLEVANKA ZA KRAJ

Dodatno nas je motiviralo i to što je svaki razred koji je sudjelovao, mogao osvojiti 50 eura, ako bude među ekipom koja prva obiđe svijet. A i profesorica je uvažila naš trud i rad te smo tako zaradili dobre ocjene. Kako je sve skupa izgledalo, pogledajte na <http://blog.pasch-net.de/reiseumdiwelt/>, a kako se pravi zlevanka na <http://blog.pasch-net.de/reiseumdiwelt/archive-s/29-Kukuruzna-zlevanka-traditioneller-Maiskuchen.html>

Virtualni putnici oko svijeta s profesoricom Marinom Šokčević

NASTAVAK SURADNJE U OKVIRU ETWINNING PROJEKTA FESTIVALI BEZ GRANICA

CELJE U GOSTIMA

TEKST: KARLA RAVNJAK, 4.C I KARLA LEMAČ, 4.C

FOTO: EVA JURETIĆ, 2.G

Nakon prošlogodišnjeg posjeta naših učenika Celju došao je na red njihov posjet nama koji je bio predviđen za Supekove dane. Budući da su tada bili spriječeni, posjetili su nas krajem listopada

VAŽNOST GLAZBE

Dvadesetak učenika ugostiteljske škole iz Celja "Srednja šola za gostinstvo in turizem Celje" oduševili su nas svojim glazbenim talentom nastupom u kino dvorani. Uz njih, nastupili su i učenici naše škole u kojem su ove godine sudjelovali, pod vodstvom prof. Alme Zubović: Marlena Petrak 4.f, Katarina Bobok 4.g, Ana Kovačev 3.g, Karla Vlašić 4.e, Magdalena Tosenberger 3.g, Luka

Antonio Josipović 3.j, Dino Belužić 3.k, Lovro Ohlhofer 4.f, Sara Radaković 4.c, Ana Lena Čibarić 3.j, Jan Krešić 4.f, Lukas Serdar 4.b, te članovi pjevačkog zbora. Na kraju programa pridružili su im se i sami Celjani. Profesorica glazbene umjetnosti Ingrid Slapnik, prof. ističe važnost postojanja glazbenih sastava unutar škole te mogućnost da se učenici na taj način izraze.

UPOZNAVANJE KULTURA

Voditeljica projekta Katarina Maček Tončić, inače profesorica ekonomskih predmeta otkrila nam je kako upravo ovakva vrsta projekata pomaže u socijalizaciji učenika i upoznavanju kultura. Nakon razgleda škole uputili su se obilasku grada. Kako ništa ne bi prepustili slučaju, vrijedni učenici naše škole pripremili su im kratki "sightseeing tour" vodič s opisima i oslikanim mjestima koja posjećuju. Vodstvo su održale učenice Katja Domljanović, Lara Martinović, Katarina Zubčić, učenice prvih razreda te Greta Barac, Ana Kovačev, Magdalena Tosenberger i Mia Vaclavek, učenice trećih razreda.

Mentorice: dr. sc. Alma Zubović, prof., Karmen Farac Turković, prof., Marija Roth, prof.

Učenici celjske škole u X. gimnaziji "Ivan Supek"

GODIŠNJICA PADA VUKOVARA

TEKST I FOTO: KARLA LEMAIĆ, 4.C

Povodom sjećanja na dan pada Vukovara 18.11.1991.g., 21.11.2017.g u posjet X. gimnaziji „Ivan Supek“ pristigla je Udruga branitelja 145. brigade Dubrava kako bi nam približili događaje prije, tijekom i nakon Domovinskog rata

Učenici su razgovarali s osobama od kojih su dobili odgovore o događajima važnim za hrvatsku noviju povijest, budući da je 145. brigada prošla kroz sva bojišta u Hrvatskoj i dijelom u Bosni. Govorili su o vojskama na teritoriju Hrvatske, o uzroku rata, Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji, te smo pogledali film o tijeku rata i radijskim porukama Siniše Glavaševića, hrvatskog novinara, publicista kojeg su ubile srpske paravojsne snage u vrijeme opsade Vukovara.

“Odustajem od svih traženja pravde, istine, odustajem od pokušaja da ideale podredim vlastitom životu, odustajem od svega što sam još jučer smatrao nužnim za nekakav dobar početak, ili dobar kraj. Vjerojatno bih odustao i od sebe sama, ali ne mogu. Jer, tko će ostati ako se svi odrekne sebe i pobjegnemo u svoj strah? Kome ostaviti grad?”

Tko će mi ga čuvati dok mene ne bude, dok se budem tražio po smetlištima ljudskih duša, dok budem onako sam bez sebe glavinjao, ranjiv i umoran, u vrućici, dok moje oči budu rasle pred osobnim porazom?

Tko će čuvati moj grad, moje prijatelje, tko će Vukovar iznijeti iz mraka? Nema leđa jačih od mojih i vaših, i zato, ako vam nije teško, ako je u vama ostalo još mladenačkog šaputanja, pridružite se.

Netko je dirao moje parkove, klupe na kojima su još urezana vaša imena, sjenu u kojoj ste istodobno i dali, i primili prvi poljubac - netko je jednostavno sve ukrao jer, kako objasniti da ni Sjene nema?

Nema izloga u kojem ste se divili vlastitim radostima, nema kina u kojem ste gledali najtužniji film, vaša je prošlost jednostavno razorena i sada nemate ništa.

Morate iznova graditi. Prvo, svoju prošlost, tražiti svoje korijenje, zatim, svoju sadašnjost, a onda, ako vam ostane snage, uložite je u budućnost. I nemojte biti sami u budućnosti.

A grad, za nj ne brinite, on je sve vrijeme bio u vama. Samo skrivati. Da ga krvnik ne nađe. Grad - to ste vi”

- Siniša Glavašević

FESTIVAL ZMAJEVIH ČAMACA

TEKST I FOTO: KARLA LEMAIC 4.C

Konfucijev institut Sveučilišta u Zagrebu sredinom lipnja organizira natjecanje zmajevih čamaca na Jarunu kao i mnoge događaje koji promoviraju kinesku kulturu

Učenice-zmajevi pripremaju se za natjecanje

Ove godine je Festival uranio. Održao se 3. lipnja. U tu avanturu povela nas je prof. Vanesa Jurić. Sudjelovali su drugi i treći razredi naše gimnazije i svi dobrovoljci. Nije bilo potrebno prethodno znanje i iskustvo u veslanju već samo dobra volja. Kada smo stigli na Jarun, nismo ni znali što nam je profesorica pripremila. Krenuli smo u šetnju te usputno saznali što nas čeka. Bili smo nervozni budući da nitko od nas nije nikada sjeo na ergometar u teretani, a kamoli veslao u pravom čamcu na pravoj utrci. Međutim, kada smo

skupili ekipu i napokon sjeli u čamac, instruktor nam je dao brze upute i rekao da pratimo njegov tempo tokom natjecanja te da veslamo timski jer je to bit svakog sporta. Nakon probne vožnje jedva smo čekali da utrka krene. Od tri čamca u cilj smo ušli treći, ali sreća koja je izlazila iz nas bila je neprocjenjiva. Svi smo bili zahvalni profesorici na novom iskustvu. Dobili smo diplome kao potvrdu za naš trud te proljetne rollice za radničke želudce. Bilo je nezaboravno! Dolazimo i iduće godine!

Karla Lemaic i Božica Horvatić, 4.C s profesoricom Vanesom Jurić na Jarunu

NAŠI RAZGOVORI

UVIJEK VJERUJTE U SEBE

INTERVJU S HRVATSKOM REPREZENTATIVKOM MATEOM MATOŠEVIĆ

INTERVJU VODILE: ANA KOVAČEV I NINA ČULJAK 2.G

Nakon dugog dogovaranja i razmjenjivanja poruka napokon smo uspjele dogovoriti mjesto nalaska s reprezentativkom u atletici, Mateom Matošević koja je nedavno bila na Olimpijskim igrama u Rio de Janeiru. Govorila nam je o svojim početcima, potpori koju je imala, razlozima zbog kojih se i počela baviti atletikom

CENER: Jesi li studirala nakon što si završila X. gimnaziju? Da, završila sam pravo paralelno baveći se atletikom.

CENER: Kada si se počela baviti atletikom i jesi li imala potporu obitelji?

Atletikom sam se počela baviti krajem 3. razreda srednje škole uz veliku potporu obitelji i također dečka kojeg sam upoznala trenirajući. Veliku ulogu u mom treniranju imala je i tadašnja ravnateljica X. gimnazije koja je bila puna razumijevanja.

NE MISLIM O UTRCI

CENER: Imaš li blizak odnos s trenerom?

Imam vrlo blizak odnos sa svojim trenerom, Mladenom Kata-
linićem koji je uz mene već 10 godina, ne samo u sportskom nego i u životnom smislu.

CENER: U kojem klubu treniraš i koja ti je glavna disciplina? Treniram u atletskom klubu Agram i glavna mi je disciplina maraton.

CENER: Jesi li se trebala čega odricati i jesi li u nekom trenutku htjela odustati?

Nije bilo velikih odricanja, ali je bilo par puta za vrijeme studiranja kada sam htjela odustati.

CENER: Što te motivira da se nastaviš baviti atletikom?

Motivacija su mi natjecanja, ali i svakodnevni napredak koji primjećujem na sebi.

CENER: Što misliš o steroidima i dopingu?

Smatram da svaki sportaš mora odgovarati za svoje postupke te da sportaši koji koriste doping na neki način varaju i nisu dobri u sportu.

CENER: Koliko imaš treninga tjedno?

Tjedno imam 11/12 treninga, ujutro i popodne. Svaki je trening drugačiji ovisno o tome što trener smatra da je u tom trenutku prioritet.

CENER: Imaš li tremu prije natjecanja i kako je podnosiš?

Imam tremu prije natjecanja i uvijek volim biti sama prije nego što počne, ali čim čujem pucanj ona nestane. Također pokušavam ne misliti toliko o utrci jer se ne želim psihički umoriti.

NE ODUSTAJTE OD SNOVA

CENER: Koje je tvoje najveće postignuće?

Najveće postignuće mi je odlazak na Olimpijske igre u Rio de Janeiru 2016. godine. To mi je prvi odlazak na Olimpijske igre i tamo me najviše dojmilo promicanje timskog duha i uzajamno bodrenje. Ostala sam tamo 10 dana i jedini problem s kojim sam se susrela su bili vremenski uvjeti koji jako utječu na moju taktiku trčanja.

CENER: Uz odlazak na Olimpijske igre koja su još tvoja postignuća?

Državna sam rekorderka za juniore i mlađe seniore na 5000 i 10000 metara. Također sam sudjelovala u osvajanju ekipe bronce na Svjetskom prvenstvu u 50 kilometara. Stalna sam članica Hrvatske reprezentacija i već 3 godine imam ugovor s Adidasom kao njihovom ambasadoricom.

CENER: Što želiš poručiti našim čitateljima?

Želim im poručiti da nikad ne podcjenjuju svoje protivnike i da uvijek vjeruju u sebe i u ono što rade. Budite hrabri i ne odustajte od svojih snova.

Novinari Petra Rašperić i Marko Josipović u društvu trenera Stevea Coopera i profesora Marka Juričevića

RAZGOVOR: STEVE COOPER

MORAJU PUÑO RADITI, VJEŽBATI I VJEROVATI U SEBE

TEKST: PETRA RAŠPERIĆ I MARKO JOSIPOVIĆ 3.G

FOTO: EVA JURETIĆ 2.G

Steve Cooper je engleski trener koji je doveo u Hrvatsku svoju momčad na na Europsko prvenstvo za mlađe od 17 godina. Mladi igrači polagali su ispit u našoj gimnaziji

CENER: Smatrate li da je bitnije obrazovanje ili sport i na što više potičete svoje igrače?

Obrazovanje je, očito, bitnije – za to svatko ima samo jednu priliku. Kod nas su, doduše, posebne situacije s obzirom na to da radimo s ozbiljnijim igračima koji igraju za poznate klubove i Englesku reprezentaciju. Smatram da je tu bitan dobar obrazovni program za dečke koji im pomaže pri ostvarivanju što boljih akademskih uspjeha uz one sportske. Uzmimo za primjer dolazak ovamo, u Hrvatsku, na Europsko prvenstvo za mlađe od 17 godina jer je to ugledno natjecanje. Bitno je pobrinuti se da je sve dobro isplanirano i da igrači imaju gdje položiti svoje ispite kako ne bi patilo ni njihovo obrazovanje ni uspjeh u nogometu.

NIŠTA BEZ MOTIVACIJE

CENER: Što bi se dogodilo kad bi se termin utakmice poklopio s polaganjem ispita?

Sve se mora dobro isplanirati da do sličnih situacija ne bi ni došlo. Za to imamo zaposlenike i učitelje koji su u kontaktu sa školom koju igrači pohađaju i s Cambridge centrima poput vašeg i posao im je upravo izbjegavanje situacija u kojima bi morali izravno birati između nogometa i ispita.

CENER: Mislite li da, s obzirom na činjenicu da su nogometaši inače iznimno natjecateljski nastrojeni, zbog toga mogu postići i bolje rezultate u školi?

Svatko je drukčiji i najbolje rezultate postižu oni koji su najviše motivirani. Ne možemo reći da će nogometaši zbog natjecateljskog karaktera postići bolje rezultate izvan nogometnog terena, ali postoje vrline stečene igrom koje se kasnije pokažu korisnima u obrazovanju. Na kraju se uspjeh svodi na podršku koju igrači dobivaju od škola, klubova za koje igraju i trenera kako bi uspjeli iskombinirati obrazovanje i interese poput nogometa.

ŽRTVOVATI SLOBODNO VRIJEME

CENER: Na koji način igranje nogometa utječe na formiranje mladih igrača u odrasle ljude? Koliki je problem nedostatak vremena s obzirom na to da se moraju usredotočiti na vlastito obrazovanje uz uspjeh u sportu?

Najveći je problem razdoblje u kojemu dečki imaju 15-16 godina jer tad polažu ispite i prilično su zauzeti. Nemaju baš vremena za duge stvari. Međutim, bitno je da imaju slobodnog vremena za prijatelje i obitelj. Nakon polaganja ispita imaju više vremena za osobni život i lakše im je. S obzirom na to da su ovo igrači koji se pokušavaju probiti i dokazati da su najbolji, ovo zbilja je posebna situacija i ako zbilja žele postići nešto više, posvetit će se svojim ciljevima i žrtvovati svoje slobodno vrijeme.

CENER: I vi ste bili igrač nogometa. Kako ste uspjeli uskladiti osobni život s obavezama vezanim uz igru?

Samo sam nekoliko godina profesionalno igrao nogomet jer sam rano postao trener, ali tad sam, poput njih, morao uskladi-
ti nogomet i sve ostalo u životu pa shvaćam koliko je zahtjevno
i imam samo dobra iskustva u radu s igračima ovog uzrasta.

CENER: Da ste imali uvjete kakve imaju vaši igrači, biste li
duže profesionalno igrali i možda postigli bolje rezultate?

Mladi nogometaši u Engleskoj imaju jako dobre uvjete i u njih se
puno ulaže, ali još uvijek moraju puno raditi, vježbati i vjerovati
u sebe baš kao i u moje vrijeme.

PRIPADNOST KLUBU

CENER: Kakav uspjeh očekujete na ovom natjecanju?

Smatram da Engleska ima jako dobre igrače, pogotovo ove
mlađe koji su iznimno talentirani i sad se samo moramo usre-
dotočiti na treniranje i prilagoditi se uvjetima imamo kako bi
postigli što bolje rezultate.

CENER: Potičete li svoje bolje igrače da igraju i za klubove u
drugim zemljama bez osjećaja obaveze prema Engleskoj?

Svašta se može dogoditi, ali razvoj igrača se najčešće odvija u
onom klubu u kojem je i započeo jer njemu pripada.

CENER: Kada završe ispite, moraju li odabrati samo jedno ili
mogu nastaviti s obrazovanjem i igranjem nogometa u isto
vrijeme?

Mislim da je moguće raditi oboje. Ima individualaca koji bira-
ju jedno više od drugog, ali što god odaberu mi ih podržimo
u tome. Ako odaberu raditi oboje i ako su vrlo odlučni, mogu
postići puno toga.

ŠTO SU STARIJI, SVE JE OZBILNIJE

CENER: Je li razina obrazovanja koju igrači dostignu dovoljna
da nakon kraja svoje profesionalne karijere imaju zvanje i po-
sao izvan nogometa?

Igrači imaju priliku za nastavljjanje obrazovanja dok igraju u
većernjim školama, preko interneta ili kao izvanredni studenti.
Bitno je što igrač želi i kako vidi svoju budućnost. Postoje igra-
či koji postaju odvjetnici ili što god žele dok još uvijek profes-

ionalno igraju nogomet, ali to ovisi o pojedinačnoj situaciji jer
neki ne trebaju raditi ništa osim igranja nogometa dok drugi to
ili moraju ili žele. Ta budućnost može, ali i ne mora imati veze
s nogometom.

CENER: S koliko godina igrači najčešće počnu igrati za
vaše klubove?

Obično počnu sa devet godina, ali u zadnje vrijeme već i s osam.
Sa 16 godina, kada završe sve svoje testove, svaki dan provode
u klubu. Sve u svemu, neki počnu sa osam/devet, a neki malo
kasnije.

CENER: Počinje li posebna prehrana i program u ranoj dobi ili
se razvija tijekom godina?

Stvari se razvijaju tijekom godina. Mlađi igrači se još ne moraju
brinuti o dijeti, samo igraju igre i zabavljaju se, ali što su stariji,
sve je ozbiljnije – posebna prehrana i program se razvijaju i sve
je vrlo profesionalno.

SVI SMO ORGANIZIRANI

CENER: Prilagođava li se škola rasporedu igrača?

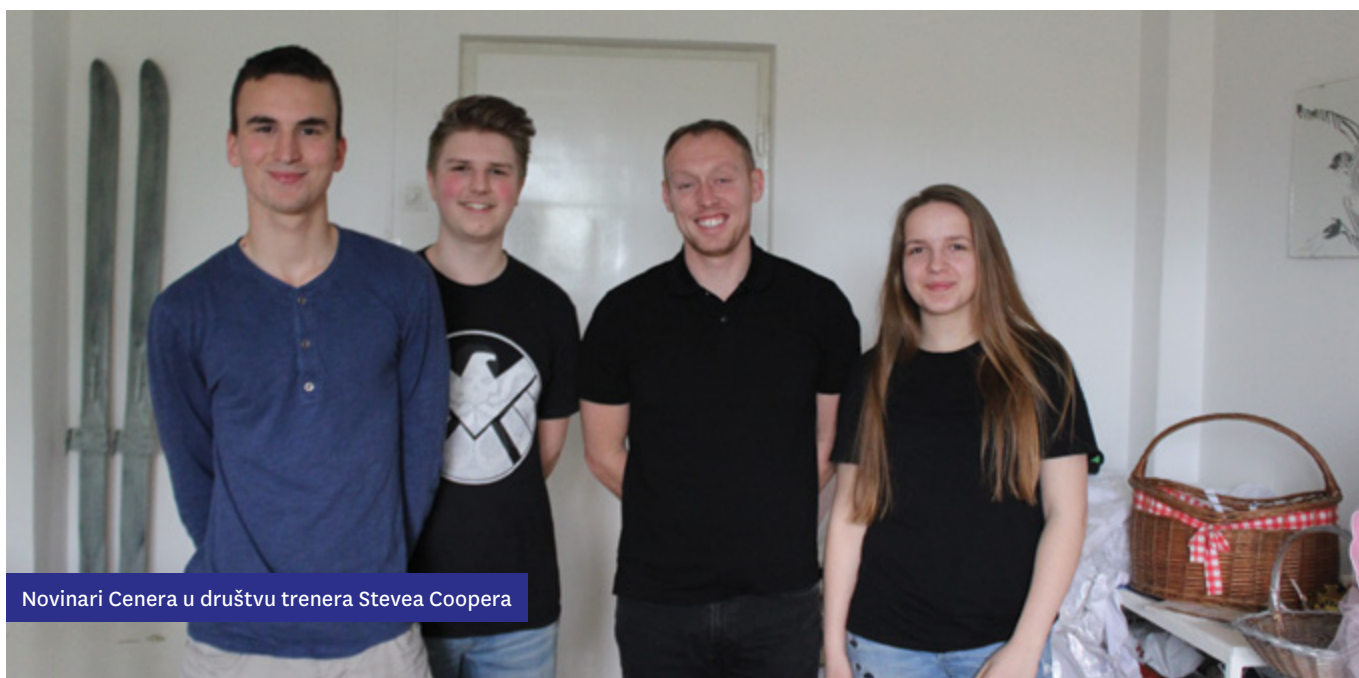
Puno situacija ovisi o tome kako se igrač odnosi prema školi i
obavezama, pa tako ako igrač nije dovoljno marljiv i ne postiže
dobre rezultate u školi, makne ga se s terena na neko vrijeme
dok se ne popravi, a kada opet dođe do određene razine marlji-
vosti i koncentracije, vratimo ga natrag.

CENER: Igrači su sigurno kao jedna velika obitelj, pa pomažu
li si oko škole isto kao i oko igre na terenu?

Vjerojatno si više pomažu oko nogometa nego škole, ali smo svi
vrlo organizirani i uz sebe uvijek imamo barem dva profesora
koja pomažu i upravljaju svime. Mislim da kada je u pitanju bu-
dućnost, tada si najviše pomažu.

CENER: Postoji li ženski nacionalni tim i je li ikako drugačiji
od muškog?

Postoji. U Engleskoj održavamo isti ženski program kao i muš-
ki te ih podržavamo jednako. Imaju isti program obrazovanja i
smatram da ako bi ovdje umjesto mene bila neka trenerica, ona
bi vam rekla isto.

Novinari Cenera u društvu trenera Stevea Coopera

Engleska reprezentacija do 17 godina

MEĐUNARODNA SURADNJA

IZAZOVNO, ZAHTJEVNO I USPJEŠNO

3.5. – 19. 5. održavali su se u Zagrebu UEFA-ina finala za igrače do 17 godina starosti

Ugodno časkanje novinara s njihovim vršnjacima, engleskim reprezentativcima

U to vrijeme se u UK održavaju GCSE ispiti, a 6 igrača (English team) su trebali polagati ispite za vrijeme održavanja finala. GCSE ispite koje su trebali polagati su u organizaciji ispitnih Edexcel, AQA i WJEC (to su drugi ispitni boardovi, ima ih nekoliko, CIE, AQA Edexcel... kao da mi imamo nekoliko Nacionalnih centara za vanjsko vrednovanje i obrazovanje, a učenik bira kod kojega će Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje i obrazovanje polagati).

ISPITNI CENTAR

Caitlin Hawkins, player education manager, (osoba zadužena za obrazovanje igrača) obratila se British Councilu sa zahtjevom (za organizaciju ispita) od strane Engleske nogometne federacije, a oni ih uputili nama X. gimnaziji Ivan Supek. Naime, mi smo Cambridge ispitni centar HRO06, u kojemu se provode i ispiti za privatne (vanjske) kandidate, ne samo za naše učenike.

Škola je najprije dobila suglasnost Cambridgea, a onda i Edexcela i AQA za provedbu njihovih ispita i tako smo postali smo njihov „host“ centar. Naš ispitni koordinator, prof. Milorad Opačić bio je u kontaktu s ispitnim koordinatorima iz tih škola. Oni su odredili vrijeme održavanja ispita kao i popis predmeta: kemija, biologija, matematika. Potom je bilo potrebno preuzeti ispitne materijale (elektronički „confidential mail“), organizirati prostorije, čuvanje i otpremanje ispitnih materijala.

Početkom travnja došli su nas posjetiti Steve Cooper (Head Coach – England U17 Men) i Jenni Baker (Team Operations coordinator). Učenici su obavili intervju sa S. Cooperom.

POSJET IZ ENGESKE

Početkom svibnja su nam došli u posjetu Caitlin Hawkins, Kevin Batchelor, također zadužen za obrazovanje igrača, nekada je i sam bio ravnatelj škole, sa šestoricom igrača da se upoznaju sa školom u kojoj će polagati ispite. Na natjecanju UEFA Under 17 finals engleska je ekipa osvojila 2. mjesto. Odmah po završetku finala objavljen je tekst o igračima koji su polagali ispite u našoj školi. U provedbi i organizaciji ispita sudjelovali su: ravnateljica profesorica Željka Frković, profesor Milorad Opačić kao ispitni koordinator i profesorica Silva Crnić, voditeljica dvojezičnog programa.

Bilo je izazovno i zahtjevno, ali uspješno provedeno.

Tin Srbić, nekadašnji učenik naše škole

VELIKI USPJEH NAŠEG BIVŠEG KOLEGE

Hrvatski gimnastičar Tin Srbić (21) osvojio je na Svjetskom prvenstvu u Montrealu naslov svjetskog prvaka na preči, što je ujedno i najveći uspjeh u povijesti hrvatske gimnastike

Tin Srbić je bivši učenik X. gimnazija Ivan Supek. Ponosni smo na njega. Tin Srbić je u kvalifikacijama bio ukupno treći, a u svom premijernom nastupu na SP-u 21-godišnji Zagrepčanin je došao do nevjerojatnog uspjeha. Tin je u kvalifikacijama odradio vježbu za ocjenu 14.366, a u finalu je bio još bolji (14.433) i to mu je donijelo uvjerljivo zlato ispred Nizozemaca Epke Zonderlanda (14.233) i Barta Deurlooa (14.200). Član zagrebačkog kluba Hrvatski sokol ostavio je iza sebe europskog prvaka Švicarca Pabla Braeggera i još nekolicinu puno iskusnijih protivnika te je priredio veliko iznenađenje na preči.

SAMO TE PRIRODA MOŽE PODSJETITI DA SI ČOVJEK

Imali smo priliku i zadovoljstvo razgovarati s našim najboljim skijašem svih vremena, Ivicom Kostelićem, koji nas je ugostio u toplom obiteljskom domu

TEKST: KLARA CVETKOVIĆ, 4.C

FOTO: GORAN LEHPAMER

Vaši skijaški počeci sežu u Vaše rano djetinjstvo. Na koji način ste kao dječak pronalazili motivaciju za sustavno treniranje? Ono je zasigurno zahtijevalo puno odricanja?

KOSTELIĆ: Sigurno. Kad si dijete motivacija je nešto drukčija nego kad si odrastao ili iskusan sportaš. Prvenstveno je to u djetinjstvu zabava i druženje s vršnjacima. Meni je kao klincu bila velika fora juriti na skijama, skakati. To su bile neke privilegije koje sam imao u odnosu na prijatelje u školi.

TRENER JE AUTORITET

Tata Vam je bio rukometni trener, a mama rukometašica, kako to da niste odabrali rukomet?

KOSTELIĆ: Tata je imao raznovrstan sportski put i osim rukometa, sportski se razvijao u vrijeme kad je bilo moguće baviti se s više sportova. Bio je i solidan vaterpolist, ali mu je skijanje, osim rukometa, bilo prva ljubav. Ako je suditi po onome što mi je tata pričao, usmjerio nas je u skijanje jer je bio razočaran rukometom. Klupska politika je igrala veliku ulogu, suci su znali krojiti utakmice i zato je želio da mu se djeca bave nekim sportom u kojem nema sudaca i takvih neakvih zavrzlama.

Na koji način Vas je tata motivirao kad ste bili dječak?

KOSTELIĆ: Tata me je često vodio sa sobom na svoje treninge. Kada bi išao trčati, nosio bi me na ramenima ili bih ja trčao uz njega koliko bih mogao. To mi je ostalo u sjećanju, za mene je to bio doživljaj. Što se tiče skijanja, kao što sam rekao, prevladavali su treninzi u klubovima, a nakon desete godine, otac me počeo trenirati. Imao sam već radne navike, nije me trebalo osobito motivirati. Znao sam da je trener autoritet i da ga se mora slušati, razumio sam i da moraš trenirati da bi bio dobar na utrka. To je prilično lako za povezati čak i ako si dijete.

UTJECAJ RODITELJA

Je li Vam to što Vam je tata bio trener bila olakšavajuća okolnost?

KOSTELIĆ: Mislim da to ima svojih prednosti i nedostataka. Ja mislim da generalno ima više prednosti, naravno pod uvjetom da vam je otac uravnotežena osoba. Kao prvo, nitko te ne poznaje kao tvoj otac. Postoji jedna druga stvar koja je prilično važna u suvremenom sportu, a u budućnosti će biti još važnija. Radi se o vremenu koje provodiš izvan treninga i tu je utjecaj roditelja nemjerljiv. Mislim da je umjetnost roditelja-trenera pretočiti slobodno vrijeme na način da bude korisno provedeno za cijeli projekt jer je danas velika konkurencija specijalizacije u individualnim sportovima ali i u svakom drugom sportu. Svi su istrenirani skoro do savršenstva i nema tu velikih tajni što se tiče samog treninga. Ali da biste postigli ono nešto posebno i da bi taj vaš trening podigli na višu razinu, pitanje je što radite u slobodno vrijeme. Postoji još nešto u situaciji kada ti je roditelj trener, a to je ono čemu bi svaki trener trebao težiti, a roditelj ima bolju priliku za to. Za odgajanje vrhunskih sportaša nije najbitnije da ih odgajaš kao sportaše, nego da ih odgajaš kao ljude.

NAUČILI SMO CIJENITI SKIJANJE

U početku karijere spavali ste u šatorima, automobilima i na snijegu. To sigurno izgrađuje karakter i upornost?

KOSTELIĆ: To je jedna dezinformacija da smo spavali u šatorima, nikad nismo spavali u šatorima. Mi smo spavali ili u skloništim, ili u autu. Naravno, da smo imali sredstava, ne bismo spavali u šumi ili automobilu, niti bi se prisiljavali na tako nešto. Stjecajem okolnosti to je na neki način ojačalo naš karakter i našu poziciju. U svakom slučaju, naučili smo cijeniti skijanje

i vrijeme koje provodimo na skijanju. Ono što je mnogima od naših konkurenata, odnosno većini bilo dano, nama nije. Mogu reći da je meni skijanje i cijeli taj put bio mnogo više od sporta i natjecanja.

SVATKO ŽANJE ŠTO JE POSIJAO

Kako ste se nosili s uspjehom, a kako s ozljedama?

KOSTELIĆ: Uspjesima se, naravno, veseliš, posebno ako si teško došao do njih. Uspjesi su za mene došli kao potvrda onoga u što sam vjerovao dugo vremena. Na mojem putu, uspjesi su dugo vremena bili izvan ruke, odnosno bio sam jako često ozlijeđen prije nego sam uspio ostvariti ono što sam želio. Taj put kroz ozljede je bio dugačak i neizvjestan, ali ja sam vjerovao u onu poslovicu: „Svatko će žeti ono što je sijao“. I danas mislim, a i tada sam mislio da samo treba izdržati do uspjeha jer ako sve pravilno radiš i dobro radiš, onda je uspjeh samo pitanje vremena.

Što Vam je prolazilo kroz glavu kad ste bili u bolnici s ozljedama za koje su ljudi govorili da će dobro biti ako će moći normalno hodati?

KOSTELIĆ: Dobro, ovo s hodaњem su pretjerivali, ali u svakom slučaju bilo je teških trenutaka posebno jer je to bila serija ozljeda. Taman kreneš i onda opet bolnica, nakon toga opet svi oko tebe više-manje misle da je gotovo, osim malobrojnih ljudi. Posebno je teško onih prvih nekoliko dana poslije operacije zato jer je to za sportaše jedan veliki šok. Sportaš se brine o

svom tijelu, posebno individualni sportaš. Rijetko gdje postoji takav kontrast kao između toga da ste u jednom trenutku Superman, a u drugom trenutku pišate kroz cjevčicu.

KONCENTRACIJA JE SAMOTNO MJESTO

Jeste li imali kakve rituale ili amajlije prije najvažnijih utrka?

KOSTELIĆ: Rituale sam imao standardne. Nisam ima neakve rituale tipa da navlačim prvo lijevu čarapu ili tako nešto. Ja sam se uvijek pokušavao što bolje koncentrirati. Nakon dosta godina pokušaja imaš određenu šablonu kako da se prebaciš u stanje koncentracije jer postoje mnogi faktori koji ti odvlače pozornost. S vremenom, razviješ mehanizme.

Kakav je osjećaj kada se samo usredotočiš na tu jednu jedinu vožnju? Je li moguće sve ostalo isključiti?

KOSTELIĆ: Koncentracija je samotno mjesto. Ne mogu reći da je koncentracija sama po sebi ugodno iskustvo, skoro je neugodno, ali je rezultat koncentracije ugodno iskustvo, odnosno u onom trenutku kad zaboravite sve i počnete raditi ono zbog čega ste se koncentrirali. Postoji užasno puno čimbenika koji vas ometaju: vlastita očekivanja, očekivanja drugih ljudi, trenerova očekivanja, program, organizator, vrijeme, meteorološki uvjeti, uvjeti na stazi, tvoje vlastito raspoloženje. Trebaš ih blokirati da ti ne ometaju mir. Ne smiješ se usredotočiti na krajnji rezultat, niti na prošli rezultat, ni na buduć...

STVARNE BRIGE

Koja pobjeda Vam je posebno ostala u sjećanju?

KOSTELIĆ: Svaka pobjeda mi je ostala u sjećanju jer je svaka pobjeda posebna priča. Mislim da je ipak najposebnija prva pobjeda sa startnim brojem 64 u Svjetskom kupu koja je došla nakon serije ozljeđivanja jer je bila izlazak iz tog dugog tunela ozljeđa.

Jeste li ikad razmišljali o skijanju za drugu reprezentaciju?

KOSTELIĆ: Ne! Imali smo ponudu za skijanje za drugu reprezentaciju dok smo bili mladi ali ta ponuda uopće nije došla do mene, tek mi je kasnije tata rekao. Nismo nikada niti razmišljali o tome.

POBIJEDITI PRIRODU

U zadnje vrijeme često slušamo o Vašim ekspedicijama, odakle želja za tako opasnim avanturama?

KOSTELIĆ: Prvo, imam taj odnos prema prirodi koji me uvijek privlačio. Drugo, osim izazova koji su u svakom čovjeku više ili manje, u sportašima su prisutni sigurno više zbog sportskog izazova koji te ekspedicije u divljinu nose. Samo te priroda može podsjetiti da si čovjek, nigdje ne možeš tako dobro naučiti da si čovjek kao u prirodi, odnosno u divljini. Ono što je fascinantno je monolog prirode u kojem sudjeluješ i shvaćaš kako ti govori jednostavnim jezikom. Brige koje možeš imati u prirodi su stvarne brige, nisu ti nametnute. U prirodi nema onoga što

okolina misli o vama i što vi mislite o okolini. U prirodi su tri stvari važne: kakvo će biti vrijeme, gdje ćete spavati i što ćete jesti. Nekad si oduševljen i priroda je fascinantna i lijepa, a s druge strane je okrutna i surova.

INDIVIDUALNI RAZVOJ

Što mislite o sportu u našoj državi, ulaže li se dovoljno u sport?

KOSTELIĆ: Uvijek postoji zamka od uključivanja u veliki nacionalni sport kukanja. Čvrsto vjerujem da u svojoj biti sva dostignuća prvenstveno pokreće snaga pojedinca. Uvijek je lijepo imati pomoć sa strane, ali to nije najvažnija startna pozicija, niti ne smije biti jer su sve snage su u nama. Država može imati određen odnos prema sportu više ili manje pozitivan, ali sport je također i poduzetnički pothvat. Čak se i momčadi sastoje od pojedinaca, a to je ono što sam odmah shvatio čim sam bio u doticaju i s rukometašima i s nogometašima koje je poznajem. Znao kako se kaže: „Momčad je jaka, koliko je jak njen najslabiji igrač“.

STALNO SE TRAŽI NOVO

Po struci ste profesor povijesti, otkud interes za povijest?

KOSTELIĆ: Svatko ima neke preference, meni je povijest bila generalno zanimljiva. Kao dijete sam bio očaran vitezovima, princem Valantom, crtao sam vitezove. Od tate sam puno naučio o starim gradovima. Gdje god smo putovali gledali smo dvorce i

stare gradove, gledao sam kako su i zbog čega izgrađeni, kako je bilo prije baruta, kako poslije. U kombijima smo puno pričali o povijesti, moj otac je isto hobiist povjesničar. Dobro poznavanje povijesti je vrlo korisno za čovjeka. Čak bi rekao da nije dovoljno da poznaješ povijest nego je bitno dobro poznavati. Tek kada ju dobro upознаш možeš povezivati stvari i otkriti i otkloniti poneke laži koje se skrivaju u njoj. Posebno je korisna zbog toga jer današnji svijet funkcionira na način da je sve što se dogodilo prije minute ljude više ne zanima. Traži se stalno nešto novo, ali kad dođe to novo, to novo opet nije zanimljivo jer je već staro, svi novi telefoni su bolji od starijih, tosteri se odmah potrgaju pa kupite novi. Reklame nam stalno nameću da kupujemo nešto novo.

OSTVARENJE SNOVA

Idu li profesionalno bavljenje sportom i obrazovanje zajedno?

KOSTELIĆ: Ovisno koliko je vrhunsko to obrazovanje, koliko obrazovanje zahtjeva od vas. Također ovisi i kakav je sport. Ja znam mnoge sportaše koji su istovremeno bili uspješni studenti. Postoje akademski sportovi koji ti omogućuju da treniraš popodne, a ujutro budeš na predavanju. Skijanje nije jedan od tih sportova, u skijanju gotovo da i ne postoje ljudi s akademskim obrazovanjem, barem ne tijekom karijere. Skijanje je sport koji traži ogromnu energiju i vrijeme. Nemoguće je spojiti i jedno i drugo, ali u nekim sportovima je moguće.

Vi i Vaša sestra ušli ste u povijest hrvatskog sporta. Kako na to gledate kao povjesničar?

KOSTELIĆ: Ne razmišljam o tome. Govoriti sam o sebi i svojim postignućima je neumjesno i nepristojno. Nadam se da je bila dobra poruka da su ljudi bez ikakvih uvjeta u visokotehnološkom sportu u kojem prevladavaju bogate, vodeće svjetske nacije mogli dominirati neko vrijeme. Po meni je to jedna dobra poruka, ne samo za Hrvatsku, nego i općenito za ljude da kroz sport mogu ostvariti snove iako dolaze iz socijalno ili materijalno teških pozadina.

KAJ TU FALI?

Danas je veliki trend da mladi ljude odlaze raditi i živjeti izvan Hrvatske, što biste im Vi poručili, s obzirom da ste bili u mnogim državama i znate kako se ondje živi?

KOSTELIĆ: Tu treba biti brutalno iskren. Kao prvo, ja ne znam kaj je bolje tamo! Plaća? Okej, ali daj pogledaj troškove života.

Druga stvar, u životu postoje mnoge stvari koje nisu novac, a još više onih koje novac ne može kupiti. Ostavimo sad tu patetiku po strani i razmislimo realno koje su stvari bitne za životni standard. Voda, hrana, zrak, geografska pozicija i neke druge stvari, na primjer za muškarce su bitne lijepe žene. I sad koje su od tih stvari bolje negdje drugdje, a nisu bolje ovdje!? Ono što je prilično brutalno, u velikom dijelu zemalja,

neću reći u svima, domaći imaju averziju prema strancima, da ne kažem da su naši ljudi u nekim zemljama građani drugog reda, bez obzira koliko vrijedni bili.

DOM I SRCE

Znači, dom je tamo gdje nam je srce?

Da. Na kraju krajeva „Home is where the heart is“, ako ti tu nije srce onda ti niti dom nije tu. Ali gdje ti je srce?! Mene za domovinu osim ovih stvari koje sam naveo, koje su objektivne, vežu i neobjektivne stvari. To je sentiment prema domovini, što ona za tebe predstavlja. Domovinu možda simbolički predstavlja neka zastava, grb, ali generalno, domovinu predstavljaju tvoji prijatelji, tvoja obitelj, tvoja kuća, štrukle, krafne, kremšnite, more, klapska pjesma, tamburaši. Gdje god se okrenem, divim se našoj domovini, ne moram nikuda ići, tih par stotina kilometara je sve jedno ljepše od drugog. Kri-tike, opravdane ili neopravdane moguće je uputiti bilo kojem mjestu na svijetu gdje ćeš doći, nigdje nije savršeno.

POSJET KRLEŽINOM GVOZDU

TEKST I FOTO: KARLA LEMAIC, 4.C

U okviru edukativnoga programa za srednje škole naši maturanti posjetili su 28. studenog 2017. godine Centar Miroslav Krleža odnosno Memorijalni prostor Miroslava i Bele Krleže, Krležin Gvozđ 23.

Uz poučno i zanimljivo stručno vodstvo Gorana Matovića i njegove interpretacije Krležinih polemičkih tekstova, razgledavajući Memorijalni prostor učenici su u izvedbi glumice Matije Prskalo čuli i ulomke iz drame Gospoda Glembajevi, dijelove ljubavnih pisama koje su M. Krležine i B. Krleža cijeli život pisali jedno drugom. Tako smo iz pisama saznali da je i za ljubav, kao i za poeziju potrebna osobita darovitost. Goran Matović, voditelj Centra Miroslav Krleža, autorski je osmislio program pod naslovom Šetnja kroz Krležin stan. Učenike ja pratila profesorica hrvatskoga jezika Ružica Filipović. U svakoj prostoriji dojmjljiva interijera dočekalo nas je novo djelo i drugi glumac/glumica. U programu su sudjelovali: Olga Pakalović, Matija Prskalo, Nikša Marinović, Šiško Horvat Majcan i Goran Matović. Učenicima se najviše svidjela Matija Prskalo kao barunica Castelli. Svakom programu prethodio je kratki uvodni govor Vesne Vrabec i Gorana Matovića. Ideja programa jest upoznati učenike s autentičnim prostorom u kojem je Krleža živio i stvarao.

Gosti i domaćini u Krležinom stanu

TEKST: KARLA LEMAIC, 4.C

FOTO: MARIA ROTH, PROF. I RAVNATELJICA ŽELJKA FRKOVIĆ, PROF.

HUMANITARNI SAJAM

Božićni sajam humanitarnog karaktera duga je tradicija naše škole.

Ovogodišnji sajam održao se 15. prosinca za učenike prvog turnusa i 18. prosinca za učenike drugog turnusa

Razred 2.C za svojim štandom

Profesorica glazbene umjetnosti Alma Zubović okupila je školski pjevački zbor i brojne glazbene umjetnike naše škole koji su i ove godine uljepšali sajam Božićnim pjesmama te izazvali oduševljenje naših profesora, roditelja i ostalih posjetitelja. Pripreme zbora počele su već u studenom, a nedugo zatim i uređenje škole božićnim ukrasima. Sajam je otvoren svečanim nastupom zbora i izvedbom pjesme U to vrijeme godišta, a izvodile su se i ostale pjesme poput Feeling good koju je izvela učenica Leonarda Radoš (3.K), At last u izvedbi Sare Radaković (4.C), Perfect Eme Firic (4.D) itd., a Magdalena Tosenberger izvela je svoju autorsku pjesmu Darlin'. Gosti su potom mogli razgledati i kupiti proizvode naših učenika, a skupljeni novac otišao je u humanitarne svrhe za pomoć našim učenicima i kolegama. Na stolovima su se mogli naći kolači, torbice, kuglice za Božićnu jelku, muffini, čajevi, palačinke, čestitke i razni drugi proizvodi. Na ovaj način nastojimo oživjeti Božićni duh u našoj školi, stoga od srca hvala svima koji su sudjelovali i pridonijeli ovom lijepom događaju koji će i dalje nastaviti svoju tradiciju.

DJED BOŽIĆNJAK STIGAO JE I DO NAS

U X. gimnaziju stigao je Djed Božićnjak i donio djeci i unucima Božićne darove jer su cijelu godinu bili marljivi, slušali roditelje i bake i djedove. Tom su prilikom učenici u kabinetu kemije izveli niz pokusa koji su najmlađi sa zanimanjem pratili. Učenici i Učenice odjeveni u princeze i vilenjake ispričali su djeci jednu Božićnu priču i izveli prigodni igrokaz na veselje mališana.

BOŽIĆNI KONCERT NA TRGU

I ove nas je godine naša omiljena profesorica glazbene umjetnosti Alma Zubović prijavila na Advent u Zagrebu kako bismo nastupili na Trgu bana Josipa Jelačića, predstavili našu školu i svima prisutnima uljepšali večer. Uz nas, nastupili su i učenici mnogih drugih zagrebačkih srednjih škola. Na pozornici smo izveli četiri pjesme: Ette James, At last u izvedbi Sare Radaković iz 4.C, Franka Sinatre, White Christmas u izvedbi Marka Josipovića (vokal), Luke Žigolića (gitaru) i Katarine Bobok (klavir) iz 4.G, Here I go- Whitesnake u izvedbi Leonarda Radoš (vokal), Dine Belužića (gitaru) iz 3.K, Luke Antonia Josipovića (klavir) iz 3.J i Jana Krešića (bubnjevi) 4.F, a autorsku pjesmu Darlin' izvela je Magdalena Tosenberger (vokal i klavir) iz 3.G. Bila nam je velika čast nastupati na zagrebačkom Adventu, a malo treme nitko u publici nije primijetio.

Izvođači se pripremaju za izlazak na pozornicu na Trgu bana Josipa Jelačića

Veseli vilenjaci 4.C

RAZGOVOR S ORGANIZATORICOM
65. OBLJETNICE MATURE ANOM SEDIVY

SJEĆAT ĆETE SE SVOJE ŠKOLE U KLAICEVOJ 7

TEKST: VID ZAVALIĆ I LEO ŽUNIĆ ŠPIGELSKI, 4.C

Znate li tko je projektirao hotel Dubrovnik na Trgu bana Josipa Jelačića? Bivši učenik koji je pohađao školu u prostorima u kojima se danas nalazi naša gimnazija. Njegovi kolege iz razreda redovito se sastaju zahvaljujući trudu i organizacijskim sposobnostima gđe. Ane Sedivy s kojom smo i razgovarali povodom obilježavanja još jedne obljetnice mature

CENER: Koji je povod Vašeg dolaska u našu gimnaziju?

Obilježavamo 65. godišnjicu mature. Do 60. godišnjice svaku bi godišnjicu počinjali prozivkom učenika, zatim bismo obišli svoje bivše učionice i slavljem završili svečanim ručkom. Zadnji put smo čak sjeli za kompjutere u kabinetu na kraju četvrtog kata, vašoj učionici informatike. Inače nam je nekadašnja ravnateljica dala dvoranu, pa smo tamo održavali obljetnicu. Ona bi nas uvijek došla pozdraviti i počastiti kavom. Ove godine to nismo napravili jer su mnogi došli sa štapovima pa je teško ići na 3 kat.

CENER: Kako je bilo polaziti X. gimnaziju „Ivan Supek“ u Vaše vrijeme?

To je bilo poslijeratno doba, jako teško. Nismo imali udžbenike, nismo imali pribor, nismo imali gotovo ništa. U razredu smo imali 3 kompleta šestara s kojima su se svi služili. Nije bilo ni skripti ni knjiga nego smo „lovili“ predavanja i sami sastavljali skripte.

CENER: Održavate li kontakt s kolegama iz razreda?

Svakih 5 godina je obljetnica, ali svaki se prvi četvrtak u mjesecu okupljamo. Uvijek dođe oko 14-15 ljudi. Nalazimo se na Jelačić placu kod Harmice. Tamo razgovaramo do 20 sati prisjećajući se učeničkih dana, a prvi četvrtak u svibnju i u prosincu imamo godišnje ručkove. To traje već nekoliko godina. Uvijek se nalazimo u restoranu Kvatrić.

CENER: Kakav je osjećaj naći se ponovo nakon tolika godina i vidjeti stare kolege?

Mi smo poput obitelji. Obzirom da smo slične struke, u radnom smo se vijeku često susretali i međusobno pomagali. Neki su bili projektanti, neki operativci, neki su radili u državnim službama. Jedan naš kolega, Filipović Nikola, poznati arhitekt, projektirao je između ostalog i Hotel Dubrovnik na Trgu bana Josipa Jelačića. Prije par godina izašla je njegova monografija. Kolega Milek je nakon škole završio likovnu akademiju i postao akademski slikar.

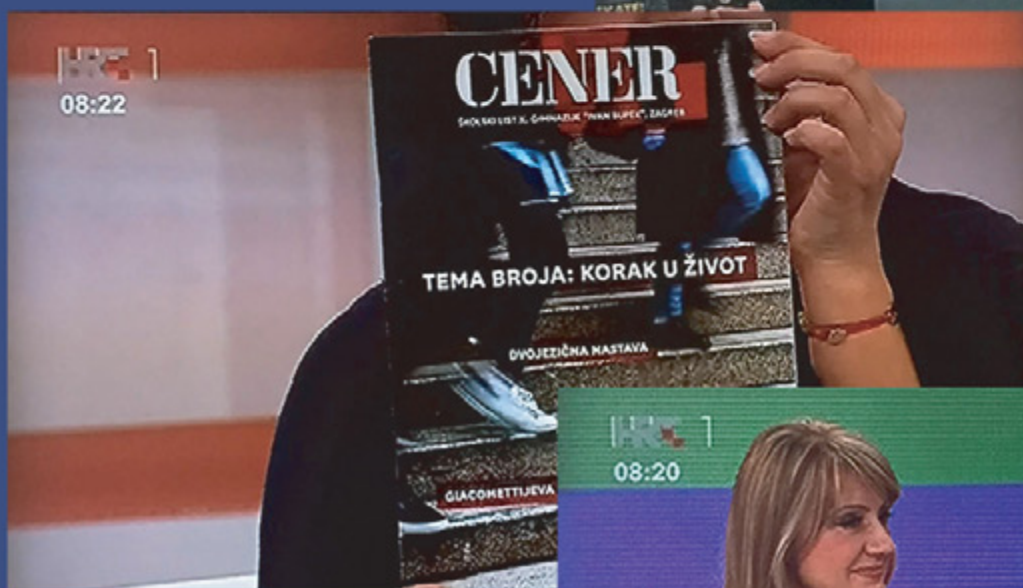
CENER: Što biste poručili današnjim maturantima?

Učite, učite i učite! Nemojte shvaćati kako idete u školu da dobijete ocjene, nego stvarno kao spremu za mnoge struke. Mi smo se spremali baš za rad u operativi godine 1952. dok je još bila trogodišnja škola, Savezna srednja tehnička škola. Nakon završetka, dobili smo diplomu i dekret koji je vrijedio po cijeloj Jugoslaviji. Mi smo bili prvi koji smo samostalno tražili radna mjesta, nisu nam ih dodijelili po potražnji.

Današnjim maturantima X. gimnazije „Ivan Supek“ poručujemo: „Dragi maturanti, i nakon 65 godina s ponosom i radošću sjećat ćete se svoje škole u Klaićevoj 7!“

CENER U DOBRO JUTRO, HRVATSKA!

Prošle godine je naš Cener pozvan na Državnu smotru LiDraNo kao jedan od deset najboljih srednjoškolskih listova u Hrvatskoj. Tadašnja urednica Mateja Radoš, prošlogodišnja maturantica, a danas studentica Filozofskog fakulteta pozvana je u emisiju Dobro jutro, Hrvatska u kojoj je elokventno, kako samo ona zna, predstavila naš list, ali i našu gimnaziju.

MODRA RIJEKA

Nitko ne zna gdje je ona
Malo znamo al je znano

Iza gore iza dola
Iza sedam iza osam

I još huđe i još luđe
Preko gorkih preko mornih

Preko gloga preko drače
Preko žege preko stege

Preko slutnje preko sumnje
Iza devet iza deset

Tamo dolje ispod zemlje
I onamo ispod neba

I još dublje i još jače
Iza šutnje iza tmače

Gdje pijetlovi ne pjevaju
Gdje se ne zna za glas roga

I još huđe i još luđe
Iza uma iza boga

Ima jedna modra rijeka
Široka je duboka je

Sto godina široka je
Tisuć ljeta duboka jest

O duljini i ne sanjaj
Tma i tmuša neprebolna

Ima jedna modra rijeka

Ima jedna modra rijeka –
Valja nama preko rijeke

Mak Dizdar

